

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EMIL STEENVINKEL

OVERKAMMERHERRE

OXHOLM

OVERKAMMERHERRE OXHOLM

OVERKAMMERHERRE OXHOLM

KONGENS TJENER — UNGDOMMENS VEN

AF

EMIL STEENVINKEL

SOGNEPRÆST I SØBORG

O. LOHSE / KØBENHAVN

I OR NORGE: LUTHERSTIFTELSENS BOKHANDEL - OSLO

1931

Overkammerherreinde

Fritze Wanda Oxholm, f. Holstein Holsteinsborg,

tilegnet.

INDHOLD.

	Side
Forord	9
Officielle Stillinger i Samfundet	11
Rammén om Billedet	14
Selve Billedet	16
I. Barndoms- og Ungdomsaar paa Rosenfeldt	16
II. Udvikling og Ægteskab	30
III. Omvendelse	40
IV. Hofmand og Gesandt	55
V. Ungdomsarbejderen »Onkel Oxholm«	104
VI. Missionsudstillingerne	129
VII. Gesandtskabsfærd til London—Paris—Madrid	139
VIII. Litterær Indsats. Brevskrivning	156
IX. Hjemgang. Eftermælet	166
X. Stiftsprovst, Dr. theol. H. Ussings Tale	171
XI. Mindestenens Afsløring	174
Kildeangivelser	177

FORORD.

Denne Bog er et Forsøg paa Afbetaling af gammel Taknemmelighedsgæld til den Mand, hvorom den handler. Det er ikke en Helgenhistorie, hvor der tegnes et forskønnet Glansbillede af en afdød; men en virkelighedstro Skildring, mest bygget paa hans egne Breve og Optegnelser. Oscar Oxholm var et sjældent trofast og elskeligt Menneske med et stort og kærligt Hjerte for alle sine Medmennesker, en Kongens Tjener i dobbelt Forstand. Han besad Hoffets højeste Charge og værdigedes endda at tage sit aandelige Stade iblandt Guds Riges Smaafolk. Han var en ydmyg Lægmand, som kendte sin aandelige Begrænsning, en elskelig Husbond og Fader, hvis Minde velsignes af hans Hustru og hans store Børneflokk; men ogsaa af den store Skare af Oxholms gamle Dreng, som nu sidder Landet over som Præster, Lærere, Sagførere, Læger og andre Stillinger. Vi gemmer hans Breve som Udtryk for hans uendelige Trofasthed og Omsorg. Et Monument i Sten er rejst af unge Venner paa hans Grav paa Kastrop Kirkegaard ved Vordingborg. Paa disse Blade skal Forsøget gøres paa at riste ham en levende Minderune, det Minde, der lader som ingenting, og er dog saa lønligt et Kildespring. Trofasthed, dit Navn var „Onkel Oxholm“!

Naar Bogen fremkommer væsentligt som et Kildeskrift bygget paa Oxholms Breve igennem Aarene, skyldes det den enestaaende Velvilje og Interesse, hvormed Overkammerherreinde Wanda Oxholm har omfattet Bogens Tilblivelse, idet der er givet mig Adgang til alle Oplysninger og til Overkammerherrens store efterladte Arkiv.

Det siger sig selv, at en saadan Tilladelse forpligter til stor Varsomhed og Takt, hvor det drejer sig om nulevende Personligheder. Personlige Hentydninger til Familieforhold er med Flid udeladt. Forholdet til de forskellige Hoffer i fremmede Lande er omtalt, hvad det russiske, tyske og spanske Hof, som er en Saga blot, angaar. Det vilde være umuligt at skrive en Bog om Oxholm, uden at hans trofaste Tjeneste ved det danske Hof blev grundigt belyst. I over en Menneskealder tjente Oxholm tro og loyal Kong Christian IX og vor nuværende Konge.

Hensynet til Kongehusets Krav paa Diskretion og Takt fra en af sine betroede Tjenere har krævet visse Indskrænkninger i Benyttelsen af Oxholms uforbeholdne Privatbreve til Hjemmet.

Jeg skylder ogsaa kgl. Borgmester Bloch, Odense, og Hofjægermesterinde Elsa Vind en stor Tak for meddelte værdifulde Oplysninger om O. Oxholm, „Kongens Tjener, Ungdommens Ven“.

Søborg Præstegaard, 1.-11.-1931.

Forf.

Officielle Stillinger i Samfundet.

»Hele mit gamle Slægtled glæder sig til at gaa af Vejen og give Plads for eder, I kære unge, naar I selvbeherskede træder ud i Stridsrækken, gennemtrængt af Taknemmelighed til Gud, fordi han fandt eder i de unge Aar.«

(Af en Hilsen til Danmarks kristne Ungdom fra „Onkel Oxholm“).

Det er en kongeligsindet, dansk og hjertegrebet, kristen Lægmands Minderune, jeg her skal gøre et Forsøg paa at riste.

Hans fulde Navn var *Oscar Siegfried Christian O'Neill Oxholm*.

Af Stilling cand. polit., Hofmarskal, Overkammerherre ved det danske Hof.

Hans populære „nom de guerre“ blandt Danmarks kristne Ungdom var „Onkel Oxholm“. Hans Udmærkelsestegn naaede i Antal og Fornemhed noget nær Rekorden saavel af danske Ordener som udenlandske Nationers Æresbevisninger.

Da Oxholm modtog Storkorset af Dannebrog, lod han paa det ophængte Skilt i Frederiksborg Slotskirke sætte det for ham ejendommelige Ord: „Den lige Vej er den korteste“ („omnia recta brevissima“). Det var ogsaa den Oxholmske Slægts Løsen.

Oxholm var lykkelig som et Barn for alle saadanne Naadesbevisninger fra de kronede Hoveder i Europa. Alligevel ejede han det, som han satte højere, nemlig den kristne Ungdoms Kærlighed. Den kaldte han med et Udtryk, han havde laant fra Pastor Vilh. Beck, for sit Storkors med Brillianter.

I Hof- og Statskalenderen, i Danmarks Adels Aarbøg og i Kraks „Blaa Bog“ opregnes foruden de danske Ordener ogsaa de udenlandske.

Der var Belgiens og Badens Storkors, Finlands hvide Rose, Frankrigs Æreslegions Storkors, Den græske Frelzers Orden og Den italienske Kroneorden.

Endvidere Luxemburgs Egekrone, Den lippske Husorden, Den mecklenborgske Grif-Orden. Fremdeles: Den Nederlandske Orden af Oranien-Nassau, Preussiske Krone-Orden og Røde Ørn, Den russiske St. Anna-Orden med Brillianter, Den russiske St. Stanislaus Ordens Storkors og Siamesiske Hvide Elefantorden. Svensk Nordstjerne-Orden. Spanske Carl d. III.s Orden. Storbritanniens Storkors. Svenske Vasa-Ordens Storkors og endelig Tyrkiske og Østrigske Brilliantordener i østerlandsk spragledede Baand (ialt havde Oxholm ved sin Død 27 udenlandske Hæderstegn). Det var en „fin Mand“, som stillede til Rangklassernes Nytaarskur paa Amalienborg i den røde Overkammerherreuniform med den gyldne Nøgle i det blaa Felt. Men samtidig med, at Overkammerherren barnligt glædede sig over disse Tegn paa jordisk Ære, havde han en stor Skælm i Øjet, naar han iført hele sit Skrud tog Afsked med et Par unge „Latinere“ og saa kunde sige til dem: „Ser I, Dreng. Det gælder om at have det mageløse Held at være der, hvor Ordenerne uddeles — ikke hvor de fortjenes!“

Samtidig skrev han i en ung Gymnasiasts Poesibog (det var dengang paa Mode): „Oscar Oxholm, en fattig, men benaadet Synder!“ Den unge Mand vilde gerne have alle Titlerne med. „Nej,“ sagde Oxholm. „Mere og andet gælder jeg ikke for min Gud.“ Og andet kom der heller ikke til at staa.

Oxholm vidste, at om ikke vore Navne kom til at staa i „Livets Bog“, da gavnede det lidet, om alle Europas civiliserede Stater havde optegnet vore Navne i deres Ordenkapitellers Annaler. Oxholm kendte og brugte ofte det Ord: „Hvad gavner det et Menneske, om han vinder den hele Verden, men tager Skade paa sin Sjæl.“ I hans efterladte Bibel findes dette Ord med en særlig markeret Understregning.

Paa de følgende Blade i denne Bog skal de ydre Data for hans Liv opridses, som den forgyldte Ramme om et Maleri ofte først

fanger Opmærksomheden, før vi opdager Værdien af Billedet, som Rammen omslutter.

Samtidig med, at jeg forsøger mig som Portrætmaler af „Onkel Oxholm“, Kongens Tjener, Ungdommens Ven, afbetaler jeg her ved megen gammel Gæld. Trofast var han igennem Aarene som faa imod sine „Drenge“.

Uvilkaarlig maatte vi ved hans Død tænke paa hans Lighed med „Herren“ i dette: „Han elskede færdigt!“

RAMMEN OM BILLEDET.

Oscar O'Neill Oxholm blev født den 31. Januar 1855 paa Rosenfeldt i Kastrup Sogn ved Vordingborg som Søn af Generalmajor, Kammerherre Oscar O'Neill Oxholm (død 1871). Hans Moder var af gammel irsk Adel, en velstaaende Godsejerslægt. Hendes Navn var Adelaide O'Kelly (død 1882). Den unge Oxholm indgik 1888 et saare lykkeligt Ægteskab med sin elskelige Hustru og trofaste Medhjælp, Komtesse *Fritze Vilhelmine Wanda Theodora Holstein-Holsteinborg*, en Datter af Lensgreve Ludvig Holstein til Holsteinborg.

I dette Ægteskab fødtes 8 Børn.

1) *Oscar* (nu Legationssekretær i London), 2) *Elsa* (gift med Hofjægermester Vind til Sanderumgaard, 3) *Sophy* (Missionær i D.M.S.s Tjeneste i Indien), 4) *Addy* (ugift), 5) *Niels* (Direktør i København), 6) *Fritz* (i Kanada), 7) *Wanda* (gift Bornemann) og 8) *Valdemar* (i Argentina).

Den unge Oscar Oxholm blev Student 1874 og Cand. polit. fra Københavns Universitet i 1881. To Aar efter gik han i Diplomatiets Tjeneste og blev Gesandtskabsattaché i Wien 1883—85. Blev forflyttet til Stockholm i 1886 og hjemkaldtes til Udenrigsministeriets Tjeneste fra 1888—89. Blev derefter Sekretær ved det danske Gesandtskab i Paris og udnævntes samme Aar til tjenstgørende Kammerjunker hos Kong Christian IX. I 1890 blev han Ceremonimester og var fra 1898 og til den gamle ridderlige Konges Død 29. Januar 1906 Kongens Hofmarskal. Det faldt i Oxholms Lod at være den ledende Hofchef i „de skønne, uforglemmelige Fredensborgdage“.

Ved Kong Frederik VIII's Død og Kong Christian X's Tron-

bestigelse ledede han Gesandtskabsfærden til London, Paris og Madrid, hvortil han var særlig skikket ved sine eminenteste Sprogfærdigheder.

Efter sin Fratrædelse fra aktiv Høftjeneste bosatte han sig paa sin allerede i 1900 erhvervede Lystejendom i Kvistgaard i Nordsjælland.

Ejendommen gav han det betegnende Navn „Teltet“, med Tanken paa, at „Engang forsvinder dette Telt.“ Navnet mindede lidt om Tabernaklet i Ørkenen, og om at Teltpælene hastigt kan rykkes op og „dette Telt nedbrydes.“

Oxholm blev stærkt benyttet som sprogkyndig Tolk baade som Leder af den danske Delegation ved K.F.U.M.s Verdenskonference i Elberfeldt-Barmen 1909, og særlig ved Kirkens store Edinburgh-Konference i 1913, hvor Oxholm tolkede paa de 3 Verdenssprog, Engelsk, Tysk og Fransk.

I 1918 kaldtes han til Amalienborg, hvor Kong Christian X udnævnte ham til sin Overkammerherre. Dette var ham til uendelig stor Glæde. Han kunde dog ikke dy sig for at sige en god lille Vittighed herom: „Blot de nu ikke, naar jeg kommer til Tyskland, kalder mig: „Ober!“

I over 25 Aar sad Oxholm som Formand for Bestyrelsen for Diakonissehuset St. Lukasstiftelsen. Af Traktatselskabets Bestyrelse og af „Blindekæden“ var han Medlem i mange Aar. Han var fremdeles Formand for Repræsentantskabet for den af Dr. Sell oprettede Epileptikerkoloni „Filadelfia“ ved Dianalund.

Under hele Sikringsstyrkens Indkaldelse var han Formand for „Soldatermissionen“. En anden bar Dagens Byrde og Hede, men Oxholm gav sit Navn. Han forstod, at det betød noget overfor de militære Myndigheder, at han bekendte Kulør. Hans Død paa „Teltet“ den 30. Juli 1926 kom uventet for mange, fordi han havde holdt sig frisk til det sidste. Bisættelsen fandt Sted fra Domkirken i København, hvor Stiftsprovst Ussing talte ved Baaren den 4. August. Dagen efter jordedes Overkammerherren paa Kastrup Kirkegaard nær sit Fødested Rosenfeldt. Rejsen hernede var endt.

„Men vort Borgerskab er i Himlene.“

SELVE BILLEDET.

I.

BARNDOMS- OG UNGDOMSAAR PAA ROSENFELDT.

Slægten hører til den yngre danske Adel. Generalløjtnant *Peter Lotharius Oxholm*, som blev født 10. Juli 1753 i København, regnes for Slægtens egentlige Stamfader og kaldes efter et Maleri i Slægtens Eje for „Den røde General“. Han var Søn af Mønster-skriver og Krigsraad *Lorentz Oxholm*. Som ung havde Peter Oxholm været Page ved Dronning Karoline Mathildes Hof.

Ved den ulykkelige Dronnings Landsforvisning og Struenses Fald og Fængsling rejste den unge Oxholm til Holsten, hvorfra Regeringen i 1777 kaldte ham tilbage og udsendte ham til Vestindien for at inspicere Øernes Forsvarsvæsen. Han blev Major og Chef for den vestindiske Militz og siden efter Medlem af Regeringsraadet. I 1814 udnævntes han til Generalguvernør over hele Vestindien. I sit første Ægteskab med *Marie Heiliger* havde han 6 Børn; men han maatte friste den haarde Skæbne at miste baade Hustruen og alle Børnene af Klimafeber i Løbet af faa Aar. Paa Øerne opholdt sig dengang en irsk Købmand, O'Neill, som skal have tjent sine Penge ved Handel med Guld, Elfenben og Slaver.

Om Morgenen den 10. Juli 1796 Kl. 9 fik hans Datter, Frk. Ann O'Neill den korte, lakoniske og for hende ganske uventede Meddelelse, at hendes Fader havde trolovet hende bort til Vestindiens Guvernør, og at hun om Eftermiddagen Kl. 3 skulde staa Brud. Det kostede nogle Taarer, da hun slet ikke kendte sin noget aldrende Ægtemand. Men den Gang spurgte man ikke om Kær-

lighed eller gensidig Sympati endsige om Kvindernes Mening. Papa var saa meget ældre og klogere og vidste bedst, hvad der tjente de unges Velfærd!

Og her syntes det virkelig at gaa bedre, end man kunde forvente, ihukommende det gamle Ord, at „Hastværk er Lastværk.“ Ægteskabet blev ret lykkeligt. Der fødtes dem efterhaanden 12 Børn, hvoraf de 4 døde som smaa.

Den ældste Datter *Emilie* blev gift med den svenske Minister Hochschild. Deres Søn var den senere kendte Kammerherre i London, Baron Carl Hochschild, som senere blev Sveriges Udenrigsminister og Indehaver af Landets fineste Hæderstegn: Serafimerstorkorset. Om en af Døtrene, *Caroline Augusta*, som blev Hofdame hos Enkedronning Caroline Amalie, gaar der flere fornøjelige Historier. Hun skal have været mægtig af Omfang, og engang, da hun var krøbet op i Taarnet paa Holsteinborg Slot for at nyde den smukke Udsigt, sad hun fast i Taarnets Glughul med sin vældige Krinoline og kunde hverken komme op eller ned. Hendes Raab om Hjælp blev hørt af en hjælpsom Sjæl, og den omfangsrige Adelsfrøken blev med stort Besvær lempet ned, men med Krinolinens Staaltraadsvirer i en ynkelig Forfatning. Hun var indskrevet som Stiftsdame og boede paa Vallø, medens hendes yngre Søster *Hilda* førte en ret stilfærdig Tilværelse som Klosterfrøken i Vemmetofte. Af de 6 Brødre døde *Peter Tully Oxholm* som ganske ung. Broderen *Frederik*, ogsaa kaldet Fritz, var Generalmajor paa St. Croix i Vestindien og døde ugift i Kristianssted. Den tredje Broder, *Valdemar*, begyndte sin Løbebane som Regeringsraad i Vestindien, men hjemkaldtes i 1838 for at blive Guvernør for den unge Prins Christian af Glücksborg. Han blev Kammerherre og Hofchef ved det danske Hof og i 1848 Medlem af den grundlovgivende Forsamling og senere Medlem af Landstinget. Han steg fra Ærespost til Ærespost, blev Ordensceremonimester og Overhofmarskal. I 1869 blev han Overkammerherre og Ridder af Elefanten. Han havde først været gift med en tysk Dame, *Anna v. Rudloff*, men et Par Aar efter hendes Død ægtede

han General Kroghs Datter *Marie*. Dette sidste Ægteskab kom i Stand paa en morsom Maade.

Hofdamen Marie Krogh kom ved Nytaarstid agende til et Hofbal paa Amalienborg Slot. Det blev et vældigt Snevejr, saa der laa Dynger og Driver af Sne foran Kolonnaden. Den galante Officer forbarmede sig over den balklædte Hofdame og løftede hende ud af Kareten. Den bly Skønhed misforstod Situationen og hviskede ømt: „De maa tale med Papa!“ Oxholm var en Kavaller uden Frygt og Dadel. Han gik til Generalen og hentede hans Samtykke, og 29. Oktober 1846 stod Brylluppet i Kongens Nærværelse.

Den næste Broder *Harald*, som blev Ahne til den oxholmske Taarnborglinie, giftede sig i Paris med en irsk Adelsfrøken Ellen O'Kelly. I deres Ægteskab var der 6 Børn.

Den Mand, som blev den første Godsbesidder paa Rosenfeldt Gods ved Vordingborg, var den yngste af „den røde Generals“s Søner og hed *Oscar O'Neill von Oxholm*. Han overtog Godset i 1848. Var dengang Kaptajn og Kammerherre og som alle Datidens Adelsmænd en overmaade ivrig Jæger. For ham var den nærliggende Borgerskovgaard, hvis Jorden kilede sig ind i hans, en Torn i Øjet. Og da han ikke paa anden Maade kunde komme i Besiddelse af denne Gaard, begyndte han en Krig med Arvefæsteren Wildt. Derom fortæller Datidens Avis „Københavneposten“ 1846, Nr. 208 og 227 ganske fornøjeligt. Paa Bladets fornemste Plads, underskrevet „S & A“, findes 2 Artikler, der i højttravende Vendinger og smykket med allegoriske Tilsætninger fra den græsk-romerske Mytologi fortæller om Oxholms Adfærd overfor Wildt. Denne mente selv at have Jagtret paa sine Jorder, hvorfor han lod Oxholm underrette om, at han ikke taalte, at Herskabet paa Rosenfeldt drev Jagt paa dem. Oxholm brød sig fejl derom og gav endog sine Folk Ordre til at jage paa Wildts Jord, hvilket en Gang resulterede i, at Wildt tog Geværerne fra Jægersmændene. Og en anden Gang gav han Skytten paa Rosenfeldt en Dragt Prygl og bad ham hilse Kammerherren og sige, at Wildt skulde nok jage sit eget „Vildt“ paa sin egen Jord.

Kammerherren vilde imidlertid ikke give op og fik en Haand-

værker paa Godset til underhaanden at opkøbe Gældsfordringer paa Arvefæster Wildt, hvilke han krævede betalt til Juni Termin 1846. Wildt kunde ikke betale, og der blev gjort Eksekution hos ham. Han kunde have reddet sig, idet der blev lovet ham en Sparekasselaan; men dette blev forpurret ved, at Oxholm anlagde Sag imod Wildt med Paastand om, at Bygningerne paa Borgerskovgaarden

Rosenfeldt Slot, opført 1869 paa Landsbyen Stenbjergs Plads.

skulde nedrives, da Wildt kun havde Græsningsret paa Jorden. Processen trak ud; men Oxholm fortsatte Aktionen imod Wildts Eftermand, og ved Højesteretsdom af 9. December 1850 blev Jagtretten tilkendt ham, og 1869 overtog Rosenfeldt Borgerskovgaarden i Arvefæste.

Kammerherre, General Oscar O'Neill Oxholm var ligesom sin Broder gift med en Frk. O'Kelly. Hun hed *Adelaide Marie*. Disse to blev Forældre til den Mand, som denne Bog omhandler.

Deres Bryllup stod i Paris. Den unge Brud var af Fødsel Katolik,

men af Hjertet en evangelisk Kristen, et fromt og gudhengivent . Menneske, men med det irske, temperamentsfulde Blod rullende i sine Aarer. Hendes Søn Oscar omtaler hende undertiden i sine Breve og kalder hende „det mildeste og elskeligste Væsen, jeg har mødt.“ Hendes Mand var en saare retlinet og smuk Personlighed, hvis høje, ranke Skikkelse Høffet satte stor Pris paa. Han var i en Aarrække Kong Frederik den VII's Adjudant. Han deltog med Hæder i Krigen

General og Generalinde Oxholm med Sønerne Carl og Oscar og deres Huslærer Pastor Baumann foran Verandaen paa det daværende Rosenfeldt, førend den nye Hovedbygning blev opført.

1864, var med i Ildregnen som Oberst og blev i 1867 Generalmajor. Han styrede sit smukke store Gods, Rosenfeldt ved Vordingborg, indtil sin Død i 1871. I Ægteskabet var der 15 Børn. Men kun 3 naaede den voksne Alder, nemlig *Carl, Fritz* og *Oscar*.

Fritz's Historie er hurtigt fortalt. Som Dreng havde han faaet sit Hoved i Klemme i et Tærskværk paa Avlsgaardens Lo. Det synes, som om hans Forstand havde taget Skade deraf. Han udviklede sig til Forældrenes Sorg til en vild og uregerlig Krabat. Han blev sendt hjemmefra og gik i russisk Krigstjeneste, hvor han hurtigt blev forfremmet til Løjtnant i Kavalleriet. I den russisk-tyrskiske Krig udmærkede han sig og blev for Tapperhed dekoreret paa

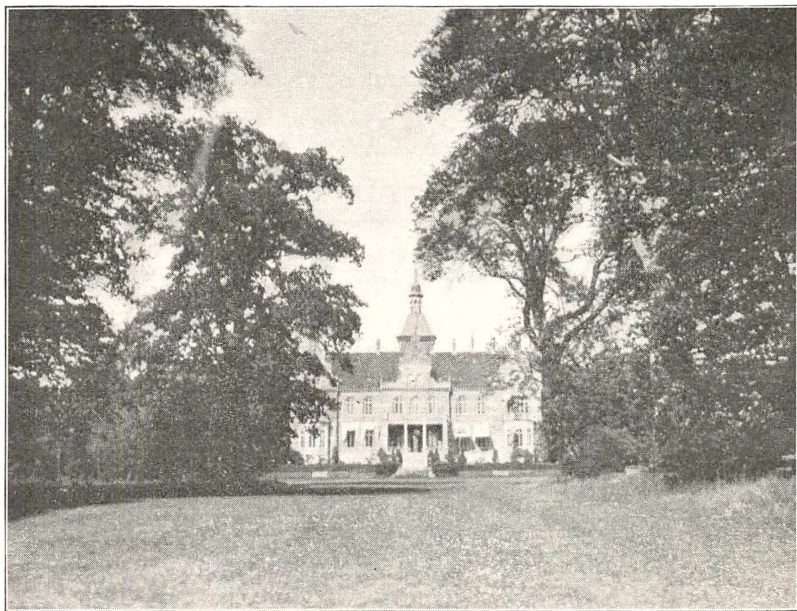
Slagmarken med St. Georgordenens Storkors. I Slaget ved Philipopel blev han haardt saaret og døde af Saarfeber. Paa en af sine mange Rejser opsøgte Oscar mange Aar efter hans Grav, fandt den og hjemførte et Billede af Gravstedet.

Den ældste Broder *Carl* overtog efter Faderens Død Godserne *Rosenfeldt* og *Aunø*. Han havde ligesom sin Fader mange gode Egenskaber og styrede med stor Dygtighed og Energi det udstrakte, naturskønne Gods. Han blev Hofjægermester i 1878 og giftede sig med *Sophie Marguerite Beck*, som var født i Amerika og var ud af den kendte Beckske Slægt, som nu ejer Valbygaard ved Slagelse. Kammerherreinden, Fru *Sophie Oxholm*, som er kendt for sine mangehaande Interesser og store Indsats i Skyttesagen, er Besidderinde af „Det Oxholm-Rosenfeldtske Fideikommis.“

Efter Fritz's Bortrejse til Udlandet sluttede de to tiloversblevne Brødre et inderligt og livsvarigt Venskab. Der var hele 12 Aars Forskel paa Carl og Oscar. Naturligvis blev den lille Oscar forkælet af den store Broder, og til andre Tider, som det gaar imellem Søskende, affejtet som den lille, der blot havde at tie stille, naar „de Voksne“ — nemlig Carl — talte. Den ældre Broder var dog meget flink til at læse højt for den lille Oscar af det righoldige Bibliotek. Fra Moderen Fru *Adelaide* havde begge Brødrene arvet en dyb Respekt for Kirken og Guds Ord. Deres Moder var en dyb og ejendommelig Kristen. De forskelligste Straaler af Aandslivets Lyststrømme brødes i hendes Sjæl.

Skønt hun af Fødsel og Opdragelse var Katolik, var hendes kæreste Læsning dog Spurgeons „Markprædikener“. Hun var fuld-blods Irlænderinde, vittig og aandfuld. Hun talte et smukt og formfuldendt Dansk. Hun kunde fortælle sine Sønner i fortrolige Timer, at hun mente sig forbandet af sin gamle, stokkonservative, katolske Fader, fordi hun havde ladet alle sine Børn døbe til den protestantiske Kirkes Tro. Og en Dag, da hun sad og skrev i sin Dagbog, følte hun noget ligesom Stivkrampe i sin højre Arm. Det viste sig, at hun besad visse okkulte Evner som Skrivemedie. Hendes afdøde Fader (saadan fornam hun det) greb hende om Haandledet og dikterede hende nogle Meddelelser fra Aandevederen, hvis Hovedind-

hold var dette, at han — hendes gamle katolske Fader i Skærsilden — havde tilgivet hende Troløsheden mod den romerske Pavekirke. Straks følte Fru Adelaide det som en glædelig Oplevelse; men da Aandeddelelserne vedblev, og hun — grebet af sære Tvangsforestillinger — maatte skrive Budskaberne ned, følte hun det selv som noget dæmonisk. Hun blev usikker, hvorvidt det virkelig var hen-

Rosenfeldt Slot set fra Parken.

des afdøde Fader, der dikterede Brevene fra de dødes Rige, og blev efterhaanden klar over, at det maatte være onde Vildfarelsens Aander, som drev deres Spil.

Derfor bad hun paa sit Dødsleje sine to elskede Sønner om at brænde disse Budskaber ulæste. Den ældre Broder Carl mente, at de først burde gennemlæse Brevene, før de blev brændt. Men Oscar afgjorde resolut Sagen ved at kaste hele Brevbundet paa Kaminilden. Denne Lydighed mod sin Moders sidste udtalte Vilje tilskrev han

siden efter den rige Velsignelse, som blev ham til Del i Livet. Oscar udviklede sig som en god og kærlig Dreng, som elskede Dyrene og den frie Natur. Der er opbevaret et Par smaa morsomme Barnebrevne fra Oscars Haand, hvor han skriver fra Rosenfeldt til sin Moder, som er i København:

„Kjære Mama! Jeg længes efter Dig. Jeg havde et Selskab den 16de Juni, hvor Jomfru Berg mødte med Guldregn i Haaret og en Kniplingstrøje. Jomfru Bjerring, Frederikke og jeg var alle særdeles dejlige. Hils Papa og skriv snart til Din hengivne Søn Oscar.“ Han er meget optaget af Fuglenes Liv. Næste Aar, da hans Forældre atter er i Hovedstaden, skriver han tre Breve, som viser hans Barneglæder og Sorger. „Kjære Mama! Jeg længes meget efter Dig. De smaa Fugle ere blevne meget store og vare paa Pindene igaar, Forældrene ere meget glade. Jeg skal hilse Dig fra alle Jomfruerne, vi have ikke begyndt vore Komedier, men skulde snart. Farvel for denne Gang. Hils Papa. Din hengivne Søn Oscar Oxholm.“

Det næste Brev er lidt mere indholdsrigt.

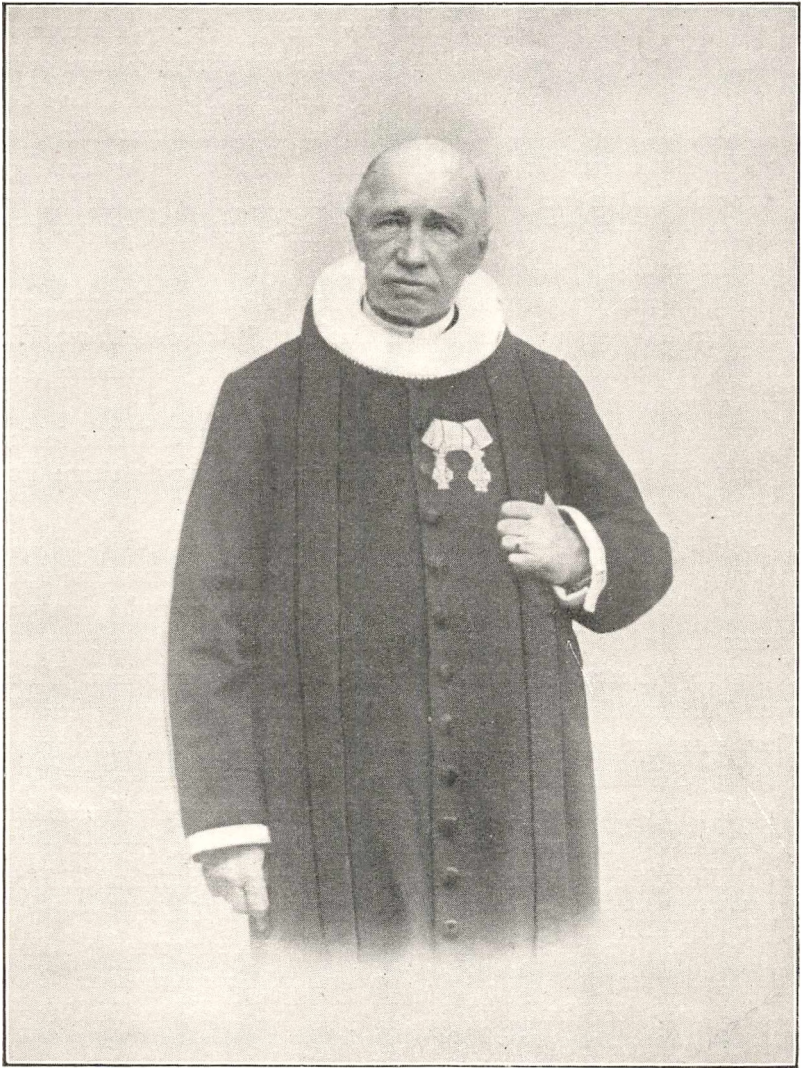
„Rosenfeldt den 22. Juni. (Han er altsaa 12 Aar gammel). Kjære Mama! Jeg skriver til Dig, fordi jeg hører, at Du ikke har modtaget de Breve, Tante har sendt. Her er der indtruffet flere Sorger. Thi Bentzens Fader og Lorentzens Bedstemoder er døde. Men Fuglene har det godt! Den skønne Fugl holder meget af sin Kone, sidder altid oppe ved og taler til hende, bringer hende Salat og anden Føde, som vi sætte ind. De andre derimod ligge paa Gjerde-smutte-Æg. Vi spise til Middag Kl. 4 ½, fordi Tante holder af at spise tidligt, og vi søge at indrette os saa behageligt som muligt. Da Doktor Strøm kom herud, vilde Jomfru Bentzen ikke tale om sin ømme Side, men saa sagde Jomfru Berg det til ham, saa hun blev nødt dertil. Da vi igaar kørte over til Lekkende Herregaard, tog vi Lorentzen med. Tante Marie lider af Halspine og befinder sig paa Lekkende. Lorentzen passer mig bedre, end Du nogensinde havde troet. Du kan tro, jeg morede mig med Herlovianerne i Løverdags. Jeg er udmærket rask og skal snart bade, for nu begynder det at blive varmt. Du hilses fra alle og fra Din hengivne Søn Oscar Oxholm.“

5. Juli 1867 er der sket en alvorlig Katastrofe paa Rosenfeldt. Barnehjertet maa have Luft. „Kjære Mama! Jeg skriver til Dig, fordi jeg synes, at vi maa fortælle om det Uheld, der skete med Fuglene. Den skønne Fugl havde faaet Unger; men en Dag, da

Udsigt fra Terrassen til Parken.

Jomfru Lorentzen kom ned, fandt hun, at Moderen havde hugget dem i Hovedet og slængt dem ud af Reden, og vi vare ifærd med at skille Hannen og Hunden ad, da jeg modtog Dit Brev, som sagde, at vi ikke skulde bryde os derom. De andre Fugle vilde heller ikke ligge paa de fremmede Fugles Æg, og dertil kom, at de sloges saadan, at den stakkels Hun ikke vidste, hvor hun skulde fly hen, saa

Pastor Julius Raimund Baumann, Oscars elskelige Huslærer.

vi saae os nødte til at skille dem ad, men maaske vi senere kunde forene dem. Her paa Rosenfeldt gaar alting godt, og snart er alt Roser. Vi havde anden Gang i Dag Frilandsjordbær; vi have ogsaa haft en lille Melon. Jeg kører ofte Tante ud i Vognen. I de sidste Dage have vi ikke badet, thi enten har det blæst formeget eller ogsaa har Hr. Baumann (Drengens Huslærer) lidt af Gigt, og saa siger Doktor Strøm, at han ikke maa bade. Sig til Papa, at det Plaster, som han vil finde i Tantes Brev, er til Dig, min søde Moder. Hils Papa fra os alle. Din hengivne Søn O.“

Den i dette Brev omtalte Hr. Baumann var en Huslærer, som de to unge Herremands sønner efter Datidens Skik havde faaet. Han fik den allerstørste Indflydelse paa Oscars tidlige kristelige Indstilling og religiøse Udvikling.

Han blev senere kendt som en af den danske Folkekirkes fuldtro Tjenere og særligt som Dansk Missionsselskabs højtfortjente Formand, *Julius Raimund Baumann*.

Skønt hans Huslærertid paa Rosenfeldt kun kom til at strække sig over 3 Aar, fra Januar 1866 til December 1868, formaaede denne kristusgrebne Præst at lægge Guds Ords Sædekorn ned i den unge Oscars Oxholms Hjerte. Han bevarede igennem Aarene Forbindelsen med Pastor Baumann, og til det sidste hang hans Billede over Oxholms Seng paa „Teltet“. Oscar var en nem og lærvillig Elev, men det irske Blod kom meget let i Kog. Oxholm har selv fortalt, at Pastor Baumann engang, da Hidsigheden var løbet af med den unge Adelsmand, tog ham op paa sit Værelse, hentede sin Bibel frem og bad ham tage Plads: „Du husker nok, hvorledes Moses i Hidsighed stod op og slog en Ægypter ihjel. Men da Moses havde vandret 40 Aar med Herren i Ørkenen, da hedder det om den samme Mand: „Den Mand Mose var saare sagtmodig fremfor alle Mennesker paa Jorderig.“ Jeg haaber, du snart, kære Oscar, vil begynde den Vandring med Herren, saa han kan faa Magten over dit opfarende Sind.“

Og den unge Oscar begyndte Vandringen og glemte ikke denne sin Lærers Formaning. Opdragelsen lykkedes for Pastor Baumann. Han fremelskede en uselvisk og saare elskelig Personlighed og lagde

Grunden til det barnlige Fromhedsliv, som siden skulde karakterisere Oxholms hele Væsen.

Under Drengens Opvækst boede Familien hele Tiden paa det gamle Rosenfeldt, som nu benyttes som Godsforvalter- og Inspektørbolig.

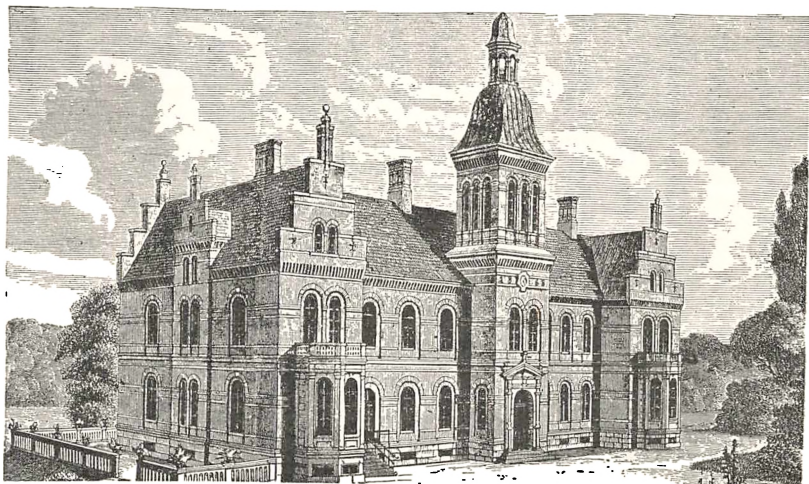
Det nye, smukke Rosenfeldt Slot opførtes i Aarene 1868—69 for Enden af den ottekantede Gaardsplads paa den tidligere Landsby Stenbjergs Plads, hvor Carl og Oscars Fader lod opbygge et virkeligt skønt og stilrent Renæssanceslot. Det havde 2 Stokværk med takkede Gavle og Taarn med Slagværk. Det pompøse Ladegaardsanlæg er først opført i 1877. Til begge Byggeforetagender anvendtes de store, pragtfulde „Munkesten“ fra Vordingborg Slotsruin. I Parken fandtes mange sjældne udenlandske Træer, saaledes en sjælden høj Ask (*fraxinus excelsior*) og et over 3 Meter højt Æretræ (*Acer pseudoplatanus*). Meget er forandret og ombygget paa Rosenfeldt i senere Tid. Men Parken og Naturomgivelserne var de samme i Carls og

Oscar Oxholm 1868, 13 Aar gammel.

Oscars Drengaar som nu. De tumlede sig som unge kaade Foler i Mark og Skov. De red og svømmede og drev alskens Sport. Særlig Oscar havde et opladt Øje for Fuglelivet i Skov og Sø. Denne Kærlighed til Naturen udviklede han siden paa sine talrige Udenlandsrejser. Om Søndagen maatte Oscar sammen med Candidat Baumann vandre til Kastrop Kirke, hvor dengang Pastor *Ludvig Edvard Lakier* var Sognepræst.

Han var Sognepræst i Kastrup fra 1858 til sin Død i 1886, og skal have været en human og retsindig Præst. I et Sørgedigt over ham hedder det: „Fred og Kærlighed stod paa din Fane, Fred og Kærlighed i Jesu Navn.“ Men en Opvækkelsesprædikant har han aabenbart ikke været! „Paa mig virkede Lakier søvndyssende. Min Kirkegang som Konfirmand var en tør og kold Pligthandling,“ siger Oxholm engang i et Brev. Ved et Kursus for Ungdomsarbejdere,

Rosenfeldt Slot opført 1868 (efter et gammelt Stik).

hvor Oxholm deltog i Forhandlingen mange Aar efter, opfrisker han Ungdomsminder: „Vi maa aldrig gøre Kristendommen kedelig for de unge. Jeg havde en Præst, som nær havde gjort mig ked af det hele. Han talte engang saa længe om Johannes Døberen, hvor man skulde anbringe ham i Gammel eller Ny Testamentes Pagt, at jeg i mit stille Sind havde Lyst til at rejse mig og sige: „Anbring ham kun, Hr. Pastor, hvor De selv har Lyst, for nu gaar jeg,“ men man dyede sig jo dengang og led i Tavshed.“

Da Baumann søgte Kald og fik det, blev der ikke antaget nogen anden Huslærer. Begge de to Sønner blev sendt til København for at læse videre.

Et ganske karakteristisk Brev er opbevaret fra Oscar til hans Moder, dateret København 1870. (Da var Oscar en stor Dreng paa 15 Aar.)

„Kjære Mama! Glad og munter kom jeg hjem fra Skolen og modtog med Glæde dit Brev. Men den Jobpost, det indeholdt, gav mig mere Lyst til at græde end at lee, det, som du skriver om Onkel, bedrøver mig meget. O, Mama, jeg har endnu ikke kendt Sorgen, ikke er nogen af min Familie død, og det er tungt at tænke paa, at man har de haardeste Prøvelser tilbage. Det var slemt for mig at se Postmesteren dø, men dersom nu mine egne Kjære døer, hvad vil det saa blive til?

Du maa ikke blive vred derover, at jeg skrev om de Penge, det var mere for Spøg. Men naturligvis kan man ikke leve uden Mønt her i Kongens København. Jeg glædede mig dengang til at komme hjem, og jeg glæder mig ogsaa nu dertil; men af dit Brev kan jeg see, at der hviler en mørk Sky over Familien. Det har formindsket min Glæde meget. Jeg har dertil bemærket, at Papa var mere inde-sluttet end før. Jeg troede engang, at han havde glemmt sin gamle Kærlighed til mig; men saa modtog jeg et hjerteligt Brev fra ham, som glædede mig meget. Men den Glæde fik en brat Ende ved dit Brev, som dog paa en Side trøstede mig; thi jeg bliver saaledes forberedt paa Sorgen, men paa den anden Side har jeg aldrig været saa bedrøvet som i Aften. Jeg vilde ønske, at Broder Carl maatte kunde tage sin Examen med Glans. Jeg ved, at det vilde glæde ham, og jeg undte ham den.

Nu vilde jeg ønske, at jeg kunde gjøre dem begge, kjære Forældre, noget, som glædede baade dig og Papa. Jeg er din hengivne Søn O. Oxholm.“

Sorgen, som han saa smaat havde forberedt sig paa, skulde snart bryde ind over den unge Mands Liv. Da han var 16½ Aar gammel, blev hans Fader, Generalmajoren, pludselig meget syg efter en Jagt og døde den 15. Oktober paa Rosenfeldt og blev nedsat i det murede Gravkapel paa Kastrup Kirkegaard.

Aaret efter, da den ældre Broder Carl havde taget sin Eksamen i Hovedstaden, overtog han som arvelig Successor Godset og giftede

sig Aaret efter med Frk. Sophie Marguerite Beck (den 9. Septbr. 1872). Moderen, Kammerherreinde Fru Adelaide Oxholm, flyttede om Vinteren til Hovedstaden, medens Oscar blev sat først i Fredericia Latinskole og siden kom til København, hvor han blev Pensionær hos den lærde Rector Bloch. „Endt var Barnelegen,“ men Kærnerne, som den unge Candidat Baumann havde nedlagt i Drenge-ns Barnesind, laa friske og spiredygtige, indtil hans aandelige Gennembrudstide kom i moden Manddomsalder.

*Kammerherreinde Sophy Oxholm, Kammerherre Carl Oxholm.
Stifterne af det Oxholm-Rosenfeldtske Fideikommis.*

II.

UDVIKLING OG ÆGTESKAB.

I Sommeren 1868 flyttede Oscar til København og kom i Huset hos den højtansete Rector V. A. Bloch, som dengang boede i Frederiksberg Allé Nr. 19, med hvis Søn — senere kongelig Borgmester Bloch i Odense — Oxholm stiftede et Venskab, som varede saa længe han levede. Den gamle Rector havde været Collaborator ved Latinskolen i Haderslev, men var efter Krigen 1864 — som

mange andre slesvigske Embedsmænd — blevet afskediget af Prøjerne, og 1866 tog han med sin Familie Ophold i København og fik Timer ved den af hans Kollegaer tidligere oprettede Skole, som under Navn af „Haderslev Læreres Skole“ havde Lokaler i Løngangsstræde 21, i hvilken Skole Oscar blev optaget som Elev. I Hjemmet Frederiksberg Allé 19 havde Oscar et lyst og smukt Værelse i Kvistetagen, hvorfra der dengang var en smuk Udsigt over de mange Haver paa Frederiksberg. I Foraaret 1870 blev Bloch udnævnt til Rektor for det saakaldte „Lærde Institut“ i Fredericia, og ved Paasketid samme Aar rejste Familien til den gamle Fæstningsby fulgt af Oscar, der efter Bestemmelsen skulde blive i Huset. Han blev indmeldt i Skolen i Fredericia. Snart efter skiftede Skolen Navn og kom til at bære sit nuværende Navn: „Fredericia Latin- og Real-skole“. I Sommeren 1871 bestod han den saakaldte „priliminære Prøve til Afgangseksamen for studerende Disciple“. Skolen var nemlig saa lille, at den ikke kunde føre Disciplene videre, og i de følgende 3 Aar blev Oscar undervist privat af Bloch og Skolens andre Lærere. Blandt Kammeraterne fandt Oscar en Ven i Johannes Broe, den senere Fængselspræst i Vridsløse og Horsens. Da Skolen ikke havde Dimissionsret, maatte Oscar i Sommeren 1874 rejse til Ribe, hvor han som privat dimitteret tog Studentereksamen. Oscar tog Afsked med sine kære Venner Blochs i Fredericia og rejste til København for at forberede sig til Filosofikum og statsvidenskabelig Eksamen. Han boede dengang i Kronprinsessegade 20, hvor hans Moder, Generalinde Oxholm, havde en stor Lejlighed i Stueetagen. Omtrent samtidig kom Vennen Valdemar Bloch fra Fredericia og kom til at bo i samme Gade Nr. 50. De saas jævnlig og overværede hinandens Embedseksaminer.

Da Oscar blev cand. polit. i 1881, inviterede han alle sine Venner til en smuk Fest paa Hotel d'Angleterre, blandt andet Forfatteren Otto Bazon og hans Omgangsfælle, Overretssagfører Holberg, som havde været hans Manuduktør i Studieaarene. Oxholm havde været flittig, men, som han selv sagde mange Aar efter med en vis rørende Selverkendelse af sin Begrænsning: „Man hørte jo ikke i Studieaarene til de højtflyvende Kometer med selvlysende

Hale paa den statsvidenskabelige Himmel.“ Han maatte gaa om første Gang til Embedseksamen og lukkede sig saa med stor Beslutsomhed og stor Energi inde paa sit Studerekammer. Daglig gik han sine Ture til Manuduktøren Holberg og til Universitetet. En lille Pudsighed fra disse Aar skal nævnes. En af Menighedens Lægmænd, Carl Petersen, udgav igennem mange Aar et Søndagsblad for Menigheden, „Samaritanen“, et Organ for kristelige Kærligheds-gerninger. Omtrent i hele sin Studentertid skrev Oxholm „Søndagsbetragtninger“, skønt han ikke selv var afklaret. „Jeg vidste, det var det rigtige, naar blot jeg kunde blive klar over mig selv. Saa gik jeg da Ugen igennem og tumlede med disse kristelige, jeg havde nær sagt „Mynsterske Betragtninger“. Carl Petersen selv kendte ham ikke dengang, men om Lørdagen sendte han med Posten sit Bidrag til „Samaritanen“, undertegnet x—m. Sine Venner i Fredericia glemte han ikke. Ved deres Sølvbryllup i 1879 var han deres Gæst og ligeledes ved Festen paa Skydebanen, hvor den gamle Rektor fejrede sit Guldbryllup; ofte besøgte han i de senere Aar de gamle Venner; det morede ham at opfriske Ungdomsminder. Ved Thebordet en Dag tog Oscar en gammel Flødekande og sagde: „Nej se, den har virkelig sin Revne endnu.“ Den gamle Rektor tiltalte ham med „du“, og Oscar kaldte ham med Kælenavnet „Fajer“, og Fru Bloch kaldte han „Mumma“. De elskede begge den muntre og venlige unge Student. Om Søndagen gik Oscar efter støt Ungdomsvane fra Barndomshjemmet til Slotskirken paa Christiansborg. Det var ham saa naturligt at være Hoffet nær, og han følte sig stærkt tiltalt af Slotspræsten, den senere Biskop Dr. A. S. Poulsen, hvis fornemme og stilfulde Personlighed paavirkede ham i høj Grad. Oxholm følte sig i sin Ungdom stærkt konservativt indstillet og var efter hans eget Sigende „høj Kirkelig“. „Jeg var paa Hat med Kirken.“

Som den fødte Hofmand, han var, søgte han ind paa den diplomatisk Bane; han kom en Del til Hoffet og deltog i Ferierne i de sydsjællandske Herregaardes Fester. Den 1. Januar 1883 blev han udnævnt til Kammerjunker. Han udsendtes straks efter til Wien som Attaché ved Legationen og besøgte 9. April 1883 sammen med

sin Broder Carl og dennes Hustru deres afdøde Broder Fritz Oxholms Grav i Philippopol. Derefter fulgtes de paa en Rejse til Konstantinopol. I 1885 blev han forflyttet til det danske Gesandtskab i Stockholm, hvortil han fulgtes af sin tro østrigske Tjener Johan. Oxholm var dog ikke indstillet paa at gaa som Ungkarl igennem Verden. Ved et Bal paa Rosenfeldt havde han i sin Tid truffet den unge Komtesse Fritze Wanda Holstein fra Holsteinborg. Det første gensidige Indtryk var ikke særlig lovende for en fremtidig Forbindelse. Komtessen karakteriserede ham til sin Broder som „en rædsom Vigtigpraas“, og Oxholm betroede en af sine Venner, at Komtessen fra Holsteinborg „var kedelig og forholdsvis grim.“ Efter en Udenlandsrejse til London traf de to unge hinanden igen ved et Hofbal paa Amalienborg i 1888.

Ved et privat Karneval i Kasino mødte Oscar sin Skæbne, og skønt Wandas Broder, Grev Holstein, havde lovet Familien at passe godt paa sin unge skønne Søster, gik hun hen og forlovede sig med den unge Gesandtskabssekretær. Forbindelsen mødte Velvilje i begge Familier. Det var 2 ansete Adelslægter, som her stod over for en Forening, Holsteinborg og Rosenfeldt. Forberedelserne til Brylluppet blev truffet af den unge Adelsmand selv, medens hans udvalgte Hjertenskær forlystede sig med en Udenlandsrejse til Karlsbad. Han skriver: „Der er meget mere at gøre for at blive gift, end jeg vidste, og i Grunden misunder jeg din Broder, der sad paa Kapitleum i Rom og lod Familien om Besværet. Paa den anden Side tiltaler det mig at lave „Reden“ i Stand til min egen Fritze. Jeg sender en af Dagene en Ansøgning om Kongebrev, som skal underskrives paa det nærmere angivne Sted. Senere maa du give din Mening tilkjende i det formueretslige Spørgsmaal, da det er mig af Vigtighed, at det berømte Testamente, der skal underskrives efter Vielsen, kommer saa vidt i Orden, saa din Fremtid bliver sikret, da jeg saa kan være tryg. Men da et saadant Dokument forudsætter de mærkeligste Combinationer, vil jeg hellere afgøre det med dig, naar du vender tilbage. Lad os se Fremtiden i Møde med lyse Forhaabninger. Det maa jeg være berettiget til, naar du er min Brud, og jeg føler, Gud er med os. Det er et sandt Ord, at Afstanden øger de store Lidenskaber

og slukker de smaa, thi hver Dag føler jeg, at du trænger dybere ind i min Existens; et helt nyt Liv fylder min Tilværelse, og blot et Brev fra dig, et Ord eller en Tanke hæver alt hos mig til Liv og Solskin og til Tak til Gud.“ — I et andet Brev hedder det:

„At kende sit Maal og sin Vej er altid en Lykke. Saa gaar man sikkert og støt. Mit Maal er at gøre dig lykkelig. Jeg ser med Glæde og Ro den 15. August i Møde, og Vejen til Alteret skal falde mig let. Men Mennesker er og bliver vi, og jeg skal ikke fragaa, at alt skal blive bedre, naar du bliver min. Det kan være godt nok at spille Guitar for Maanen. Men der er mere Forslag i at gaa ved din Side som din tro Ægtemand. Det mindste Hjul i Uhrværket har sin Funktion, og uden det gaar Værket slet ikke eller afstedkommer en Misvisning. Mit Uhrværk er for Tiden helt af Lave. Kommer dine Breve ikke, som de plejer, gaar hele Kronometeret mindst 2 Timer for sagte. Bare du ikke kommer til at kede dig med en saadan Mand, men du har den gode Udvej, at du kan le saa velsignet hjerteligt, og saa bliver det til et Vækkeuhr, der spiller glade Melodier. Nu god Nat, du mest fortryllende af alle Verdens Comtesser. Din egen Oscar.“

Af et senere Brev skal citeres følgende: „Lysning er ikke strengt nødvendigt, men da vi alligevel paa Grund af Pastor Balslev skal have Kongebrev, og du bestemt ønsker Lysning, sker det. Jeg finder det ogsaa mest passende, da Marie Hønsekone ellers bare tror, der er noget muggent ved det hele! Juveller Michélsen arbejder nu paa din Broche, som bliver meget smuk. Da du fandt de Græsstraaes Diamantnaale saa smukke i den moriske Afdeling, lod jeg spørge om Prisen, og Havrestraet alene kostede 600 Kr. Jeg finder, det er vel meget, da Diamanterne er smaa; saa den Overraskelse tror jeg ikke, du faar denne Gang. Du skriver, at jeg ikke kan tro, hvad for en tryk Følelse det er for en ung Pige at vide sig elsket af den Mand, hun elsker. Det forstaar jeg i hele sin Dybde, og ikke mindst fordi vi Mænd har de samme Strengte helt inde, men mange frygter for at anslaa dem, men det er en Fejl. Naar du derimod skriver, at ingen er god nok til mig i dine Tanker, ikke engang du selv, saa forstaar jeg det ikke. Det er Ord, som kan komme af dyb Kær-

lighed, men i Grunden er de tomme ved deres Unaturlighed. Se op til mig, om du kan, men hæv ikke det rent menneskelige til Skyerne. Elsk mig med hele dit trofaste Hjerter, du elskes jo ligesaa igen af mig, men lad ikke dit Blik sløves; thi saa staar du i Fare for at skuffes. Blæs ikke Sæbeboblen for stor; thi saa springer den. Vi

Overkammerherreinde Fritze Wanda Oxholm 1918.

mødtes i Kærlighed, vi fortsatte i Tro. Lad os fortsætte, som vi begyndte, thi saa naar vi hjem engang sammen.“

Da Brylluppet var berammet, indbød Oxholm til et Ungkarlegilde for sine jævnaldrende Venner. Han fortæller med Lune herom: „Blot et Par Ord, inden jeg skal op i den røde Anstalt (Udenrigsministeriet). Mine Gardister og Husarer og Civillister var saa glade i Aftes over Festen, at de nær aldrig var gaaet. Bag efter følte jeg saadan en Rumsteren under „Taget“, at jeg foretrak at løbe en lille Tur. Noget hjalp det, men jeg har dog gruelige Tømmermænd i Dag. Det viser, hvad for en skikkelig Fyr jeg er blevet. Før havde

jeg aldrig Tømmermænd, men nu faar jeg det, saasnart jeg ekstravagerer. Jeg formoder nu at have gjort min Skyldighed imod Ungkarlestanden. De hylede af Glæde og gråd af Rørelse (over dem selv). De holdt alenlange snakkelige Taler. Gildet varede til Klokken eet, hvorpaa de tog rørende Afsked med mig, trak mig hen i en Krog, omfavnede mig og betroede mig den ene efter den anden, hvad for en god Ven de havde været over for mig. Jeg havde forberedt mig paa at blive rørt over det modsatte. Hele Grejen kysede mig til Afsked. Disse Ungkarlemiddage morer mig ikke mere. Det værste ved den Slags Gilder er, at man skal drikke saa meget. Jeg tømte vist nogle og 30 Glas. Men forøvrigt maa jeg sige, at Festen i Gaar var net. Jeg sender dig Menuen. Du undrer dig maaske over det meget Fuglevildt, Poulards o. s. v. Forklaringen er den: Festen holdtes af en, som føler, at han har skudt Papegøgen! (Undskyld Sammenligningen.)“

Brylluppet stod saa 15. August 1888, og Bryllupsrejsen gik til Tyskland og Østrig. Det unge Brudepar blev vel modtaget hos Fyrst Auersperg i Wien, hvor det gik meget fint og fornemt til. Tjenerne kysede paa Haanden, og Havekonerne i Parken gjorde dybe Knæbøjninger for de høje Herskaber. Over Bayern gik Bryllupsrejsen til Paris. Julen 1888 fejredes paa Rosenfeldt Slot i god Harmoni med Familien. Oscar Oxholm havde nu faaet Fod under eget Bord og havde modtaget fast Ansættelse i Udenrigsministeriet. Deres første skønne og smagfuldt indrettede Hjem var i Bredgade 49. Allerede i Januar 1889 blev den unge Diplomat udset til Legationssekretær i Paris. Her blev han dog kun ganske kort.

I Maj Maaned modtog han et Privatbrev fra sin Kusine, Hofdamen, Frk. Georgine Oxholm, at man ved Hoffet gerne saa ham kaldet tilbage som opvartende Kammerjunker hos Kong Christian IX under Overhofmarskal Løwenskjolds Regimente.

Oscar Oxholm indtraadte saa i Kongens Brød i aktiv Hoftjeneste i August 1889, en Tjeneste, som kom til at opfylde Halvdelen af hans lykkelige Liv.

Da hans unge Hustru er paa Sommerferie i Juni Maaned 1889, skriver Oxholm et Brev til hende, hvori han giver et glimrende Selv-

portræt. Han skriver: „Jeg har tilbragt min Aften med at se at faa lidt Rede paa det Kaos af Breve og meget andet, som jeg med en uforstaaelig Pietet har slæbt Verden rundt med. Jeg har nu ofret til Moloch og kun beholdt en Del af Papas og Mamas Breve samt nogle af dem, der markerede et Vendepunkt i mit Liv. Her er saaledes nogle Barnebreve til min Mama, som hun maa have gemt godt, da jeg ellers ryddede dygtigt op efter hendes Død og brændte næsten alt. Det lille bitte Brev af 18. Juni maa skrive sig fra 60'erne, da jeg, naar Forældrene var i Carlsbad, plejede at give smaa Selskaber, hvor jeg selv mødte i en Slags Uniform, og samtlige Jomfruer uglede sig ud i stor Galakostume med bombastiske Titler. Jomfru Berg med Guldregn i Haaret var klædt i nogle gamle, gule Silkegardiner og hed den Aften Grevinde Gardinsky, da Kappen til disse Gardiner var hendes Tornyre. Jeg nænnede ikke at brænde disse Breve. Jeg fandt ogsaa et lille rørende Brev fra min Broder Fritz til Papa, hvori der kun stod: „Min kjære Papa, du er min dejlige Papa. Jeg længes meget efter dig. Din Fritz.“ — — Det er saa betegnende for hele det Følelsesliv, som han i Grunden bevarede til det sidste. Det var smukt at læse Papas Breve supplerede af Mamas, da den Æmhed, de havde for hverandre, gik igen i deres Kjærlighed til os Børn. Min Faders Omhu for vor Opdragelse, og den stadige Tagen Hensyn til Mamas Mening var smuk. Og naar dertil kommer de Breve fra min elskelige gamle Rektor Bloch og min kjære Huslærer Pastor Bauermann, saa fremgik det deraf, at hele min Barndom og Opvækst har været beskyttet af kjærlige Hjerter, og mit Brev til Mama fra Rektor Bloch viser jo ogsaa — omend i barok Form, som fik mig til at le, — hvor lidt jeg havde kendt til Sorgen hidtil, inden Onkel Haralds Død. Senere er der kommet meget til, og mangen Storm har jeg maattet ride af i min Opvækst, men vor Herre traadte saa til i Faders og Moders Sted og gav mig tilsidst min velsignede lille Solskinskone for at lyse op for mig og glæde mig. Kunde vi to nye Planteskoleforstandere nu i samme Kjærlighed opelske en ny Generation, saa var det, ligesom Velsignelsen gik videre. Og maaske saa en Gang i Tiden en eller anden skaldet Ympe sidder og læser disse vore Breve igenem (Forf. takker ærbødigst) og kommer til samme Resultat som

jeg i Aften. Naar du læser Mamas og Papas Breve igennem, vil du faa et klart Billede af dine Svigerforældre, bedre end noget andet Steds. Thi i vore Breve giver vi — os selv uafvidende — en Skildring af vort Inderste. Det var sjældne Folk, mine kære gamle. Gud vel-signe deres Minde.

Jeg slap da i Gaar — takket være et øsende Regnvejr — for at trække i Tivoli; men maatte til Gengæld tyre en Whist hos L. Kongen og Dronningen kommer først hjem i Juli. Og det skal de have Lov til, saa nogen Hofduft faar jeg neppe rigtigt, før vi skal til Fredensborg. Jeg haaber, du snart kommer hjem, min Ven. Nu begynder jeg at forstaa Mamas „Bevingede Ord“, naar hun sagde, at det ulykkeligste Dyr i de danske Husholdninger var Fruen i Huset selv, thi hun skal se efter al Ting. Her er intet Midtpunkt i Huset, naar du er borte. Vore Folk er vel skikkelige; men hvem ved, hvad de foretager sig om Aftenen. Jeg plejer jo ikke at genere Tjener-skabet efter Bordet, men forleden var Johan og Mariane ude at promenerer efter Aftengerningen og kom først sent hjem. Jeg gik ud med Uhret i Haanden og gloede paa dem, da de kom. De saa skikkelige ud og syntes „unbefangne“. Men, du forstaar, sligt kan et Mandfolk ikke sidde og passe paa med Uhret i Haanden.

Vor kære Tante Hanne (Hofdamen, Frk. H. Bartholin) erklærer i Dag at hendes Mave heldigvis atter er i Orden, men hun har haft ondt ved at holde Contenancen inde hos Prinsessen efter hele Natten at have opført en Solo paa Klaverstolen. — Jeg tænkte et Øjeblik paa at tage til Væddeløb i Malmø paa Søndag; men da det let bliver til Solderi, og jeg ikke tager ud til vore egne paa Eremitagen, saa er det vist klogest at blive hjemme. Halløj, Klokken er blevet 2. Ja, saadan gaar det, naar du ikke er her. Din egen Mand O. O.“

I August 1889 fødtes deres førstefødte Søn, som i Daaben fik Navnet *Oscar*. De flyttede kort efter i Vinteren 1890 fra Bredgade til Amaliegade 22, først paa 2den og siden paa 3die Sal. Her fødtes i de kommende Aar Døtrene *Elsa* (1891), *Lotte* (1892) og *Addie* (1894). Den 23. Juni 1890 blev Oxholm udnævnt til Kongens Cere-monimester, og 8. April 1891 blev han Kammerherre. Da Familien stadig blev større, flyttedes Hjemmet til Marmorplads 9, hvor Sønnen

Niels blev født. Børnenes og vel især Drengenes Opdragelse laa Oxholm stærkt paa Sinde. 27. Maj 1893 skriver han derom: „Hvad Børneopdragelsen angaar, vil jeg med Guds Hjælp — eller rettere vi — kunne faa en god dansk Mand ud af vor store Dreng. Det er det vigtigste i mine Øjne, da alt det udenlandske Blod vel nok har gavnet Familien til en vis Grad, men i Længden vil det alene ikke kunne holde den oppe. Men naar der er faa i en Slægt af Formue, saa er de ydre Betingelser for at stige opfyldte. Men har den engang hævet sig derved, saa maa der mere til. Ingen har større Foragt for Examina end jeg; men det er nu engang det gængse Stempel her hos os i Danmark. Og skal Drengen være Dansk, maa han ogsaa tage en Examen. Han maa se at blive Kandidat i et eller andet. Saa maa han blive Officer — og saa iøvrigt selv se at boxe sig frem. Bliver han ikke Storkansler, saa er det jo kjedeligt! Men saa kan han blive en nyttig Statsborger og en agtet sanddru Mand. Lykkes det os at opdrage ham til en god Kristen, saa har han jo i og for sig nok. Men for mig maa han hellere blive en agtet Statsborger end en forgyldt Udlænding. Mine Sønner maa selv se at holde sig svømmende ovenpaa. For mig maa de blive Haandens eller Aandens Arbejdere, naar blot de ved at hævde deres Stilling som gode arbejdende, danske Mænd. Jeg maa til Familiens Undskyldning sige, at da den længe har været en lille Befolkning for sig selv, har dette naturligt gjort den „smaastadsagtig“, og det har været den imod at indrømme for sig selv, at der kunde være Mangler. Dum er Slægten jo ikke, saa den har kendt de fleste af sine egne Fejl, og det har givet den sin største Styrke, da det i Forbindelse med dens exempelløse Storsnudethed hidtil har imponeret Folket, men jeg maa ellers indrømme, det er mærkeligt, at det gaar endnu. Det gaar ogsaa kun akkurat, fordi Slægten hidtil har været formuende og hidtil har haft Medbør. Men vore Dreng vil komme til at leve under andre Betingelser. De maa yde selv, thi ellers slaar Muren Revner. Omend det er min Smag og personlige Tilbøjelighed imod, saa agter jeg at lede mine Sønner dertil, at de styrer ud af de oxholmske Særheder. Det bliver ikke nemt at revse sine Børn for det, som ligger i Blodet. Men lykkes det, saa vil de en Dag velsigne mit Minde, og det er alt,

hvad jeg attraar. Her har du min Mening om Principperne for *vor* Børneopdragelse.“

Næsten umærkeligt fører Gud igennem en gradvis Udvikling Oxholm frem til et aandeligt Gennembrud. Man sporer i Brevene fra denne Tidsperiode, hvorledes hans Selverkendelse og Syndserkendelse vokser sin stille Vækst.

„Fredensborg Slot 1893. Vi Mennesker lyve gerne for os selv. Det har jeg ogsaa gjort. Men jeg er begyndt at faa Øjnene op for — ja, hvad skal jeg kalde det — min Synd. Det er Slotspræst Poulsen, min kære Ven fra Ungdommen af, som har hjulpet mig til at faa det Syn paa mig selv.“

III.

OMVENDELSE.

At skildre et Menneskes Omvendelse „fra de tomme Ting i Verden til den levende Gud“ — og vel at mærke gøre det sandt og troværdigt, er i sig selv en saare vanskelig Opgave. Det kan kun lykkes og bringe Velsignelse til andre under det Motto og i den Aand: „Drag Skoene af dine Fødder. Det Sted, du staar paa, er hellig Jord.“ Thi ved et Menneskes Omvendelse og aandelige Gennembrud sker der et Møde imellem en Sjæl og den levende Gud, og hvem kan forklare et Under? Det er Gud, som flytter Aandens Smeltedigel ind i et Menneskehjerte og begynder sit Lutringsarbejde der. Faa aabner helt den inderste Hjertekrog for andre. Alligevel er Oxholms Omvendelse sket saa tydeligt, at det er Forsøget værd at prøve paa at analysere den. Men hvorledes skal det gaa med „Takten, som er mer end halve Magten,“ ja, det er et andet Spørgsmaal? Hans Omvendelse er nemlig paa det nøjeste knyttet sammen med hans nulevende elskede Hustru, Overkammerherreinde Oxholms Overgang fra ^(Lys til Mørke) ~~Lys~~ til Mørke. Det er med hendes Billigelse, at Forsøget gøres paa at skildre hendes Omvendelse, som drog hans efter sig.

Det gjorde allerede et dybt Indtryk paa den unge Hofmand at staa ved den fromme og troende Prins Wilhelms Dødsleje. Oxholm

fortæller om, hvorledes den gamle Prins har ladet Pastor Christian Sørensen fra Garnisons Kirke kalde til sig (Men „hvad vil nu Confessionarius sige?“ Oxholm er med sit højkirkelige Sindelag bekymret over, at „denne sorte Missionsmand“ har faaet Indgang ved Hof-fet. Han fortæller, hvorledes han har faaet Lejlighed til at lægge et godt Ord ind for Slotspræst Poulsens Kaldelse til Biskop hos Kongen. „Det vilde glæde alle højkirkelige.“ Snart skulde Basunen faa en anden Lyd.

I Efteraaret 1893 mødte Kammerherreinden Frk. Thora Esche i København. Magdalenehjemmets Grundlæggerinde var en levende Ildsjæl, som gik lige paa Mennesker, befriet — som hun var — for det mindste Gran af Menneskefrygt. De kom hurtigt i Samtale om Guds Riges Ting. Frk. Esche standsede pludseligt og sagde: „Har De saa Jesus, min gode Fru Oxholm?“ — „Det haaber jeg,“ var Svaret. — „Den Slags Ting haaber man ikke, det ved man!“ Fra denne Stund var Fru Oxholm et vakt Menneske. I Foraaret 1894 tog Fru

Oxholm Ophold i en Villa, der hørte ind under Bergmandsdal ved Helsingør. Her i Espergærde fandt Fru Oxholm hurtigt hen til Skotterup Missionshus, hvor Sognepræst Blume fra Tikjøb prædikede. Et kraftigt Vidnesbyrd blev aflagt, naar den gamle Herrens Stridsmand talte. Fru Oxholm høstede megen Velsignelse deraf. I Villaen ved Bergmandsdal blev mangan haard Sjælekamp udkæmpet. I Trydes Boghandel i København købte Kammerherreinden Vilhelm Becks Bog om Konfirmandundervisning og Pastor Blædels Bog om Jesu Getsemanekamp. Særlig en Sætning i denne sidste Bog bragte Klarhed, omend ingen fuld Frelsesvished. Der stod: „Han døde for mig!“

*Oscar Oxholm i Aaret for hans
aandelige Gennembrud.*

Det var i dette Aar, at det store Røre om Pastor Moes Prædiken ved de omkomne Harboøre-Fiskeres Begravelse satte Sindene i voldsomt Oprør. Missionen blev stærkt angrebet i Dagbladene, og særlig de saakaldte „Dannede Kredse“ i København tog paa Veje. Imidlertid var det rygtedes til Holsteinsborgs faa „hellige“, at deres kære Comtesse Wanda (nu Fru Oxholm), „det lille Solskinsmenneske,“ som de kaldte hende,

Thora Esche.

var blevet vakt. Den lille trofaste Kreds af Samfundsvener i Holsteinsborg løftede Hovedet og begyndte at bede om store Ting for deres Herskab paa Slottet, at Frelsen og Velsignelsen maatte drage ind i de høje Sale. Om Sommeren vandt saa Kammerherreinden igennem til fuld Hvile i Troen paa det fuldbragte Værk. Det var særligt Provst Blumes Bibeltimer i Skotterup Missionshus, som havde virket afklarende. Selv vidste hun en Overgang ikke, om hun virkelig turde tro Underet. Var hun virkelig blevet et frelst og omvendt Men-

neske? Sjælefjenden sagde „Nej“ — men Guds Ord sagde „Ja og Amen.“

Saa faldt Rosenius' Udlægning af Romerbrevet i hendes Hænder. Her var den fulde Tone om Guds hele og rige Naade i Jesu Kristi Blod. Gud trykkede sin Vished i Hjertet, saa hun turde tro „Naaden og Sandheden“. Da hun vendte tilbage til Hjemmet paa Marmorplads, maatte hun naturligvis fortælle sin elskede Husbond, hvad der var sket og om det store nye, som var kommet ind i hendes Liv. Oxholm tog, som det kærlige og elskelige Menneske, han var, mildt og forstaaende paa Tingene og gik i de kommende

Aar rundt i stille Selvprøvelse. Faa vidste, hvad der gærede i den unge Ceremonimesters Hjerter. Ved Hoffet havde man lagt Mærke til, at Oxholms ikke mere tog med i Theatret. Man skumlede lidt derover blandt Hoffolkene. Men Kronprinsesse Louise (den senere Enkedronning) tog moderligt den unge, nyslaaede Kristen under sin Omsorg, ligesom den gamle Dronning viste stor Forstaaelse.

Kronprinsesse Louise tilsagde ligefrem Fru Oxholm til stille, private Bibeltimer. „Forstaaer du saa ogsaa det, du læser? Lad mig prøve paa at hjælpe dig i Gang.“ Saa gennemgik de sammen Stykker af det gamle Testamente, Jeremias' og Esajas' Profetskrifter. Den fromme, kristusgrebne Kronprinsesse var som faa hjemme i sin Bibel. Hun kunde Græsk og læste Bibelen med lærde Kommentarer opslaaet ved Siden af sig. Det var hende en overmaade stor Glæde at finde en Trosfælle i den unge Kammerherreinde.

Hvad foregik der nu i Oxholms Hjerter i denne Tid? Han har selv fortalt derom: „Jeg gik som en drømmende, der haabede og sukkede til Gud. Naar staaer Solen op for mig? Kan jeg virkelig naa til den samme frydefulde Vished, som jeg ser straae ud af min elskede Hustrus Øjne hver Morgen, jeg vaagner? Herre, jeg slipper dig ikke, før du velsigner mig og giver mig et Tegn, hvorpaa jeg kan kende, jeg er din.“ Han passede sin Hofcharge og var lykkelig over den fine og noble Tone, som herskede ved Christian IX's Hof. Hans egentlige Gennembrud fandt Sted, efter hvad han siden har fortalt, ved, at han en Aften efter et Møde hos Nissens i Løngangsstræde paa sit Skrivebord fandt et lille tillidsfuldt Barnebrev med den ældste Drengs Haandskrift, hvor der stod omtrent saaledes: „Kære Far. Saa stoler jeg fuldt og fast paa dit Ord, at du vil spidse mine Blyanter, som trænger dertil, som du nok ved, at du har lovet mig. Jeg er jo da din egen kære Søn Oscar O.“ Nu var der netop ved Mødet talt om Tro og Tillid. Drengens Tillid til „Far“ viste ham, hvad Tro og Tillid til Gud var. For andre kunde dette Barnebrev ikke synes at indeholde noget forløsende Ord. Men for Oxholm blev det, som han selv har forklaret det, Tegnet fra Gud, Vishedsseglet, som Gud dermed trykkede ned i hans Hjerter, idet Guds Aand vidnede i hans Aand: „Jeg er jo da din egen kære Søn

Oscar O.“ Efter hans Død fandt man i en gammel slidt Tegnebog, som han altid bar hos sig, foruden et Billede af hans elskede Hustru, et tyndt Metalkors klæbet ind mellem Foret og Læderet. Korset saas tydeligt uden paa Tegnebogen, da Læderet over Korset i Aarenes Løb var slidt helt graat. Der laa ogsaa en lille Seddel med et Skriftsted skrevet med hans egen Haand, hvor der stod: „Se, jeg sender min Engel for dit Aasyn for at bevare dig paa Vejen og for at føre dig til det Sted, jeg har beredt“ (2 Mos. 23, 20). Siden det laa afskrevet i hans Tegnebog sammen med hans dyreste Minder, tør vi formode, at det Ord har haft stor og afgørende Betydning for ham, da han blev omvendt. Og Gud holdt Ord.

I 1894 ventede der Oxholm en ny, stor Oplevelse, men af en hel anden Art, nemlig en Udenlandsrejse med Kong Christian til det russiske Hof i St. Petersborg. I November 1894 besteg Ruslands nye Czar, Nicolaus II, Tronen ved sin Fader Alexander III's Død. Enkekejserinde Dagmar skrev da til sin Fader, Kong Christian IX, om at rejse derover og være hende til Trøst og Opmuntring i den svære Hjertesorg, som havde ramt hende. Brylluppet imellem den nye Kejser og hans udkaarne Brud, Alexandra Feodorowna, skulde afholdes den 26. November, da Sjælemesserne for den afdøde Kejser var til Ende. Kongen af Danmark besluttede sig til den lange Rejse, skønt Vinteren stundede til, for at være hos sin kære Datter, Maria Feodorowna. Adjudanterne, General Schroll og Officererne Boeck og Konow samt Ceremonimesteren Oxholm blev udset til at deltage i Rejsen og ledsage den aldrende Majestæt. Ligeledes deltog Prins Valdemar i Rejsen.

Fra Oxholm strømmede det ind med fornøjelige Breve til Hjemmet, som nu var flyttet til Amaliegade 22. Uddragene af disse Breve, der giver et godt Indblik i det russiske Hof's Intriger, er, som overalt i denne Bog, hvor Oxholms Breve citeres, gengivet med hans egen Stavemaade.

Rejsen gik over Berlin, hvor Kejser Wilhelm („som Søn af Huset“) gæstfrit modtog den gamle Konge og hans Følge.

„Vi naaede da Gjedser efter at have set Carl og Sophy (Broderen

og Svigerinden), hvilken sidste oven i Kjøbet fik sig en lille Extra-Hofduft ved at kjøre med Kongen over paa Færgen. Vi forefandt Tietgens Skib og en forrygende Storm. Efter lidt Debat endte vi med at rejse og havde en gruelig Overfart. Min kære gamle Konge var søsyg som en Hund, og jeg maatte blive hos ham og hjælpe ham. Ærlig talt var jeg helt betaget af at se ham saa elendig. Søstærk, som jeg er, blev det mig dog for meget Vipperi, og da det havde bedaget sig lidt i Vejret, og Kongen var faldet i Søvn, maatte jeg hen til Rælingen og ofre min Frokost; men særlig ilde tilpas følte jeg mig dog ikke. Da vi kom til Warnemünde, var alle Tog borte. Men der blev saa sendt et Extratog fra Kejseren i Berlin, og med det fløj vi saa af mod Syd. Kongen blev efterhaanden helt kry igen, og saa skidt med alle de andre! Undervejs fik vi Telegram om, at Kejseren ventede os paa Banegaarden, og at vi skulde bo paa Slottet. Ankomsten var pompøs, og Kejseren var charmant. Vi blev ført her til Slottet nolens-volens og fik en fin Souper. Det var en Vel-signelse. 12 ½ kørte Kejseren tilbage til Potsdam, og vi sidder nu her i en Suite Værelser. Han behandlede Kongen som en Søn sin Fader, og mere kan ikke forlanges. Min kjære gamle Konge sagde om mig, at jeg havde været som en Søn for ham undervejs, og det belønnede mig mere end nogensomhelst anden Belønning. Vi vender hjem over Berlin igen. Kys Ungerne! Oscar.“

Det næste Brev er skrevet med Blyant og dateret 15. Nov. 1894.

„Jeg sidder i det russiske, kejserlige Extratog, der skyder en jævn Fart, og der mærkes ikke nogen som helst Bevægelse: men Pennen kan jeg dog ikke føre under disse Forhold. Vi ankom sikkert og vel til Grænsen og fandt et herligt Tog fixt og færdigt samt en gammel russisk Prinds og vor Ven Kutusoff, der spiste hos os i Guldbryllupstiden. Disse Herrer var attachederede Kongen. Her i Toget findes alt, hvor Comfort tænkes kan, men ingen Pral eller Forgyldning. Vi fik straks en god Frokost og siden paa Dagen en rigelig Dinér serveret i Spisevognen. Det er en nem Maade at være Rejsemarskal paa, og nu, da Angsten for det nye endelig er overstaaet, saa skal jeg gerne rejse, hvornaar og hvorhen det skal være med Kongen. Vi

Oxholm som Christian IX's Ceremonimester paa Rejsen til St. Petersborg 1894.

har det alle godt og befinder os vel. Kongen er noget nervøs med Tanken paa det forestaaende Møde med Kejserinde Dagmar og spekulerer over, hvorledes han bedst skal trøste hende, den kjære Mand. Det er underligt at sidde saa fjernt fra eder alle midt i et stort og fremmed Land.“ — — —

Et Telegram melder Ankomsten til Petersborg. „Vel ankommen. Rejsen lykkedes fortreffeligt. Sundheden god. Alt klædt i sort. Vejret taaget. Traf mine Venner strax. Alt lagt til Rette for os. Schroll, Boeck og jeg bor sammen paa Slottet Anitchkow. Skriver, naar jeg kan; men har kun lidt Tid. Messer og Sorg hele Dagen. Kollossale Forhold og Afstande. Kongen rask. Vi har ikke talt med Kejserinden endnu, derimod med den unge Czar flere Gange. Vejret varmt, men Nætterne iskolde. Fastlandsklima.“

Nyt Brev, dateret 15. November 1894.

„Hvor gaar dog Tiden med Visitter, Indskrivninger hos Storfyrster m. m. og saa Messerne! Det er jo en ejendommelig Cultus, der drives med Liget i den orthodoxe Kirke, men den er ret gripende, og Musikken er dejlig — omend monoton. Den Pragt af Sølv og Guld og Ædelstene gjør man sig ingen Idé om. Vi jager med fyrige Heste gennem hele Byen, og overalt møder man Høflighed og Sympathier. I Dag besøgte vi Kirken, der bygges over den afdøde Czars Fader. Man synes, det er mærkeligt, at et Attentat blev begaaet over for ham, saa lidt falder den Mulighed én ind, naar man færdes herovre. Vi danske følges gjerne ad herovre, og vi er oftest efter Landets Skik i Uniform. Selv om Morgenen foretrækker jeg Uniform, da den danske Kokarde er kendt alle Vegne. Alle saluterer de „Danske Hofmarskalski“. Jeg taler russisk om en Hals, mener jeg da, og det gaar ganske godt. Vi er indlogerede (undtagen Konow, der bor paa Vinterpaladset) her i et Annex til Palæet Anitchkow, saa jeg kan komme over til Kongen igennem Baggaarden paa 10 Minutter. I Dag saa jeg Kejserinde Dagmar for første Gang. Hun var meget bevæget og saa bleg ud. Hun har nu i 16 Dage i Træk 2 Gange om Dagen været til Sjælemesse og kysser hver Gang Ligets Pande og Haand. Kongen siger mig, at hun er for-

tvivlet ved Tanken om, at Kisten skal lukkes i Morgen, og han frygter for, at hun vist vil falde sammen, naar det skal ske. Den unge Kejser har jeg set hver Dag, og han ser mere mandig og smukkere ud end før, men meget bleg. Han sørger med en forstenet Sorg uden Taarer. Hans Brud er yndig at se paa og fører sig med en medfødt kvindelig Ynde. Hun synes ikke endnu at spille nogen fremtrædende Rolle. Hun tager Plads imellem de andre Storfyrstinder. Josophowna, du spurgte om, er Dronningen af Grækenlands Moder og ser lige saa godt ud som sin Søster, Dronningen af Hannover. Under Sørgegesserne staar vi Danske helt oppe i Kirkens Kor, saa vi ser alt paa første Haand. General Schroll er en ualmindelig Mand i enhver Henseende. Han er Elskværdigheden selv og munter og behagelig, om end Aldersforskellen er stor, saa mærkes det ikke, og saa er han saa vel instrueret og intelligent, at alene Omgangen med ham er en Fornøjelse. Da Generalen har været her for 20 Aar siden, kjender han til Forholdene og særligt til de russiske Bogstaver, og det hjælper os alle. Boeck er jo som altid den elskværdige Mand. Vi har ham lidt til Bedste, naar han „vil bringe Russerne vesteuropæiske Begreber“ eller falder i Lamentation over, at de staver vore Navne galt, da han siger, det er en Hofmands første Pligt at sætte sig ind i, hvem enhver er. Konow er en Perle. Vi griner os krumme over Boecks Fraser til Tider, men da han saa selv ler med, saa er alt godt igen. Tonen imellem os er god, og da vi tilmed leve helt for os selv, og Konow altid spiser her hos os, saa baade udjævnes hver Misforstaaelse og strammes hvert Venkabsbaand mellem Morgen og Aften. Her er stadig mildt Vejr og Regntaage, saa vi kjører i aaben Vogn uden Pels. Det er behageligt, da vi saa ser mere af Byen. Den er kollossalt anlagt; men en mærkelig Overgang fra Pragt til Armod, eller rettere ingen Overgang, da de to Omraader ligger hulter til bulter imellem hverandre. Snavset er her til en Grad, som man ikke gør sig noget Begreb om i Vesten. Alle Farverne er grissede og kolde. Da hele „Strøget“ er hyllet ind i sort og hvidtribet Shirting, saa gør det ikke Synet livligere. Jeg haaber snart at slippe fri for flere Messer.“ — —

Nyt Brev af 21. November 1894.

„Hvor begynde og hvor ende? Jeg er saa træt som en Allike af al denne Hurlumhej, dette saakaldte Sørgeliv i Flor og Krep. Jeg gaar paa Hovedet i Seng, naar jeg kan se mit Snit til at hvile ud. Her i Rusland staar man overfor de ejendommeligste Forhold, overvældende og uforstaaelige for en Vesteuropæer. Jeg har fundet en stor Støtte i Gesandten her. Jeg spiste alene hos ham i Gaar à la fortune du pot. (Rigtig god Potte forøvrigt). Lille tykke Fyrst Obolinsky er attacheret hos vor Ven Sivasti, men denne rejser i Morgen, saa vil han komme ned og hente mig. I Gaar besøgte jeg Prinsesse Obolinsky. Men ved en af de Misforstaaelser, som hænder her i Rusland, blev Prinsessen nægtet hjemme. (Jeg havde forsømt at smøre Portneren!) Men saa fik han Smørelse paa anden Maner. Hun skal efter Sigende have mørbanket den arme Portner, da hun fandt mit Kort. Jeg maa iøvrigt sige, at alle Russere er overordentlig venlige og meget imødekommende imod mig, saa min Venlighed og Artighed imod dem paa Fredensborg og i København indbringer mig nu fede Renter. Jeg fik Kutusoff, ham fra Fredensborg med Mavepinen og Paveminen, til at vise os hele Vinterpalæet fra Loft til Kælder og Køkken. Jeg maa sige, jeg er glad over, at vi ikke har mere end Amalienborg og Fredensborg, da mine Ben ellers vilde gaa af Led. Naar jeg siger hele Vinterpalæet, saa skal det tages med Modification, da jeg i saa Fald neppe var blevet færdig før i Overmorgen. Den unge Kejser er charmant, virkelig rigtig den rare, hyggelige gamle Prinds „Nichy“, og i Dag efter denne umaadelig flotte Diner i 2 Sale gav han en lang Kur med en stille Sikkerhed og fornem Ro og Beskedenhed tillige, som kunde tjene til Mønster for mangen en anden ung Kejser.

Kongen siger mig, at han stadig giver sig god Tid til at være en opmærksom Søn, og baade han og hans udkaarne Brud synes at vise Enkekejserinden al mulig Opmærksomhed. Jeg holder meget af ham, som jeg altid har gjort, og jeg vil haabe, at han vil vide at bevare sig upaavirket af alt det, der allerede drager og trækker i ham fra alle Sider (saaledes f. Eks. Munken Johannes). Vi Danskes Rolle i Rusland er imidlertid forbi! Hvor er det velgørende at have

en saadan Konge, som vi har. Kejsrerinden havde faaet ham overtalt til ikke at komme til selve Begravelseshøjtideligheden, før den længste og mest anstrengende Del var overstaet. Vi stod nemlig 3 Timer i denne tætpakkede Kirke, i en Luft mættet med Røgelse og en kvælende Os af Voxlys, og det var et Vidunder, at ingen blev syge. Kongen kom først den sidste Time, og da denne elegante, beskedne og dog saa fornemme gamle Herre traadte ind, og der blev slaet Vej op igennem Kirken for ham, maa jeg sige, at jeg følte mig stolt over at være hans Undersaat. Jeg mindes ingensinde at have set et mere distingveret Syn. Morsomt nok hørte jeg ikke en eneste Bemærkning om, at Kongen kom saa sent, skønt det maa have generet en Del, og om det saa var Ambassadørerne, saa gjorde de en demonstrativ Front og hilste ham med en Ærbødighed, som jeg ikke i mine vildeste Drømme havde tiltroet et saa storsnudet Kor. Det var ikke Enkekejsrerindens Fader, man behandlede med dette Hensyn. Det var udelukkende den ældste og den høfligste af Europas fornemste Konger, man viste denne Ære.

Skønt det er haardt at sidde indelukket i denne underlige halv-asiatiske By med et tæt Tæppe af Slud og Taage hver Dag foran Vinduerne og elektrisk Lys tændt lige til Klokken 12, saa er jeg alligevel glad for at være her med Kongen. Om Morgenen maa jeg trække i Uniformen, men saasart jeg har været hos Kongen, piller jeg den af, og saa vandrer jeg om paa min Fod og ser mig om. Enhver passer sig selv her i St. Petersborg, og noget mere barnligt elskværdigt end den store Folkemængde skal man lede længe efter. Nu forstaar jeg de russiske Forfatteres Skildringer af Folkelivet herovre, og jeg er derved kommet til at paaskønne det Talent og Geni, hvormed disse Bøger er skrevet. Jeg færdes her i Petersborg som i København, og den eneste Forskel, jeg mærker, er det mere aarvaagne og allestedsnærværende Politisystem, og saa selvfølgelig min ved Ukendskab til Sproget formindskede og betydelig indskrænkede Handlefrihed. Der findes her paa hvert Hjørne et taknemmeligt Stof for en begavet Skribent. Jeg taler et Slags Russisk. Det bilder jeg mig da ind! Og deraf følger, at jeg i Grunden befinder mig vel. I Dag faldt der en Regn af Dekorationer. Men jeg fik Lamperøg!

I Aftes ved Taflet sagde Fyrst Schervitinsky til mig, at han havde været i den græsseligste Nød, da man havde taget fejl af mine Ordener, og at jeg vilde faa Storkorset sendt fra Husministeren en af Dagene. Det er nu noget Sludder, thi da jeg stadig har været i Uniform, saa har de nok vidst Besked. (Nej, det er nok atter min medfødte Mangel paa Lyst til at „smøre“?) Nu formoder jeg, at en eller anden „Top“ har sagt „Værsgo' Herud med Baandet!“ Jeg svarede, at det glædede mig uhyre, men jeg havde taget det som en Selvfølge, der fulgte af sig selv, som man siger, at jeg ingen fik, da den afdøde Kejser havde dekoreret mig saa stærkt de sidste 6 Aar paa Fredensborg. Men kommer der en Orden til, vel, saa tager vi det med! Storsnudethed er nu en rar Ting at have haft i Vuggegave, naar man skal være ved dette Hof som Gjæst. Prinsen af Wales (Edward VII) er blevet til den Grad opmærksom og elskværdig, at alle er i en Forbavselse over ham. Mig glæder det i høj Grad. Der bliver meget at tale om, naar vi atter igen sidder om den store Lampe. Oscar.“

22. November 1894.

„Lad os hvef Aften mødes for Guds Trone i vor Aftenbøn. Mine Tanker flyver med Bønnens Vinger over de mange Mile, som skiller os ad. Jeg var i Dag ude med vor Ven Baron Löwenørn for at se paa nogle Ting til Kongen. Og der næsten tvang han mig til at købe en rigtig ægte Stanislaus-Stjerne, da han sagde mig, at jeg ikke kunde være bekendt at gaa med den Bliktingest, som Husministeren har udleveret mig. Det finder jeg lige haardt nok. Overalt skal her bestikkes; men det indlader jeg mig nu engang ikke paa! Nu har jeg saa opdaget, at den grimme Stjerne, jeg fik udleveret, er ganske uægte, og den er ikke et Par Kroner værd. Ja, er det ikke skammeligt! Men naar jeg ikke vil bestikke, saa maa jeg altsaa selv betale Gildet. Kongen er et sandt Handelsgeni. Han og Boeck købte i Bazarerne de allerherligste tynde Shawler og skønne Smykker. Jeg tror ogsaa, at jeg bringer en Nævefuld af den Slags „nyttige“ Sager med hjem, da det vil glæde dig og Ungerne. Jeg kan ikke sige, at Butikkerne just frister en, ja, det skulde være Juvelerne, der er dejlige! Vi bliver her til Prinsen af Wales' Fød-

selsdag den 1. December og fejrer den med. Paa Mandag fejres saa det store Bryllup; saa ile vi ud af Hof Sorgen, for de sidste Dage at vende tilbage til den. Den unge Kejser er en Knop. Godnat!“

25. November 1894.

„Her er en afskyelig Taage, vaadt og ubehageligt Vej. Vi har Lys i Stuen næsten hele Dagen, og den klamme Taage kryber ind ad alle Revner. Kongen vil blive til den 2den December. Det bliver en drøj og lang Uge, og faar vi ikke Frost, faar jeg vist Spleen af Kjedsommelighed. Vi holder Humøret oppe, saa godt vi kan; men det kniber. Her er ingen Ro, og jeg rumler og rasler rundt hele Dagen i denne flyvende Karet. Min Storkorsstjerne har jeg saa, som antydet, maattet anskaffe selv. Det har kostet mig en umaadelig Mængde Penge at købe baade Stjernen og Korset, hele 80 Kroner. Min Tjener Johan dansede vildt omkring af Glæde, da han saa Ministeren overrække mig Ordenen, men hans Begejstring fortog sig noget, da vi opdagede, den var af Blik! Ja, saa er man altsaa blevet Excellence af Rusland! Nu kommer den ene efter den anden med en ny Historie angaaende Grunden til, at det varede saa længe. Men det er Løgn og Digt alt sammen. Jeg har nu faaet at vide, at det er Kejseren selv, som har slaaet i Bordet for de høje Herrer. Ingen skal heller faa mig til at tro, at Hofembedsmændene pludselig skulde have faaet en saadan Fart paa for en dansk Ceremonimesters Skyld, naar det ikke havde været, fordi de var blevet „lettet“ oven fra. Og nu lyver de om Kap. Der er i det hele taget kommet en grinagtig Forandring i deres Maade at være paa. Modtagelsen var venlig, men de tog ikke megen Notits af min Ringhed, naar jeg mødte i min lille dagligdags Uniform med de danske og russiske Ordener paa. Men mit stadige Ophold i Kongens Forgemak bevirkede, at de saa, hvorledes hele Kejsersfamilien trykkede mine Hænder, ja endogsaa klappede mig venligt. Jeg opførte mig selvfølgelig roligt, overordentlig høfligt, men lidt storsnudet overfor Russerne. Saa studsede de over, at ogsaa alle Englænderne, som havde været med ved Yorks (Georg V's) Bryllup, ogsaa kendte mig, skønt jeg dengang var i min engelske Stads, og omsider har de vist endelig lugtet Lunten, at det var mig, som det gjaldt at dupere, da jeg

havde Nøglen til Ordens- og Pengekassen. Kongen har været mig en kolossal Støtte under alt dette, og det er maaske til syvende og sidst ham, der staar bag ved mit Storkors, da han nemlig var lidt stødt over, at jeg intet havde faaet, dengang de andre blev dekorerede. Og saa har han ladet et Ord falde derom til Kejseren.

Kongen har desværre været ikke saa lidt lidende i den sidste Tid. I Berlin læderede han sin ene Fod paa Varmtvandshanen i sit Badekar, og efter Begravelsen her i Rusland hovnede Foden op og var helt svullen. Jeg havde plejet ham med Borglycerin-Salve og Linnedomslag og havde faaet Foden saa godt som lægt, men saa blev den velsignede Spartanerkonge kjed af at tage yderligere Hensyn til sig selv og lagde ikke mere Linnedklud imellem, saa Strømperne har nu gnavet Hul. Heldigvis fik Kejsersinde Dagmar en Læge fat; hun spurgte slet ikke, om hun maatte kalde ham, saa havde hun saamæn ikke faaet Lov. Og nu er det godt igen. Russer-Doktoren spurgte, hvem der havde behandlet Kongen: „Det har min Livlæge,“ lo Kongen hen til mig, og saa tav Fyren og indrømmede, at Behandlingen havde været ganske rigtig. Kongen har nu holdt sig inde i flere Dage, og denne Ro har gjort ham godt. Kejsersinden har ogsaa nydt godt deraf, da hun paa denne Maade har haft Kongen helt for sig selv. De har siddet sammen 6—8 Timer hver Dag i uforstyrret Ro. Alt dette har aabnet Russernes Øjne for mit „Værd“, og nu sidder disse store Personager hos mig fra Morgenen af og søge mig for et godt Ord. Jeg vilde saa gerne have været i evangelisk Kirke i Søndags for at høre et velsignet Guds Ord, men jeg maatte pænt blive siddende i Kongens Forgemark, da en Storfyrste var i Audiens og græd og jamrede sig over alt det sørgelige, der var hændt, siden vi to mødtes første Gang i Fredensborg. Jeg kom saaledes heller ikke i Kirke denne Søndag, men holdt saa min Andagt for mig selv. Efter Frokost kørte vi en lang Tur og besaa en Del Mærkværdigheder. Petersborg er en kolossal By, og naar man kommer ind i Czar Peters lille Blokhus, hvor vi just i Dag var, saa lærer man ret at se, hvad han har skabt. Midt i Vrimslen saa jeg Kongen og Prins Valdemar, og ved Hjemkomsten fik jeg at vide, at der havde været Bud efter mig, for at jeg skulde spadserere med Kongen. Men det

kunde den kjære Mand jo blot have sagt mig i Morges. Hvad der i Grunden er smukt, er den Pietet, som Folket udviser. Vi var just i nogle Kirker, og der saa vi den Andagt, som selv den tarveligste Tigger forretter. Rigtignok var der en fattig Kone, der korsede sig for min og Generalens Hofvogn. Han mente rigtignok, at det snarest var Vognens momentane Indhold, end over den selv, at hun korsede sig. I Morgen falder Hofsorgen, og vi straalere alle i Skarlagen og Guld. Jeg finder, at den unge Kejser ser anstrengt ud, medens Kejserinde Dagmar ser raskere ud end før. Af ganske Hjerte ønsker jeg ham Held i hans Ægteskab, og at han inden sine 4 Vægge maa finde Lykke og Fred. Jeg vilde gerne have sagt ham det selv i Morges, men jeg fandt ingen Lejlighed dertil, da vor Samtale var saa kort, og jeg maatte takke for den dumme Orden. Jeg generer mig ogsaa lidt for at være fidel, just fordi Kejseren har været saa uforandret over for mig. Nu er alt Flor borte, og Byen straalere i sine naturlige Farver, saa man tænker næsten ikke mere paa, at vi lige har været til Begravelse. Folk taler om den yndige Brud, og deres Billeder ses alle Vegne. Men saa paa Tirsdag tumler vi tilbage i den dybe Hofsorg. Noget underligt Komediespil.

Søndag den 2den rejser vi — om Gud vil — faar jeg tilføje. Se, nu havde Kongen hittet paa, at han vilde knibe udenom Wilhelm i Berlin. Han har svært ved at glemme 64. Men jeg syntes, det var min Pligt at minde ham om hans eget bestemte Løfte til Kejseren. Det eneste Haab, han endnu nærer, er, at den lille Wilhelm skal være paa Jagt i Østpreussen. Men vi slipper nok ikke! Rejsen hertil har været interessant. Jeg har faaet mere at se her, end paa nogen anden Rejse, jeg før har foretaget. Men nu vil jeg ogsaa gerne hjem og have Lov til at blive hjemme.“

Oxholm afsender et Telegram til Hjemmet efter Czar Nikolaus II's Bryllup 26. Novbr. 94.

„Brylluppet vel overstaet. Kejserinde Dagmar beundringsværdig. Kejseren har afsagt Beskyttelsestropperne og sendt dem hjem. Vi kjørte igennem de jublende Folkemasser.“

Et kort Brev afslutter Korrespondancen fra St. Petersborg 29 Novbr. 94.

„Jeg er saa „Petersborg-müde und sat“, saa det ikke er til at beskrive. Folk er saa venlige imod mig. Jeg var i Gaar Gæst hos lille tykke Obolinsky i det dejligste Hus af Verden. De har ogsaa godt 4 Millioner om Aaret i Rentepenge. Jeg maatte tænke paa vore Unger, da jeg stod i den store Balsal og saa blandt andet en vældig Rutchebane, som Børnene der i Huset mører sig med. Iøvrigt er jeg lige saa uvidende om vor Afrejse, som den første den bedste Mælkedreng i Amaliegade! Det har ikke været mig muligt at faa Kongen til at bestemme sig m. H. t. Ankomsttiden i Berlin. Han tog gerne rundt ad Nordpolen, for at komme en anden Vej hjem. Interessant har denne Tur sandelig været; jeg vilde nødtigt have undværet denne Rejse. Hvor bliver der meget at fortælle, naar jeg samler alle mine Kyllinger om den store Dagligstuelampe. Jeg tror, jeg inviterer paa Foredrag à 2 Kr. ligesom Ussing til Fordel for et eller andet smukt Formaal. I Morgen rejser vi. Gud staa os bi.“ Og Gud hjalp!

IV.

HOFMAND OG GESANDT.

Da Overhofmarskal Løwenskiöld afgik ved Døden, blev der stærkt Røre blandt Hoffets Kavallerer. Hvem vilde Majestæten nu vælge til sin Hofchef? Oxholms Aktier syntes ikke at staa i Pari i Hofmændenes Gætterier. En General bandede endogsaa paa, at „den hellige Oxholm“ blev det i hvert Fald ikke. For saa maatte han vælge imellem Gud eller sin Konge. Denne Udtalelse skal være kommet Christian IX for Øre. En Dag i Sommeren 1898 bad Kongen Oxholm følge sig paa en Spadseretur i Slotsparken. Foran Bernstorffs Statue skal Kongen pludselig have stoppet op og uden særlig Overgang spurgt Oxholm: „De er jo meget ung, men sig mig oprigtigt: Tager De Gud med i Deres Gerning?“ — „Ja, jeg vil gerne tjene min Gud, saa langt jeg formaar.“ Dertil svarede Kongen: „Ja, kun naar vi tager Gud med, saa gaar det. Vil De saa være min Hofmarskal?“ Oxholm takkede for den store Tillid og for det overraskende Tilbud; et fint Smil gik over Kongens Ansigt: „Ja, se

nu bliver det saa alligevel ikke et Valg: Gud eller Kongen, men et baade—og: For Gud og Kongen.“

Dermed var Sagen afgjort, og 1. August 1898 forelaa Udnævnelsen, og Oxholm tiltraadte Tjenesten som Hofmarskal hos den

Kong Christian IX af Danmark („Med Gud for Ære og Ret“).

ridderlige Konge, hvem han kom til at elske og højagte. De følgende Aar blev travle Arbejdsaar for den unge Hofchef.

Det var de store Fredensborgdage med Edvard VII's af England og Kong Georg af Grækenlands Besøg ved Hoffet. Oxholm savnede vel sit harmoniske Hjem paa Marmorplads, men gik op i sin Hoftjeneste med Liv og Sjæl.

„Min egen Fritze! Det blev en livlig Dag med Kongebesøg. Noget mere latterligt end et Væddeløb skal man lede længe efter. Men en henrivende Natur er der paa Eremitagesletten. Der var kun faa Mennesker og om end en Del Bekjendte, saa var der ingen Folkemængde til at fylde op paa det store Terræn. Min Trøst var, at det hele var gratis fra først til sidst. Joachim M. og jeg følte os som vildfarne Faar midt i denne Sportsverden og Menneskevrimmel. Af mærkelige Dragter, som vilde have moret dig at se, var der en, som blev baaret af Grevinde L. Hvid Silke bemalet med Ranker af Guldregn og samme Blomst paa Parasollen. Vi kom først til Taffel henad Kl. 9 og naede ikke at faa klædt os om, hvilket ærgrede mig. Her var jo mange unge Prinser fra de forskellige Hoffer, og de slog sig ret af Hjertet løs. Alligevel bevarede de, maa jeg sige, den ridderlige Anstand. Jeg følte mig gammel, lidt fremmed ligeover for saa megen Ungdom og Tankeløshed, men det var yderst uskyldigt, saa jeg blev som Hofembedsmand paa min Post lige til den lyse Morgen. Damerne tog hjem Kl. 2. Morsomt var det at se, med hvor runde Øjne en ung Comtesse fra Gisselfeldt betragtede dette Leben. Det var hendes første Optræden ved et ungt Hofsummerbal. Hun havde vist i sin landlige Gisselfeldt-Ro neppe tænkt sig en saadan uskyldig Hoben Commers. Det er mig en Beroligelse at vide, at jeg ikke er henvist til den Slags Liv mere til daglig. For hver Gang jeg ser dette tomme Fornøjelsesliv under Øjne, føler jeg, hvor langt tilbage i Tiden, det ligger for mig at have fundet virkelig Morskab derved.“

Oxholm fulgte den gamle Konge paa en Rejse til Wiesbaden, hvor Majestæten brugte Kur. Oxholm fortæller fornøjeligt om Opholdet dernede:

„Imorges var vi da i Kirke. Det var Pinsedag. Maatte Gud Hel-
ligaand vejlede og oplyse os om den rette og eneste Vej. Prædike-
nen, vi hørte, frembød intet nyt for saa vidt; men det gamle Bud-
skab om Guds Aands Magt er ogsaa godt at høre. Præsten kaldte
Pinsefesten den Troendes Daab til et nyt Liv i Gud og sagde, at
som et hvert verdsligt Samfund maatte fornyes for ej at blive dødt

og daadløst, saa trængte vi alle til at fornyes i Samlivet med Gud. Hans Udlægning af Apostlenes Tungemaal var, at det var Evnen til at tale det rette Ord til enhvers Hjerter. Han skildrede Peter, hvorledes han var forvandlet fra den frygtsomme Fornægter i Ypperstepræstens Gaard til den frejdige Talsmand for Guds Sag. Han bad os alle tage Exempel deraf, saa at vi til enhver Tid bekender vor Tro uden Frygt for Verden.

Jeg havde den Glæde, at Kongen, der ikke havde forstaaet hele Prædikenen, halvt i Spøg bad mig om at faa den skrevet op. Og hvor blev han glad ved et kort Referat, som jeg efter Kirkegangen nedskrev til ham. Det var lidt vidtløftigere, end det strengt taget var nødvendigt, men jeg tog Hensyn til Formen, samt gentog Præstens „Slagord“. Kongen læste det ikke alene igennem, men læste det ovenikjøbet op for os begge efter Frokost, hvilket jeg blev lidt flov over. Kongen sagde mig iøvrigt Tak derfor og tilføjede: „Jeg beundrer Dem, at De har den Evne til at fremstille det sagte saa klart, De har vist større Opmærksomhed under Prædikenen, end jeg egentlig havde tiltroet Dem.“ At det er lykkedes mig at vise min gamle Herre en Opmærksomhed, som han satte Pris paa, var mig i og for sig kjært nok. Men hans Slutningsord glædede mig i særdeleshed. At vinde hans Agtelse kan man være glad ved. Og han havde øjensynlig opdaget en Side ved mig, som han respekterede. Ser du, det kommer der af at være godt gift! Thi havde jeg ikke vænnet mig til at glæde dig med at give Referater af de Prædikener, som jeg hører alene uden dig, saa havde jeg ikke kunnet gøre det saa klart og saa kort. Kendskabet til Texten hjalp naturligvis ogsaa. Da det øsede Vande ned, slap vi for Udflugter i Dag. Men jeg maatte til Gengæld spille Whist med Kongen.

Havde det været andre, som havde bedt mig om det, havde jeg bestemt nægtet det, men med min gamle, retskafne Konge gjorde jeg mig ingen Bebrejdelser derved.

Kongen var selv lidt betænkelig, kunde jeg mærke. Han sagde, at det jo ikke var i nogen ond Mening, han bad mig spille Kort med sig. Jeg maatte saa gerne sige Nej, hvis det var mig imod. Der er en smuk Ligevægt i den gamle Konges Hjerter i alle Ting. Og han

er mild og god. Forleden kom S. forsent til Taflet og undskyldte sig med sit Uhr, som gik forkert. Han har aldrig hørt ilde af Kongen for sin Fadæse. Ja, en Gang har Kongen for Spøg spurgt til hans Uhrs Befindende. Men det kommer af, at Kongen ikke rigtig tror paa den Historie, at det var Uhrets Skyld.

Pastor Hviid-Nielsen ser vi en Del til her i Wiesbaden. Han er en vakker Mand i alle Henseender, og Kongen sætter megen Pris paa hans Selskab. Jeg havde selv længe ønsket at lære ham nærmere at kjende. Det er nu lykkedes mig. Han var saa venlig at besøge mig i Morges og sad hos mig en hel Time. Vi talte meget om Vækkelsen i Garnisons Kirke. Han glædede sig derover, selv om det er Christian Sørensen, som er Herrens udvalgte Redskab i Øjeblikket. Han fortalte mange Exempler paa de nyomvendtes Trossiver, hvorledes de helst vil i Arbejde strax. Men naar de saa støder paa truende Modstand, saa er de færdige og falder ofte tilbage. Han fortalte mig ogsaa en Del om Vækkelsen i St. Jakobskirken, hvor Peter Krag, som han holder meget af, slaar nogle vældige Dommedagsslag. Han syntes derimod ikke om, at Krag en Dag fra Prædikestolen skal have sagt, at i denne Uge er 9 Mennesker blevet frelst her i Sognet. Hviid-Nielsen vilde nok have sig denne Statistik paa Troens Omraade frabedt. Thi det, at de 9 var blevne vakte, var ingen Borgen for, at de ogsaa strax var blevet frelste. Hviid-Nielsen har en sjælden Evne til at faa Folk til at tale ud, og paa en mild og venlig Maade forstaar han at dreje Samtalen ind paa det Omraade, som han selv vil. Det var utroligt, hvad han fik mig til at fortælle om mig selv. Men jeg fortryder det ikke. Thi han indgyder den talende Tillid. Desværre fik jeg ikke talt helt ud om alt det, jeg egentlig gerne vilde have talt med ham om. Men det kan vel indhentes. Nogen udpræget „Indre-Missionær“ er han naturligvis ikke! Han sagde mig saaledes, at han ikke sværmede for Uniform i Trossager; han havde i Middelfart hørt en Samfundsmand sige til sin Nabo: „Du kan da intet Guds Barn være, thi var du det, saa gik du ikke med Manchetter!“ Den Slags er baade til at le og græde over. Han mente, at vi i Guds Menighed vilde gaa haarde Kamptider i Møde. Just derfor var det saa ønskeligt, at alle

Kristne vilde bekvemme sig til at virke Haand i Haand. Han roste Biskop Rørdam meget, og han mente, at han nok vilde fylde sit Primasembede særdeles godt. — Uhlanernes Parade her for Kongen i Gaar gik udmærket. I Morgen skal Kongen til Kasernen i Hunau. Her er lummerhedt i Dag, men jeg befinder mig ganske vel derved og er udhvilet. Jeg har købt en Sabel til Drengen og 3 dejlige Dukker til Pigerne.“ — —

Oxholms religiøse Gennembrud var ikke kommet som et pludseligt Vulkanudbrud — men som en Solopgang. Han havde været længe undervejs. Om denne gradvise Udvikling fortæller han selv:

„Dine Breve er mig til stor Opmuntring og giver mig Stof til megen Overvejelse. Ogsaa jeg prøver at se paa mig selv igennem Troens Glas. Ingen naa: til Ligevægt uden gennem Troen. Det er ikke mig givet at være den, der leder andre hen til ham, endnu ikke da. Hvor er jeg da Gud taknemmelig, fordi han — trods min For sømmelighed — har ladet Livets Træ slaa Rod i dit Hjerte.

Saa fremt Gud under os et langt Samliv, vil det vel — fremdeles ved Guds Hjælp og Naade — lykkes os at lede de smaa Sjæle, som er os betroede, ad den rette Vej hen til Gud. Just fordi hele Børneopdragelsen i de kommende Aar paa Grund af min Stilling her ved Hoffet vil paahvile dig, er det mig inderligt kjært, at du gik som den første ind i Guds Rige. Tidligere gjorde jeg mig tusinde Bekymringer, naar jeg skulde forlade eder. Men nu er jeg saa rolig og sikker paa Herrens Hjælp. Det skulde jeg altid have været. *Men nu er jeg det!* Landgrevinden kom her i Gaar uanmeldt, saa maatte vi atter ud paa en lang Promenade. Det er lidt trættende, men det er sundt.

I Gaar Aftes saa vi en Taskenspiller, der foregav at være fransk Marquis. Han bar en Halvmaske og gjorde sine Sager brilliant. Marquisen tror jeg nu ikke paa, men Taskenspiller, det var han. Vi skal have Uhlanofficererne til Taffel her i Dag, 4 Mand høj.“

I et senere Brev hedder det: „Nu skal vi snart af Sted med Kongen til Rumpenheim, som ligger i Hessen. Vejret er daarligt, og det ser truende ud. Jeg kom desværre ikke i Kirke i Dag; men

med Skam at melde savner jeg det ikke saa meget, som jeg havde troet. Den tyske Præsts Gudstjeneste er saa fuld af „Svung“. Det støder mig. Nej, kunde jeg blot opnaa at faa Funcke at høre, vilde jeg være glad. Sproget lægger mig jo ingen som helst Hindringer i Vejen. Jeg holder stadig min lille Gudstjeneste og Husandagt for mig selv, og jeg er meget glad for den Bibel, du gav mig. Den Bøg tiltaler mig i sin manuelle Form, og jo mere man læser i den, jo bedre synes man om den. Davids Salmer tiltaler mig mest af alt i Gl. Testamente. Jeg var glad for det, du læste for mig af Pastor Storjohan, men Skønheden træder mere frem, naar det læses i Ensomhed. I Gaar kom S. atter for sent til Bordet, hele 20 Minutter endda. Han er ikke den Mand, som spiller sine Kort godt. Mon han ikke skulde være lidt dum? Kongen saa bister ud og med Rette. Men paa Vejen til Theatret søgte jeg at formilde Kongens Vrede. Det lykkedes ogsaa delvis, men Kongen sagde til mig, at han selv af sine Forældre var opdraget til Præcision og maatte i sin repræsentative Stilling være paa Slaget, hvor man ventede ham. Saa maatte han ogsaa forlange af sine Hoffolk, at de var præcise. „De møder altid præcis, Oxholm, derfor er jeg altid saa tryk ved at have Dem om mig.“ Min Konges Gunst er mig saa værdifuld, fordi han er det ædle Menneske, han er.“

Oxholms nye Menneske er i stadig Udvikling, hvad en opmærksom Læser af hans Breve ikke kan undgaa at lægge Mærke til.

„Min egen Fritze. Dit Brev kom i Gaar. Gør dig kun stadig Umage for at holde dine Fejl nede. Men gør dig nu heller ingen unyttige Sorger desangaaende. Du ved dog saa godt som nogen, at „Eet er fornødent!“ Jeg kan naturligvis ikke gaa alt, hvad der møder mig, upaavirket forbi. Men jeg synes, at Disharmonierne finder mindre og mindre Genklang hos mig. Ja, jeg tror næsten, at mit sjælelige Øre hos mig er blevet saa skærpet, at jeg strax mærker Disharmonierne, og derved i Tide gøres opmærksom paa Færerne. Helt stole paa sin Aarvaagenhed skal man nu ikke, men man kan gøre sig Umage for at vogte paa sig selv, saa at man er forberedt paa et Anslag af Sjælefjenden. Ved vore Fødder gror der alle Slags smaa Syndens Paddehatte op. Hvis de ikke trædes søn-

der, forgifter de Luften omkring os. Du og Børnene udgør mit andet — maaske mit første — Jeg, saa naar jeg vogter paa eder, vogter jeg paa mig selv. Gennem Paatale af dine og deres Fejl revser jeg mig selv. Siden i Livet bliver alle gode Mennesker ens nærmeste, og efter min egen ringe Formening naar man til fuld Synds-erkendelse igennem sine Medmennesker og omvendt i en stadig Vexelvirkning, der kun finder sin Ligevægt i en fast Tro.“

Fra den før omtalte Slotspræst Poulsen modtog Oxholm en Dag i Wiesbaden et ejendommeligt Brev. Dette Brev og det Svar, Oxholm gav det, belyser begge disse to saa forskellige Personligheder.

„Kjære Kammerherre Oxholm. Vil De meddele Hans Majestæt, Kongen, at min Svigerfader Domprovst Gude i Roskilde i Nat er afgaaet ved Døden. Han havde været syg i kort Tid, men var meget lidende af en Blæresygdom.

Forsaavidt kom Døden os uventet. Men siden han mistede sin Hustru ifjor, har han været en bortdragende Mand. Tillige tyngede de nuværende Forhold i den danske Kirke tungt paa hans Sind. Han hørte nu i enhver Henseende til dem, der kan sige med Paulus, at „det var meget bedre at skilles herfra og være hjemme hos Christus.“

Vi takker derfor Gud, at hans Tid nu var omme. Men for hans Børn og Børnebørn er det usigelig svært, at det gamle skønne Hjem i Roskilde nu skal lukkes for os for bestandigt. Hvor svært vil det ikke blive mig personligt at se Domkirken og Domprovstegaarden overgivet til en af dem, som Biskop Rørdam protegerer. Ja, det er Kamptider for Højkirken, hvis Kreds jeg hører til og aldrig vil svigte. Deres Frue saa jeg i Dag i Slotskirken frisk og glad som sædvanlig. Kom snart godt hjem til os. Deres hengivne A. S. Poulsen.“

Men paa dette Stadium var Oxholms „Højkirkelighed“ en Saga blot. Han skriver til Hjemmet:

„Slotspræst Poulsen meldte mig i Gaar gamle Domprovst Gudes Død. Saa nu er ogsaa han borte. Blot nu ikke den kære Slotspræst mere end nogensinde vil slaa ind paa hans Spor. Thi det ser man ofte, at en slig Arv — af misforstaaet Pietet — optages, og Resultatet bliver gerne, at Efterligningen bliver slet. Du har altsaa været

2 Gange i Kirke i Søndags, ligesom de gamle Pietister. Det er jo ikke saa lidt paa een Dag!

Men jeg kan mærke paa dit Brev, at du har faaet en Del af de Spørgsmaal besvaret om Eftermiddagen hos Ussing i Jesuskirken, som du har brudt din Hjerne med fra Morgengudstjenesten i Slotskirken. Ja, hvor har Ussing dog en sjælden Evne til at klare de Punkter, man kan være i Tvivl om. Jeg holder nu meget af Poulsen personlig. Men det vil vi nu ikke slaas om, som Drengen sagde. Jeg finder ogsaa Ussing udmærket og har altid haft Gavn og Glæde af at høre ham. Jeg kan forestille mig, at den gode Hædersmand, Professor Westergaard har nydt Ussings Prædiken. Thi med hans dybe Forstaaelse af Bibelen vil han jo altid kunde værdsætte en smuk og indsigtfuld og i Formen saa behagelig Udlægning som Ussings. Du siger, at du maa vogte paa dig selv for Børnenes Skyld. Det er rigtigt! Det er just en af mine mange Fejl, at jeg lader staa til, da jeg føler mig saa sikker paa mig selv og er mig saa bevidst, hvad jeg vil, at jeg ofte mener, jeg kan vove at sige dette eller hint. Jeg kan derfor ikke tilraade andre at lade staa til, thi det svækker vor Karakter og forarger andre, naar vi gør det. Jeg værner mig selv langsomt af med at lade min Tunge løbe. Selv du har jo undertiden taget Forargelse af min aabenmuede Tale, som jeg dog aldrig har ment noget ondt med. Det var en Slags Aandshovmod, naar jeg tillod mig at være morsom paa andres Bekostning. Men den Slags Hovmod er Synd og uforenelig med det, jeg har forstaaet er Kristendommens Kerne, nemlig Næstekærlighed.

Naar jeg kan faa Lov til at tale ud, saa kan jeg faa sagt, hvad jeg vil. Det sker kun i Breve. Mundtlig faar jeg aldrig Samling paa det, som mit Hjerte er saa fuldt af. Jeg synes ikke du behøver at klage over, hvor tungt og svært det er at være en Kristen. Du synes mig glad og tillidsfuld nok. Og jeg kan godt forstaa, at Kronprinsessen siger om dig: „Der kommer: Altid-frejdig“.

Det skønneste Brev i hele Brevsamlingen fra Wiesbaden viser os Oxholm som den trofaste Ægteemand og vise Livsledsager.

„Min egen Fritze. Du har vist Ret i, at Hofduft beruser de

sjældne Gæster, medens vi, som er vant dertil, ikke mærker noget. Naar man som jeg føler dyb Hengivenhed for min ædle Konges Person, da glemmer man at tage Hensyn til, hvad man selv kunde have Lyst til. Dersom man handler af Forfængelighed eller Egenytte i Hoffets Tjeneste, da bliver man en „Hofmand“. Handler man ud fra rene Motiver, Hengivenhed mod sin Konge, da behøver man ikke at forandre sig, men man kan endogsaa bedst forblive sig selv. Verden siger: „Han forblev trods al Storhed den samme.“ Eller de siger: „Det maa man lade ham, det steg ham ikke til Hovedet.“ Nej, for hvad er vi Mennesker? Intet af os selv? Hvad kan vi? Intet, uden det at gøre os selv latterlige. Men at forblive sig selv, det er en lang og svær Kamp, hvor vi end ikke kan hjælpe os selv, men stadig maa bede om Hjælp og Styrke fra Herren. Men der er den Fare ved „at forblive sig selv,“ at man kan ende med at tro, at man kan takke sig selv for, hvad man er blevet ved sin Forstand eller Takt. Slaar man sig til Ro med, at „Verden“ roser en, fordi man er blevet sig selv, saa er det farligere, end om man blev beskyldt for Svig og Bedrag; thi det kan lede til Selvbedrag. Føruden at bede om Kraft og Hjælp, bør man — efter min ringe Erfaring — bede om Visdom og altid gentage denne Bøn om og om igen. Uden Visdom fra Herren naar vi ikke frem. En dygtig Mathematiker kan være en grundig Ignorant i Botanik; men er man vis i Herren, forstaar man Livets Mening. Man kan godt falde igennem til en Examen, som jeg har prøvet det, og alligevel blive viis i Herren. Og nu først kan jeg forstaa, hvorfor jeg faldt igennem den Gang. Naar Herrens Visdom salver vort Øje, da bliver hele Livet at se i ny Belysning. Det maa være skønt og stort at være begavet. Men rammer Klogskabens Lod en Mand, og han saa tilligemed i Ydmyghed begærer Visdom i Herren, da naar det Menneske op der, hvortil det var Guds Bestemmelse, at vi skulde naa. Begge disse Dele, Klogskab og Visdom i Herren, faldt nu ikke i mit Lod. Saa vælger jeg alligevel Visdommen i Herren. Og det kan jeg blive, saa ofte jeg beder derom, og saa har jeg nok. Nu kom dit Brev, hvor du skriver om din Mistrøstighed. Du mit Livs Lys! Aldrig har jeg et Sekund af vort Ægteskab gjort andet end takke, fordi du blev

mig tildelt som Ledsagerske i Livet. Det var jo ikke min Skyld, at det blev dig, som du ved. Jeg har saamæn været ivrig nok for at faa andre; men det skulde ikke være saa, og hvorfor? Fordi Gud havde gemt en overmaade stor Gave til mig. Dengang jeg første Gang aabnede mine Arme, og min lille Due uden Tøven fløj ind i dem, da følte og forstod jeg, at mit Hjerte blev fyldt lige til Randen af Kærlighed til dig.

Aarene er gaaet, og vi har vor lille Rede fuld af grinagtige smaa Unger; men for mine Øjne er du lige smuk og lige ung. Kun elsker jeg dig uendelig mere end dengang alligevel. Thi nu er det en prøvet Kærlighed, og du er blevet min Støtte.

Alt dette føler din gamle Mand med en Ynglings Hjerte, men han føler mere. Han føler, at Guds Ansigts Lys er over os, og at hans Velsignelse følger os. Var det ikke saa, havde 1000 og atter 1000 Smaatterier kvalt disse Følelser. Jordisk Kærlighed maa sygne hen og ende med at dø, men Kærligheden til og i Gud er den bedste Ungdomsfornyelse. Det var for en Gangs Skyld et ordentlig Brev. Udenfor spiller Musikken. Nu kom der Bud fra Kongen: „Hvor bliver Oxholm dog af?“ — — Hvad skal jeg svare ham? „Konge, jeg skrev til mit Livs Dronning!“ — Kys Ungerne og send mig dit Handskenummer. Din O. O.“

Sent paa Sommeren flyttede Hoffet fra Bernstorff Slot til Amalienborg. Lige før Indflytningen i 1897 blev Oxholm stærkt rystet af en Ildebrand paa Slottets Avlsgaard. „Da jeg kom spadserende til Gjentofte, saa jeg de brændende Kornstakke, og hvorledes hele Avlsgaarden var i Fare. Jeg tog et Tag med, og da den værste Brandfare var overstaaet, gik jeg sporenstregs op til Kongen og meldte ham om Branden. Sammen med den russiske Kejserinde og Kongen gik vi atter op til Brandstedet. Det lader til, at nogle unge Knægte er blevet jaget ud af Slotshaven, da de vilde tage Valnødder. Man mener, det er dem, som har stukket Ild paa, idet de er set ryge Pibe i Halmstakkerne. At det skulde være en Hævn, kan ikke tages for givet. Branden medførte naturligvis en Mængde Løben frem og tilbage og Telefoneren, saa jeg fik rørt Benene den Eftermiddag. Om

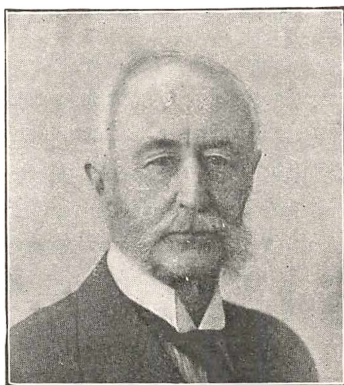

Kornstakkene var assurerede, vides ikke endnu, og den Ild kaster en smertelig Glans over Administrationen af Avlsgaarden herude. Gamle Løwenskiold har været en meget dygtig Mand, men selvfølgelig er meget ved at gaa i Skudder-Mudder paa Grund af en vis Ligegladhed, der nu præger Forholdene. Amtsforvalteren ikke saa meget som meldte Ilden her op til Slottet, skønt hele Komplexet en Tid var truet, da Vinden bar paa. Heldigvis traf jeg ham ikke i Gaar, Snøbelen, thi jeg var vist blevet arrig, saa jeg gav ham først det glatte Lag efter Frokosten i Dag, dog i en betydelig afdæmpet Form. Jeg er saa bange for at blive hidsig, thi det er baade urigtigt og virkningsløst.

I Morges var jeg i Gentofte Kirke sammen med Prinds Valdemar og hørte gamle Jantzen prædike. Det var mig en stor Hvile at sidde i Kirken en skøn Søndagsmorgen. Hvor har vor Kirkes Fædre været vise i Valget af Søndagens Evangelietexter. Selve Evangeliet oplæst giver mig meget Stof til Eftertanke. Ofte glemmer jeg at følge Traaden i Præstens Tale, naar der da er en Traad!“

Tidlig i Foraaret 1896 var Oxholms Svoger, Grev Holstein-Holsteinborg blevet omvendt. Det Ord, der bragte ham Klaring over sit Gudsforhold, var dette: „Den, som har Sønnen, har Livet.“ Kammerherreinde Oxholm besøgte i dette Foraar sin Broder paa Holsteinsborg og fortæller i et Brev til Oxholm med jublende Glæde om Grev Holsteins Omvendelse. Herpaa svarer Oxholm i glad Forstaaelse: „Tak for dit Brev. Det „lidt“ eller rettere dette „Noget“, som vi længe har savnet hos „Chring“ (Grev Holsteins nom du guerre i Familien), var aabenbart ikke saa lidt endda. Thi det var et fuldstændigt nyt Blik paa Livet, og nu har han faaet den kristne Tros Frimodighed. Den kjære, gode Chring, det er mig en ganske umaadelig Glæde af dit Brev at se, at det virkelig er en Omvendelse, om hvis Stadighed vi intet Øjeblik maa være i Tvivl. Saa er da endelig ved Guds Naade Sløret draget bort fra dit yndige Barn-domshjem, og det ligger nu i fuldt Dagslys. Snart vil sikkert Følgerne af Velsignelsen vise sig ved sine skønneste Frugter, Kærlighed og Samdrægtighed. Dette er nok Guds Løn og Tak, fordi I alle under de tunge Tider ikke sveg Gud, og I bevarede Kærligheden til

din Papa, medens alle andre trak sig tilbage fra ham. Hvor maa vi ogsaa takke Gud for, at han døde, som vi vel tør tro, som en frelst Mand. Det vender jeg idelig tilbage til, at dette kan vi ikke takke Gud nok for. 4 Aar er nu gaaet, hvor nye Bekymringer kom frem, men ogsaa disse er nu veget bort, og atter er vi alle Gud en djærv Tak skyldig. Naar nu Chring faar bundfældet sine stærke Følelser, vil han træde frem i Menighedens Arbejde som en stærk kristen Mand og blive til Velsignelse for mange. Og Gud vil give ham mangen en skøn Gerning at udføre. Det er ikke som med mig. Thi der maa jeg grave indad og indad i mig selv. Og jeg tror neppe, — ærlig talt til min egen Sorg — at mit Lys faar Lov til at skinne ret langt ud. Men det skal vel saa være, og jeg maa saa nøjes med det, jeg kalder Hjemme-Missionær. Blot vi kan faa alle vore elskede Børn ind paa Himmelvejen her i vor lille Menighed i Frederiksgade, saa skal jeg være godt tilfreds. Børnene hoster alle, men Humør og Appetit er her nok af. Men de store savner deres Moder.

Grev Holstein.

Maren pusler sødt om dem alle. Det kniber med at faa Ro til Aftenbønnen, da den ene forstyrrer den anden. Maren holder derfor en Slags General-Messe, naar det rette Øjeblik er kommet. Oscar tvinger mig til lange Bibellæsninger og holder noget meget søde og velmente smaa Samtaler med Vor Herre, hvem han forleden ønskede et godt og glædeligt Nytaar. Da det skete i fuld Alvor, lod jeg det passere, men sit Fadervor maatte han bede om, da han kludrede i det. Jeg har rig Lejlighed til at erkende, hvor meget du fylder din Plads her i Huset. Jeg har ikke Fred, før hen ad 8 Aften, naar alle Ungerne er lagt til Ro. Jeg er dog glad, du har faaet en lille Ferie fra dine 4 Smaafolk. Din egen Ven Oscar. Efterskrift: Dronningen vilde have mig til Gæst i Dag igen, men heldigvis tilsagde

Kongens Hjerter ham, at jeg helst vilde være hjemme hos Børnene.“

I et nyt Brev fortæller han om sine Oplevelser, medens Kammerherreinden var paa Sommerferie. „I Morges var jeg som sædvanlig i Slotskirken. Jeg var saa taknemmelig derfor, da jeg sad lunt i min Kro og hørte Paulsen, som i sin Text gik ud fra Ordet: „Forøg os Troen!“ Han forklarede Kristi Svar om den stærke Tro, som flytter Bjerge, som en Advarsel til Disciplene, fordi de vilde bruge den forøgede Tro, de bad om, til at gøre sig berømte ved. Ellers havde der ingen Grund været til at bebrejde dem en Bøn, som hver Kristen aar og silde hele sit Liv igennem helst burde bede. Varmt og kommende fra Hjertet gik han ind paa Troslivet og Troens altovervindende Betydning. Han udfoldede sine rige Talenter i en varm og naturlig Veltalenhed, der var mig en sand Velgering at høre paa. Glimrende indflettet fik han, hvorledes den vantro spottede over, at Bjergene skulde kunde flyttes og Træer voxe i Havet. Men Troen gør et endnu større Under. Troen gør den svage stærk, overvinder alle Vanskeligheder, der er større end Bjergene, og at rydde dem af Vejen er et større Under end at plante et Træ i Havet. Jeg er glad over, at du har haft den Tid paa Holsteinsborg, men nu kan du passende stige ned i din Forgaard og se til dine Kyllinger.“

Det var rygtedes til Hoffet, at Oxholm var blevet „missionsk“. En Dag blev Oxholm kaldt ind til den gamle Dronning Louise. „Der fik jeg mig en ordentlig Holmgang med hende om „Missionen“. Vi begyndte først med at diskutere det Program, jeg havde lagt for Festlighederne ved Kejserindens Besøg. Dronningen og Kejserinden havde gaaet det igennem, og Kejserinden havde ovenikøbet skrevet et Sted: „Vrøvl“. (Det var just Forslag om en Teateraften). Saa jeg var jo lidt i Krigshumør. De gav mig Besked om, hvordan *de* ønskede det. Men til min store Glæde sagde Kongen, elskelig som altid, at han syntes bedst om det Program, Oxholm havde lagt. Og saa blev det saaledes. „Vi stod os over for Damerne,“ sagde han bagefter til mig og lo hjerteligt.

Jeg talte videre med Dronningen og sagde til hende, at jeg øn-

skede en Kupé for mig selv, naar vi var paa Rejse. Hun lovede at tale min Sag hos Kongen, men tilføjede venskabeligst: „Det bliver et Offer, vi bringer, at undvære Deres gode Rejseselskab.“ Saa var det, hun pludselig ganske umotiveret spurgte mig: „Hør, Oxholm, er det sandt hvad man siger, at Deres Hustru er blevet helt missionsforrykt?“ Jeg svarede hende: „Missionsk, javel, men ikke forrykt.“ Jeg fik hende talt nogenlunde til Fornuft og fik forklaret hende, hvorledes vi begge af Gud var tvunget paa Knæ og havde opgivet alt vort eget og alene maatte stole paa Guds Naade. Hun hørte venligt derpaa, og jeg maatte næsten le, da hun kapitulerede og sagde: „Ja, naar det er saadant, kan man intet sige derimod. Alt hvad der er fromt og bibelsk giver jeg gerne min Velsignelse.“

Jeg har tilbragt den halve Nat med at faa Hans (en Lakaj ved Hoffet) til at anerkende Kristus som Guds Søn. Han siger, at han er troende, ja, overvældende troende (!). Men Underne i Bibelen kan han ikke med. Og hvad er saa det hele værd! Han er en Blanding af den ædleste Jødetro og en Tro paa alle Menneskers Frelse. Han beundrer Kristus for hans Kraft og Skønhed og har ogsaa nogen Syndserkendelse. Hvor er det dog oplivende at blive brugt af Herren til den Slags Samtaler baade med høje og lave. Og Kronprinsessen siger, at hun ikke kan glemme den Tur, hun havde med dig i Haven. Sandelig, Guds Ords Vidnesbyrd vender ikke tomt tilbage.“ — —

I en Bog som denne med et begrænset Sideantal er det umuligt at gengive Oxholms omfangsrige Korrespondance til Hjemmet fra Aar til Aar, selv om det var aldrig saa fristende. Kun de for ham mest ejendommelige Breve kan medtages som en Genspejling af hans Oplevelser i disse Aar. Aaret 1898 er præget af Oxholms trofaste Vaagen i Forgemakket ved den dødssyge Dronning Louises Dødsleje. Hans Omhu for hende og Kongen er rørende og fortjener at fremdrages. Vi kunde, om Pladsen var dertil, følge ham fra Dag til Dag, men faar nøjes med et skønsomt Udtog.

5. Juni 1898.

„De gamle Majestæter var lidt trætte i Gaar, men Natten er forløbet roligt. Jeg tror væsentlig det er Ro, de trænger til. Jeg var

i Dag med dem i Ordrup Kirke, hvor Pastor Ohlmann — meget bæret — talte godt og mere levende end Pastor Jantzen. Rigtig frigjort synes Ohlmann dog ikke. Han fortabte sig i Daaben og dens Betydning. Alt sandt og rigtigt, men det var bedre, om han havde talt mere indtrængende om en virkelig Omvendelses Nødvendighed, hvad Texten indbød til. Han begyndte saa godt, men saa lagde han, som Præsterne ofte gør, Daaben hen som en Slags Sovepude under vore Hoveder.

Her er meget smukt i min Stue her paa Bernstorff. De kære rørende og betænksomme Majestæter har ladet min Stue her paa Slottet udstyre paa det smagfuldeste. Af et tykt tyrkisk Tæppe har de ladet lave et fint Gulvtæppe, som dækker hele Gulvet. Jeg tænker min gamle „Løve“, (den tidligere Hofchef) vilde have besvimet, om han havde set denne Pragt. Saa har jeg begaaet mig med en gruelig Luxus til 150 Kr., idet jeg har anskaffet mig et amerikansk Skrivebord med Nedfaldsklap og en Masse smaa Rum og 8 store Skuffer i Skabe paa Siden. Naar jeg slaar Klappen ned, lukker jeg for alt med en Nøgle, og naar jeg sidder med det aabent, er alle Skuffer aabne. Jeg kan saa løbe fra Bordet, som det er, og trækker blot Laaget ned, saa kan ingen røre mine Papirer. Jeg skammer mig over at have anvendt saa meget paa mig selv. Gangkonen Stine troede, det var et Orgel. Jeg overraskede hende i at staa og lytte her uden for min Dør. Hun undskyldte sig mange Gange med, at hun stod og ventede paa at høre mig spille paa „Stueorgelet“. Hun gik skuffet herfra.

Jeg tager i Morgen ind til „Kristeligt Dagblads“ Bestyrelsesmøde, og jeg vil gerne overvære Kammerherre Barners Aftenmøde. Moltke og jeg sad i Dag ved Siden af hinanden ved Taflet. Vi talte længe og indgaaende om Kristenlivet og er begge bestemt paa at staa fast. Hvor var jeg dog glad ved at have ham her ved min Side. Det blev et ualmindeligt rart Taffel. Jeg glemte rent, hvor vi var.“

„Det blev en stor Dag i Gaar. Først Mødet i „Kristeligt Dagblads“ Bestyrelse, hvor der blev vild Jubel, da jeg omfavnede An-

ders Stubkjær, og han gav mig et Trykkys lige paa Trynen. Missionær Petersen fra Middelfart og den utrættelige Slider Asschenfeldt-Hansen var der. Det blev en haard Dyst. Chring hævdede, at kun de, som hver Dag bad for „Kristeligt Dagblad“, havde Ret til at criticere. Jeg lod mig i min Glæde forlede til at give 1000 Kr. til Bladet, skønt det vil knibe denne Gang. Jeg tænker min Administrator H. vil faa et Slagtilfælde, naar han skal rykke ud med Moneterne. Men det faar ikke hjælpe.

Vi har nu faaet Grunden til Apostelkirken købt og mangler endnu „kun“ 50,000 Kr. Saa er det hele klaret. Vor „Overbiskop“ Friis-Hansen er jo en Svend til at hænge i og sætte Mod i os for sagte. At være Soldat i hans Armé er kun en Fornøjelse. Ved Dagligstuemødet hos Kammerherre Barner talte Provst Blume, Præsterne Fibiger, J. Th. Petersen og Friis-Hansen. Fibigers Tale især var meget dybtgaaende. Han talte om „Befrielse igennem Død“. Vi diskuterede ivrigt de nye engelske Retningers Indflydelse paa dansk Kirkeliv. Fibiger var ikke tilfreds med Andrew Murrays Bog: „I er Grenene.“ Han mente, den fremhævede ikke Sakramenternes Betydning stærkt nok. Jeg agter nu alligevel at oversætte den. Og vil ingen tage den paa Forlag, kan jeg vel udgive den selv.“ (Den kom ogsaa paa „Eget Forlag“, men først i 1909).

Bernstorff, 8. Juni 1898.

„Tog imorges med Toget til Lyngby og besøgte de kære unge paa Sorgenfri. I det hele taget maa jeg se at faa mig rørt godt herude. Jeg elsker at sidde og skrive ved mit nye amerikanske Skrivebord. Jeg vilde saa gerne prøve paa at forstaa Pastor Fibiger ret og leve det samme inderlige Liv med Herren som han. Jeg har søgt at besvare de Randbemærkninger, han har sat i min Bog. Jeg kan naturligvis kun skrive om det, jeg selv har oplevet. Men noget af det, jeg har faaet af Lys fra Gud, har han ikke og omvendt. Men at tumle med disse Ting hjælper mig selv til aandelig Afklaring og gør mig mere fortrolig med Herrens Ord. Jeg er glad over at maatte øve min Tjeneste her ved Hoffet. Men tænk, jeg synes, jeg ser Korset imellem mig og alt det andet her. Hertugen af Glücksborg og Hertuginde kom hertil Kl. 12, saa jeg var med til at mod-

tage dem. Desværre gaar det daarligt med lille Prins Aage. Han lider af Øresmerter, Opkastninger og Diarrhoe og er i fuldstændig Vildelse. De gamle Majestæter er meget nedbøjede og Forældrene ogsaa. Hvad er nu alt dette? Jo, Herren har sikkert noget for med dem alle herude, og det er et føleligt Sted, han denne Gang rammer paa. Thi den lille kære Prins er alles Øjsten.

Maatte der nu blive Velsignelse deraf, som det jo er Hensigten, og maatte der komme Alvor inden for Murene. Det gør mig saa ondt at høre om hans Lidelser, stakkels lille Dreng, og jeg føler saa meget for disse kære gode Mennesker, der altid har vist mig saa megen Kærlighed, naar vore Børn var syge. Men jeg kan kun her som altid sige: „Ske din Vilje, Herre.“ Og maatte de andre, som jeg lærte det engang, komme til at takke ogsaa for disse angstfulde Timer. Nu kommer de og fortæller mig, at den stakkels syge Prins har haft et Tilbagefald, idet der er begyndt Vandansamling i alle Ledemod. Han sover dog nu sin naturlige Søvn. Maatte Herren nu vende alt til det gode og bringe Freden ind i Forældrenes Hjerter. Naar blot alle Mennesker kunde blive stille for Herren en lille Tid, saa synes jeg de maatte faa Velsignelse af de Prøvelser, Herren tilskikker os. Og der er dog Kendskab til Herren hos dem. Ja, naar jeg tænker tilbage paa vort Liv og paa vor egen Maade at tænke paa dengang, saa synes jeg alle Mennesker maa kunne blive troende.“

Bernstorff, 18. Juni 1898.

„Det synes at blæse stærkt op, og jeg maa tænke paa eder ude ved Kysten i det lille Hus. Her er vi i Læ, men jeg var dog helst blevet derude hos eder alligevel, og jeg synes, der maa være meget bedre. Men her er jeg efter Herrens Vilje, naar blot jeg saa gjorde Gavn her, men det synes jeg ikke, jeg gør. Her er saa meget, der kunde være anderledes; men jeg ser rigtignok heller ikke, hvorledes just jeg skulde kunne rette paa det. Naa, det er jo heller ikke mig, som skal gøre det, men Herren selv. Dog vil jeg gerne være hans Redskab her ved Hoffet. Jeg har det i Grunden som Pastor Fibiger, jeg vil gerne være en Rive eller Spade i Guds Haand. Og ser jeg blot en lille Gren, der bærer Frugt, saa glæder jeg mig. Det gør jeg

ogsaa, naar jeg tænker paa dig og alle de smaa, solbrændte Hoveder, der nu hviler paa Puderne. Saa ser jeg en Vagt af hvide Engle, der vaager over Huset og bevarer og beskytter eder.

Jeg vil nu blive her i min Stilling min Tid ud. Lovet være Herren, at han har taget mit Hjerte ud af Forfængelighedens Forgaarde, og at vi to kan mødes i det allerhelligste. Alene det er meget at kunne takke for. Herren lønne dig for al din store Kærlighed mod din egen Mand Oscar.“

Bernstorff, 22. Juni 1898.

„Vi kørte med Kongeparret til Sorgenfri i Gaar. Det unge Par var overordentlig nydelige og gjorde smukt Honneurs. Hvor er Prinsesse Alexandrine mageløs sød og velopdragen. Hun besidder en naturlig Ynde, saa selv vore gamle kritiske Hofdamer er meget betaget af hende. Det er nu morsomt at se, hvor godt det gaar for de to unge, vort vordende Kongepar. Jeg føler mig altid saa glad, naar jeg mødes med den kære unge Prins Christian, saa lysende og glad, saa rolig og retlinet. Det bliver nok en Konge ret efter Guds Hjerte. En af Hoffets Embedsmænd S. er meget syg. Vi venter hvert Øjeblik Efterretningen om hans Død. Maatte dog dette Sygeleje have bragt ham til Eftertanke. Han har hørt saa meget. Jeg synes, det er saa knugende sørgeligt, naar man tænker paa alle disse Sjæle, der een for een skal staa foran Herrens alvidende Øjne og høre Spørgsmaalet: „Hvad har du gjort de mange Aar, du har i Verden levet?“ Jeg føler ofte Trang til at løbe bort fra alle Herlighederne her og gemme mig i de helliges Skare. Men naar de Tanker kommer, saa siger Herren til mig, som til Elias i Hulen: „Hvad gør du her?“ og saa maa jeg gaa videre i min Gerning i Jesu Navn.“ —

Bernstorff, 25. Juni 1898.

„I Dag ligger Kongen til Sengs af Forkølelse. Livlægen har været her til Morgen; men det var ogsaa en frygtelig Tur den, vi var ude for i Gaar. Kongen blev vaad om Fødderne; det pøsede Vande ned, men han holdt ufortrødent ud, og jeg kunde kun anbefale ham i Herrens Varetægt. Der var en rigtig god national Stemning over Festen. Kongen skilte sig ypperligt fra sin Tale. Og hvor er det kønt, naar han paa sin jævne ærlige Maade trykker sine gamle Sol-

daters Hænder. Det var virkelig Kærlighedens Taarer, som stod disse tapre Mænd i Øjnene, og det glædede mig at se min gamle Hæderskonge blive set af saa mange i det bedste Lys. Thi naar hans store Hjerte faar frit Løb, er han en skøn og ridderlig Skikkelse. Jeg kan ikke nægte, at der selv hos mig rørte sig stærke Følelser, om jeg end ikke mere kan lade mig henrive af Stemninger som før. Min Tanke ved alt dette var: Mon ikke engang det rige Sjæleliv, som rørte sig her, kunde blive til et kraftigt Liv i Herren? Lad os haabe og tro, at der i saa mange begejstrede Hjerter maa findes en god Jordbund for Guds Riges Sag. Det er dog Minderne om Krigens Alvor, der ligger bag dette, og Tanken om det, der er os Danske saa dyrebart, saa jeg synes, man maa have Lov til at haabe, at der midt i alt dette maa rejse sig Billedet af ham, der styrer og leder alt. Jeg vilde saa gerne haabe det bedste for mine Landsmænd. Thi jeg elsker mit Land og det danske Folk. Jeg var glad, da Kongen rejste sig og forlod Theatret, saa han ikke sad der med vaade Fødder i $\frac{3}{4}$ Time til. Saa slap vi ogsaa for at se den Gang paa Gang fraskilte Skuespillerinde Fru T. optræde bedende paa Scenen. Selve Festen var smuk, trods det øsende Regnvejr. Prinsesse Alexandrine gjorde fortjent Lykke; hun er virkelig sød og grumme naturlig. Det gjorde mit Hjerte godt at høre den djærve Bonde- mand blandt Veteranerne tale til Kongen. Der er noget i det jævne danske Maal, der i mit Øre gør Ordene saa uendeligt inderligt og hjertegribende.

Maatte Herren forunde mig den Lykke engang at samles med mange jævne danske Mænd til Raadslagning om, hvorledes vi faar Guds Rige frem i vort Folk. Kongens Sygdom er forhaabentlig forbigaaende. Jeg vilde saa nødig miste ham endnu. Thi jeg elsker ham, min gamle Herre. Det gælder om ham som om Frederik VII: Saa god en dansk Konge har vi sjældent haft. Og som altid gælder Apostelordet: „Kaster al eders Sorg paa Herren, han har Omsorg for eder.“ —

Bernstorff, 6. Juli 1898.

„Ved min Tilbagekomst fandt jeg Kongen rigtig daarlig og sengeliggende, saa han kom slet ikke til Syne den Dag til Taffelet.

Stakkels Konge, han lider dog en Del ved dette, men jeg er ikke bange for ham. Han har lagt sin Sag i Herrens Haand. Og Gud skal nok bringe ham frelst hjem paa sin vidunderlig vise Maade. Jeg har bedt Gud ikke tage min kære gamle Konge bort, før end han kan gaa frelst hjem til Herligheden. Det mærkes dog strax her paa Aanden i Huset, naar Kongen ikke er tilstede. Der er ikke den Fred og Harmoni, som naar Kongen giver Tonen an. Jeg holder meget af Dronningen, men mest fordi hun er hans kære Hustru. Det er dejligt at vide, naar jeg sidder paa min saakaldte „Hædersplads“ lige over for Kongen, at den Mand, jeg tjener, kender og elsker Jesus og ikke er bange for at bekende eller høre det hellige Navn nævne. Det vil paa en Maade blive mig svært at tjene andre Konger efter denne. Men er det Herrens Vilje, det skal ske, saa er intet for svært. „Alt formaar jeg i Kristus, som gør mig stærk.“ Men jeg føler klart, naar Kongen er syg, at det er ham, mit Hjerte er bundet til.“ —

Bernstorff, 4. Septbr. 1898.

„Majestæterne har ønsket at faa en Altergang her paa Slottet. Der er meget at gøre i den Anledning. Det er første Gang, det sker her paa Bernstorff. Det er Dronningen, som har ønsket at komme til Herrens Bord. Maatte det nu være Aandens Arbejde i hendes Hjerte, og maatte Herren lægge sin Velsignelse til. Vi var i Dag med Hoffet i Gentofte Kirke og hørte Pastor Jantzen. Jeg personlig trængte til at høre Helliggørelse og ikke Vækkelse og glædede mig over, hvad jeg hørte. — Alt er nu rede til Altergangen, og et Husalter med de hellige Kar er stillet op. Dronning Louise var iaftes saa daarlig, at vi troede, at nu var det forbi. Men til Morgen var det igen bedre, saa vi haaber Altergangen maa forløbe godt, saa vi alle bliver et smukt Minde rigere. Hvor maa man ikke takke for, at Herren lægger alt til rette. —

Saa gik det da godt. Havesalen var blevet omdannet til et Kapel, og under Altergangen lukkede jeg mig inde og bad for alle de kære Mennesker. Konfessionarius Paulli sagde mig, at de alle havde været meget bevægede, men den tapreste af dem alle havde været Dronningen selv. Kongen sagde mig, at hun længe kun havde haft det

ene Ønske at være rask nok til i Dag. Kongen havde i Forstaaelse med Livlægen fremskyndet Opfyldelsen af hendes Ønske og sammen med Hertuginde sat igennem, at det blev i Dag. Det glæder mig, at det er sket, og jeg er overbevist om, at Gud har faaet dem i Tale i Dag. Han føre nu selv sin Sag til Ende.“ —

Den 10. September hedder det: „Her er Forholdene elendige. Dronningen har haft et Hjerteanfald ud paa Morgenstunden, og det af saa alvorlig en Karakter, at vi maatte befrygte Døden. Men i Dagens Løb rettede hun sig og spiste Suppe og endte med at høre Avisen læst højt. Alle taler her om Dreyfusaffæren. Den Mand har de dog sikkert gjort stor Uret. Det er ikke let at være Drottens Marsk i disse Dage. Var det ikke min sikre Overbevisning, at Herren har ført mig herop til denne Plads, nedlagde jeg min Marskalstav endnu i Dag.“ —

Bernstorff, 17. Septbr. 1898.

„I Dag er der indtraadt en Bedring i Dronningens Tilstand, saa hun har spist mere end sædvanlig, og Hævelsen i Benene er svundet en Del. Der er derfor betydelig Stigning i Humøret over hele Linien. Men man kan naturligvis intet bygge derpaa.

Min gamle Ven Pastor Hviid-Nielsen var her i Dag. Han vil det rette. Men der er noget, der binder ham et Sted; men nu begynder han at mærke det selv. Min kære Pastor Steen var her ogsaa i Dag hos mig, da de gerne vil have Kongen personlig skal lægge Grundstenen til den nye Andreaskirke ved Kommunehospitalen den 4. Oktober.

Det er lidt sent de kommer, de gode Folk. Om det lykkes mig at overtale Kongen dertil under de nuværende Forhold, ved jeg ikke.“ —

Bernstorff, 28. Septbr. 1898.

„Vi gaa stadig og vente og vente paa den gamle Dronnings sidste Suk. Kære gamle Dronning. Herren tage hende i sin Varetægt. Nu, da hun hverken hører eller ser mere til Omverdenen, taler hun maaske mere end nogensinde med sin Herre og Frelser. Der bedes meget for hende, og Guds Børns Bønner hæve sig om hende. Der er noget tungt i dette Langdrag, og Kongen og Børnene er om hende

den hele Tid. Den gode kærlige Prins af Wales har i Timevis siddet og holdt hendes Haand, fordi han mente, det vilde være Dronningen kært. Det taler dog meget for vor gamle Landsmoder, at alle hendes Børn, nu selv næsten alle Bedsteforældre, er om hende, som da de selv var unge. Maatte Herren nu styre alt dette til sit Navns Ære og give os en velsignet rig Tid. Børnene er saa ængstelige for Kongens Helbred. Det er jeg nu ikke; thi Herrens Arm er ikke forkortet. Kære gamle Dronning. Jeg er glad for alle de smaa Samtaler, vi har haft om Guds Rige. Og hendes Kærlighed ogsaa mod mig, vil altid staa som et lysende Minde. Under disse Forhold bliver jeg naturligvis paa min Post. Din O.“ —

Bernstorff, 29. Septbr. 1898.

„Saa kom det da stille og fredeligt. Kl. 5 ½ i Morges. Da Kongen blev oppe og sad hele Natten ved Dronningens Seng og holdt hendes Haand i sin, blev ogsaa jeg oppe og sad i en Lænestol. Jeg kunde blandt andet være de andre til Nytte og holde Themaskinen i Kog. Kejserinden hjalp mig troligt. Da det saa var forbi, kom min gamle Konge hulkende hen til mig og stod der saa ene og forladt, men tillige præget af den stille, ydmyge Underkastelse under Herrens Vilje, der er hans Særkende. Jeg var glad ved at faa Lov til at vise ham min Hengivenhed ved denne Lejlighed. Saa begyndte mit Arbejde i Dødsværelset. Herren gav mig Omtanke og Styrke. Hele Dagen har det nu gaaet Slag i Slag med Opringninger og Forespørgseler om Begravelsen. Kun en kort Tid sank mit Mod. Det var en ½ Time efter Frokost, hvor jeg blev overfalden af en navnløs Rædsel for alt det, der tyngede paa mine Skuldre. Men det var kun en kort Fristelse, saa sejrede Herrens Kraft i min Skrøbelighed, og jeg fandt atter mit Staasted. Jeg har været i Roskilde hele Eftermiddagen. Frederik V's Kapel skal benyttes. Lovet være Herren, som aldrig svigter.“ —

6. Oktober 1898.

„Herren, som styrer alt saa vel, synes at holde den tyske Kejser bag de oprørte Vover, saa han først naar at komme lige til Begravelsen. Godt det samme! Jeg tager ind til Herrens Bord Søndag for at styrke mig til den store Opgave, som nu er lagt hen til mig. Kon-

gen har approberet mine forelagte Planer for Højtideligheden her paa Slottet og i Domkirken. Nu lægger jeg hele Sagen i Herrens Haand. Hofsortgen begynder i Dag og anlægges i 3 Uger. Jeg maatte nøjes med at læse N. P. Madsens Morgenandagt i Dag og læste den med stor Fornøjelse. Paa Kongens Befaling uddeler jeg rige Erindringsgaver til alle Hoffolkene, strør om mig med Sølv- og Gulduhre, Perler og kronede Diamanter. Alle Folkene er grumme glade derfor. Det er nu morsomt at kunne gøre noget for dem, og naar man saa kan faa lidt at vide om dem i Forvejen, hvad de ønsker sig, saa gør man dem en dobbelt Glæde. Jeg laa i Nat og tænkte paa, hvor er det i Grunden underligt dette, at her ligger jeg fjernt fra det Hjem, hvor jeg helst af alle Steder vilde være. Jeg føler mig som det unyttigste Væsen under Solen. Jeg længes efter, at Begravelsen skal blive overstaaet, saa de forsvinder alle sammen, Grækere, Russere, Englændere, og vi kan faa rolige normale Forhold igen. Jeg kan somme Tider blive helt hed om Ørerne for alle de Udgifter, det medfører. Og saa at vi skal have Besøg af denne tyske Kejser, der paa Vejen til Palæstina smidsker for Sultanen. Han falder mig ogsaa stærkt for Brystet. Mon den Storhed ikke en Gang skulde faa en brat Ende? Nu Gud befalet.“

Efter Begravelsen i Roskilde.

„Lovet være Herren, som hjælper i sin Naade alle dem, der beder ham derom. Det gik vist fint. Men det gik, fordi Herren hjalp. Føler du dig forladt i denne travle Tid af din Mand, saa er du aldrig forladt af din Frelser, og den Dag kommer sikkert, hvor vi paa vore Knæ kan takke Gud for denne underlige Tid.“ —

Bernstorff, 30. Oktober 1898.

„Min Afløser Generalen er stadig daarlig, og Følgen deraf er, at jeg sidder fast her. I Dag havde jeg en stor Glæde. Pastor Jantzen talte i Gentoft Kirke saa varmt og frejdigt over Evangeliet og hævdede, at en Omvendelse var nødvendig. Han fremhævede, at kun, naar vi saa vor Synd, forstod vi Nødvendigheden af at have en Frelser. Men det maatte der ogsaa til. Vi maatte tro, fordi det her var blevet os en Overbevisning, at vi har en levende Kristus, der kommer til os selv med det levende Vand. Det var Aandens Røst, der

pludselig talte ud af dette Fredsmenneske, og Klangen var saa ægte, at jeg kom til at græde, saa glad blev jeg. Jeg priser Herren for hvert Solglimt og længes efter, at det fulde Sollys af Herrens Naade skal falde over Slottet og hele Gentofte Sogn. I Morges var jeg med Kongen og de øvrige kongelige Herskaber i Roskilde. Prinsessen af Wales havde indrettet sin Rejse saaledes, at hun fik $\frac{1}{2}$ Times Ophold i Roskilde for at kunde se til Kisten. Jeg tror, det gjorde Kongen godt at have været der, og det hele saa festligt og smukt ud. Det lyse og skønne Kapel kaster en forsonende Kaabe om Dødens barske Majestæt. Døden er jo ogsaa for os Kristne en Hjemfart, og om den gamle Dronning har vi kun de lyseste Minder. Kongen havde hidtil kun haft Mindet om den tunge Bisættelsesdag med dens trættende Ceremonier, nu syntes jeg, han saa langt friskere og gladdere ud end længe.“ —

Oxholm følte sig efter den anstrengende Tid ved Dronningens Dødsleje meget træt og sløj, hvorfor han tog ned til sin Broder, Kammerherren paa Rosenfeldt, for at hvile ud. Derfra skriver han:

„Jeg kan ikke sige, hvor godt dette Ophold her i mit gamle Barndomshjem har gjort mig. Den absolutte Ro og Frihed til at gøre, hvad jeg selv vil, har været meget forfriskende. I Gaar kørte jeg med min kære Broder Carl til Knudskov og saa hans unge Heste, der var nydelige og saa tamme, at det var rørende. De stak næsten deres Muler ned i mine Lommer, da de lugtede Brød. Mange af dem var meget smukke Dyr. Jeg føler mig opfyldt af Taknemmelighed over, at Kongen gav mig Orlov, saa jeg kunde faa den tiltrængte Ro. Jeg er velsignet fast forankret i min Tro. Hvad Omgivelserne angaar, da nytter det ikke at tale. Man maa leve Kristus. Man læser gerne i Bibelen og prayer book her. Og hvor er her yndigt i mit kære gamle Hjem, lyst, smukt og festligt. Det er ogsaa, fordi jeg har saa meget indvendig at supplere med — alle mine velsignede Barndoms minder. Hvert Sted minder mig saa meget om Fortidens skønne Oplevelser og viser mig Herrens Naade og hans Førelser fra tidligere Tider. Naar nu blot Naadens Sol, som I har lært at kende paa Holsteinsborg, ogsaa kunde bryde frem her. Minderne om det

gamle Hjem findes jo egentlig ikke i dette Hus. Det gamle Hjem er den nuværende Godsforvalterbolig. Og Bærerne af det gamle Hjem ligger under Mulde deroppe paa Kastrup Kirkegaard. Kun den, som har levet her som Barn, kan trylle Minderne frem i enlige Timer.“ —

I København samledes i disse Aar hos Grev Adam Moltke i Bredgade 70 en Skare af hans aandelige Ligesindede til Bedemøder og Konventer. Oxholm, som hørte til denne Kreds, fortæller, at de toneangivende var gamle Grosserer Th. Plum og særlig Pastor Mygind. I et Glimt faar vi Lov at kigge ind i disse rigt bevægede Møder. Det hedder:

„Jeg var til et velsignet Møde i Aftes hos Moltkes, foruden Værten var her Baronesse Olga Schaffalitzky, den svenske Baronesse Sigried Kurck og Grev Holchs, Emsy Collet, Marie Bernstorff, Grev Holstein og Grev J. Moltke. Midt under Bedemødet kom Prins Julius ind (Christian IX's Broder). Han knælede ned sammen med os i Bøn, men sagde bagefter, at han desværre havde haft svært ved at følge med i Fællesbønnen, da de fleste mumlede ned i deres Hænder. (Det er ogsaa en led Vane!). Men noget maa han dog have hørt. Og han blev her længe efter de andre og synes meget glad ved dette for ham uvante og nye. Han er nu et kært, troende Menneske, og jeg er glad over, at han saa, hvordan det gaar til. Underligt for mig at se Prins Julius mellem os „Brødre og Søstre“. Men glad var jeg. Herren har noget for med vort kære Hof, derom er jeg overbevist. Pastor Mygind sagde ikke meget i Samtalen imod Sædvane. Det var et Savn for mig. Og gamle Fader Plum var mærkelig distra. Maaske generede Prinsens Nærværelse dem. Magda Moltke, Sigried Kurck og jeg prøvede at lokke dem frem paa Arenaen og ægge dem til at sige noget. Men det lykkedes ikke. Kronprins Frederik er rejst nu, saa maa Kongen holde sig i Ro. Godt det samme, saa faa vi en stille Tid.“ —

Bernstorff, 3. Septbr. 1899.

„Saa er jeg atter lukket inde i mit forgyldte Bur, men selv om Hjertet krymper sig ved at være borte fra Hjemmet, saa føler jeg,

at det bør være saa. Jeg omgaaes meget med Tanken om at bygge os et Sommer- og Vinterhjem ude i Nærheden af Fredensborg. — Lev nu vel paa Turen til Holsteinsborg. Jeg ved, at der indaander du sund og hellig Luft. I Dag i Kirken var Pastor Jantzen stram; men det er dog altid en Hvile at være i Guds Hus, og Evangeliet er stadig en Velsignelse for mit Hjerte. Her slider jeg i det for at faa alt til at stemme i Hofregnskabet. Mangen en Gang kunde jeg fristes til at græde af Træthed, men saa hvisker en Stemme inden i mig, at et Guds Barn har ingen Byrder at bære selv. Hvor vilde det være herligt, om Dødens Mure faldt her i Kongens Hus, og en frisk Aandens Luftning strømmede ind. Kunde jeg blot faa Lykke til at lede de tusinde egenraadige Sind hos alle de Mennesker, som er i Kongens Brød. Hvis ikke Herrens Kraft var hos mig, hvor kunde jeg da tøjle de svimlende Summer, som løber ud af tusinde Render, naar jeg ikke troede og var overbevist om, at det er Herren selv, der gør Kassen op hver eneste Aften, naar jeg i Alvor beder ham derom. Hvor kunde jeg gaa urørt igennem alt dette, om jeg ikke vidste, at min Fader i Himlen slaar Vagt omkring mig med sine Engle. Og det bedste Bevis derpaa er, at om jeg et eneste Øjeblik skifter Stilling, strax bliver jeg nervøs, arrig eller vaklende. Javel, jeg kan vakle, men Klippen Kristus vakler ikke. Og derfor slipper jeg hel-skindet fra det. En lille Hudafskrabning kan vel hænde. Men Klippen Kristus er herlig at staa paa, men den duer ikke til at ligge paa og heller ikke til at sove paa. Forstaa mig ret!

— Den unge russiske Czar Nikolaj ser rask og fornøjet ud. Jeg har aldrig set ham saa munter. Han er blevet sværere og fyldigere i Ansigtet. Herren holde sin Haand over hele Kongens Slægt. Thi, hvad nytter alle mine vagtsomme Soldater, udstillede Detektiver, Politimænd og Gardister, om ikke Herren bevarer os alle. Jeg tror fuldt og fast paa Englevagten fra det høje. Davids Lovsange fylder mit Hjerte.“ —

Den 8. Maj 1900 blev Diakonissehuset St. Lukasstiftelsen grundlagt efter mange forberedende Øvelser af den enerziske og geniale

Baronesse Isabelle Brockenhuus-Løwenhielm. At optrække Linierne for dette Arbejde vilde ligge uden for denne Bogs naturlige Rammer. Men det skal nævnes, at Forstanderinden med sit skarpe Klarsyn for, hvilke Medarbejdere, hun mente, burde knyttes til Gerningen, valgte Kammerherre Oxholm til Bestyrelsens Formand fra den første Startdag i 1900 som selvstændigt Diakonissehus. Det at starte et saadant er en overordentligt vanskelig Opgave, og Huset kom ud for alvorlige Storme allerede i sine første Aar. Økonomiske Sorger og Brydninger indenfor den efterhaanden store Søsterkreds blev de Skær, Skuden hurtigt løb paa. Men ved Siden af Pastor Friis-Hansen, Københavns Kirkesags ufortrødne Forkæmper, som ogsaa bar Lukasstiftelsens Sorger paa sit store Hjerte, stod igennem alle Aarene Kammerherre Oxholm som Fører paa Kommandobroen. Der er andre Virksomheder indenfor Guds Riges Arbejder, hvortil han blot gav sit Navn, medens andre tog Sliddet. Men her paa Lukasstiftelsen gjorde han en personlig Indsats, og i et særligt kritisk Øjeblik stillede han hele sin rørlige Formue til Bestyrelsens Disposition som „et Laan til Herren“. Han gav igennem 26 Aar Søsterhuset sin Kraft og usvækkede Kærlighed. Han tjente Søsterhusets Sag med Troens Frimodighed og Udholdenhed.

Det er sjældent, at et Arbejde i Guds Rige kan holde 25 Aars Jubilæum med den samme Mand paa Formandspladsen. I 1902 oplevede Huset en alvorlig Krise. Vi lader Oxholm selv fortælle:

„Pastor Vilh. Kold og Pastor Stricker i Græsted, som vel er Lukasstiftelsens bedste Venner og nidkæreste Bestyrelsesmedlemmer i Øjeblikket, har indbudt mig til Forhandling og Fællesbøn i Pastor Kolds smukke Hjem i Brohusgade. Vi vilde gerne bede uforstyrret sammen en Times Tid for vort kære elskede „Lukas“, som i Øjeblikket er i en saa faretruende Situation som vel aldrig før. Bag efter holder vi saa Bestyrelsesmøde paa Stiftelsen. Jeg har vekslet gode Breve med den Guds Mand Stricker i Græsted i disse Dage. Hvor er jeg dog Gud taknemmelig for, at vi har denne Kæmpe med os i Bestyrelsen. Han skriver just i Dag til mig, at det tungeste ved det altsammen er, at vi alle har Skyld i Miséren. Vi har ikke bedt flittigt nok for Lukasstiftelsen. Og nu tvinger Gud os i

Knæ igennem Vanskelighederne. Og deri har han Ret. Han henviser i sit Brev til Paulus, som under Skibsbruddet bød Søfolkene være ved godt Mod: Jeg har Tro til Gud! Der er noget saa fint afdæmpet og velovervejet ved den Mand. Man føler, det er en Tjener, der vandrer hver Dag for Guds Ansigt. Ogsaa jeg vil sejle med Herrens Lys som Lanterne i denne Sag. Jeg føler Ansvaret ved at være Formand for Lukasstiftelsen tungt, men jeg har lært af Mænd som Kold og Stricker at lade Herren bære det.“

I et senere Brev hedder det:

„Jeg var i Dag hos Stricker i Græsted Præstegaard. Den Fred, der udstråler fra den Mand, spotter enhver Beskrivelse. En saadan Mildhed og Sagtmodighed, som præger dette Hjem, faar en til at staa stille i Undren og Tak. Jeg kom for at tale med Stricker om Vanskelighederne paa Lukasstiftelsen og var saa saa heldig at dumpe ned i Indre Missions Helliggørelsesmøde der paa Egnen. Jeg lærte meget af det Møde. Der var ingen Lærdom eller svimlende aandelige Højder, men Herren gav os gode og nyttige Raad igennem sine Vidner. Vi sluttede i Aftes med en Gudstjeneste, hvor Peter Krag (fra Søborg) forkyndte Ordet som en anden Moses paa Horebs Bjerg. Han talte om at prise sig lykkelig i Samfund med Herrens Arv. Det var en kraftfyldt Prædiken. Mange Øjne var vaade, da han talte om Guds store Faderhjerte. Hvor forstaar han dog at smede paa de varme Jern. Der var ogsaa godt varmt i den lille Kirke. Vi var 125 til Alters. Den, som iøvrigt bragte mig mest paa Mødet fra Gud, var Missionær Jens Holts Søn, den unge Pastor Holt fra Nørrebro. Nogle tror, han har Pavenykker, men de tager fejl. Han er frisk og helstøbt, har rige Førerevner, en brav og ærlig Jyde, og han talte lige ud og jævnt, drevet af Guds Aand. Stiftsprovst Larsen var ogsaa elskelig, men han er jo „Prælat“ (som han dog gjorde alt for at holde nede).

Disse Helliggørelsesmøder vil blive af varig Betydning for den danske Kirke. Den hjælper de unge Præster til at finde deres Stade midt iblandt „de hellige“, og de giver mangan en ung Væbner Riderslag. Af den unge Pastor Skovgaard-Petersen (fra Maarum) venter jeg mig nu noget meget stort. Naar han kommer igennem sine

aandelige og theologiske Bryderier, vil han med sin gudgivne Visdom og sin enestaaende Bibelkyndighed blive en af vor Kirkes Førere. Blot han nu vil blive i praktisk Præstetjeneste og ikke lade sig lokke af Universitetets Doktorhat.“ (Oxholm har af og til vist sig som en ganske habil Spaamand.) „Men Pastor Stricker var — uden at ane det, naturligvis — den største af dem alle. Saadan omtrent maa Gammel Testamentes Profeter have set ud. Han lignede en lille kraftig rodægte Egestamme, der strakte sine Arme ud over al Ungskovens Smaakrat. Der var maaske lidt for mange Præster til Mødet. Af „Civile“, som talte, var der foruden Missionær J. Petersen fra Nyborg — en hellig Brøndgraver fra Græsted og saa min Ringhed. Jeg fik det ligesom de gamle Regimentsheste, naar de hører Trompetens Skrald, jeg maatte op paa Bagbenene og kom med et Par smaa Indlæg i Diskussionen. Jeg bad nu Herren vare paa min Mund. Og saa var Frk. Thora Esche der. Hun kom fra Hornbæk ogsaa som Snyltegæst. Jeg skal love for, hun var varm for Guds Rige. Jeg sad og tænkte paa, hvormeget vi to skylder hendes frimodige Vidnesbyrd.“ —

Den følgende Tid staar i Overvejelsens Tegn angaaende Købet af en Grund ved Kvistgaard lige op til Kelleris Hegn; det blev saa til Virkelighed i 1900. Paa Marmorplads var der atter sket Familieførelse, idet Datteren *Wanda* blev født der. Derfra var de saa flyttet hen i Bredgade 65, hvor Sønnen *Valdemar* saa Dagens Lys. I 1900 byggede Oxholm saa „Teltet“ og købte senere Skovhuset og den tilstødende Grund af Ejerinden, Fru Sørensen.

Under den travle Byggevirksomhed, hvor han tumler med Overslag, Planer og Tegninger, faar han dog Tid til at være en virksom og lydhør Deltager i F. B. Meyers Bibelmøder, som afholdtes i Septbr. Maaned hos Grev Joachim Moltke i Bredgade 41.

Herom fortæller han: „Herren gav mig en stor Gave i Gaar, og jeg tog den og holdt den fast. Den lille stille Mand F. B. Meyer gav mig en dyb Indsigt og en ny Udsigt. Han sagde blandt andet, og det faldt særligt ved mig: „Alt afhænger af, om vi arbejder for Gud, eller Gud arbejder igennem os.“

En Begivenhed ved Hoffet, nemlig Meddelelsen om den cum-

berlandske Prins Christians Død i 1901, gjorde ogsaa et dybt Indtryk paa Oxholm. Derom hedder det:

„I Gaar Aftes kom der Telegram til Fredensborg Slot, det blev sendt mig gennem Ritzau, om den lille Prins Christian af Cumberland's Død efter en heftig Blindtarmsbetændelse. Medens jeg stod og ventede paa at faa min gamle Konge eller en af Børnene i Tale

„Teltet“.

(de spillede alle tre Whist med Kongen), var et andet Telegram kommet ind til Kongen ad en anden Vej. Han viste mig det selv, idet han rejste sig fra Spillebordet. Der slog mig en helt anden Luft i Møde fra disse Linier. Det begyndte med Ordene: „Min Herre og Frelser har hentet min kære Christian, og jeg ved sikkert, han er gaaet frelst hjem.“ Jeg hører nu bagefter, at Drengen har været „overspændt“ og beskæftiget sig med Spørgsmaalet om Synd mod den Hellig Aand. Paa godt Dansk: den lille smukke Prins har haft sine Anfægtelser og Sjælekampe. Og saa har Jesus sejret tilsidst, og for at spare ham for senere Nød og Plage har Gud saa plantet ham ind i den rene himmelske Jord. Gamle Konge var dybt rørt og

stille bevæget, og Døtrene — særlig den engelske Dronning — var meget elskelig imod ham. Atter har Herren banket med Alvorsbudskab paa Fredensborg Slots Porte og mindet dem om, at han alene er Livets og Dødens Herre. Lad os bede for disse kære Sjæle. Thi der er kun *een* Vej ogsaa for Jordens Konger, Jesusvejen, Sandhedens Vej til Livet. — Der kom i Dag Brev med nærmere Underretning om Prins Christians Død. Han var sig det klart bevidst, at han skulde dø. Han talte roligt om Døden og trøstede sine Forældre. Han holdt sin tro Tjener Johan ind til sig og sagde: „Adieu, kære Johan, og Tak for alt. Nu behøver jeg ikke mere din Hjælp, da min Herre Jesus kommer for at hente mig.“ Og til de andre havde han sagt: „Min Moder har lært mig at gaa til Jesus, og nu gaar jeg derhen.“ Den lille gode Prins! Hans Død har været en stor Prædiken for dem alle. Naar Englænderne er rejst, tager Kongen Bestemmelse, om han tør tage Rejsen til Cumberland til Begravelsen.“ —

Det blev dog ikke til noget, men i Aarene 1903 og 1904 fulgte Oxholm den gamle Konge paa hans Rejser til Gmunden. De tog Ruten over Berlin og overnattede paa Kejser Wilhelms Slot i Potsdam. Oxholm skriver hjem derfra 16. December 1903:

„Kongen har været grumme flink. Hele Turen gik godt. Vi bo aldeles kejserligt, og de har givet ogsaa mig en Suite Værelser. Det er vel meget af det gode, men min Kammertjener synes, det er sjov. Skrivebordet er grumme fint, men saa højt, at jeg faar Krampe i Armen. Skønt mit Sovekammer var indrettet paa Engelsk med al mulig Comfort, sov jeg daarligt og vaagnede mindre frisk. Slotsduften gjorde mig træt og utidig. Rigskansler Bülow er en høflig, fornøjelig og elskværdig Mand, som jeg fik talt noget med. Han var meget interesseret i danske Forhold, vor Hærs og Flaades Styrke. Men jeg lod dum, og saa gav han op. Kejserinden gør Indtryk af at være en god Moder for sine Børn og en omhyggelig Ægtefælle, men den „deutsche Hausfrau“ er gaaet af hende, og hun er blevet mere Dame end tidligere. Det hele Besøg her berørte mig uendelig lidt. Det ærgrede mig at være i Berlin og ikke se hverken den ene eller den anden af mine Præsteverner. Ja, ikke engang K. F. U. M.

fik jeg at se saa meget som udvendig. Slottets Luxus og Pragt generer mig ærlig talt. Den Slags har helt tabt sin Charme for mig. Naar jeg alligevel befinder mig taaleligt, kommer det af Selskabet med min kære gamle Konge, der er saa rørende venlig og forstaaende. Hvor er han dog en fin Karakter. Jeg lagde Mærke til, at alle, ikke mindst Fyrst Bülow, holdt sig i hans Nærhed. Der er nu noget om, at han er Europas Bedstefader. Vi besøgte Gesandtens før Afrejsen og tog saa over Leipzig til München. Kongesalonvognen fulgte os fra Gedser-Warnemünde-Færgen.“ Kongen faar med visse Mellemrum sin berømte Whist, men Oxholm er fraværende i Tankerne.

„Juletræerne alle Vegne stikker mig i Hjertet ved Tanken om den kommende Jul.“ De ankom i god Behold, men Oxholm klager over, at de høje Skriveborde forfølger ham, saa han næsten ikke kan skrive. „Der var stor Gensynsglæde over at se Kongen, Begejstring over den danske Salonvogn og Henrykkelse over at se en dansk Jernbanekonduktør, som følte sig meget bæret ved, at Hertugen inviterede ham til at bo paa Slottet. Storhertugen af Mecklenburg kom hertil i Gaar. Vejret er ikke saa straalende, som man kunde ønske. Taagen hænger tykt ned over Slottet: „Men dækker Skyen Solen, dog Solen skinner bag.“ I Gaar Aftes var her „Advents-Feuer“ her paa Slottet, hvor en med Grantræsgrene dækket Lysekroner blev ophængt i Slotskapellet. Derom samledes hele Husset, og Lysene tændes paa enkelte nær, saaledes at der hver Dag tændes et til, saa hele Lysekronen kan være tændt Juleaften. Hertuginde sætter sig saa til Orgelet og spiller forskellige Salmemelodier, f. Eks. „Dejlig er den Himmel blaa,“ eller „Stille Nat“ eller lignende, og saa synger alle Salmerne med lige fra Hertugen til Lillepigen. Der blev ingen Bøn holdt, men Hertuginde holder ellers selv Husandagt og gør det af hele sit Hjerte. Der hersker et rørende smukt Forhold imellem Hertuginde og hendes Tjenerskab. Man er ikke i Tvivl om, at det er en Arv fra Barndomshjemmet. Hun er sød og moderlig mod alle sine Folk. Mit Hjerte er fuld af Bøn og Tak, og jeg er glad ved, at vi skal fejre Julen i et kristent Hjem. Man mærker, at Jul er nær, ved at se paa Illuminationen i Byens Butikker. Vi kørte rundt dernede i aaben Vogn, og selv Klostrene

havde illumineret, hvilket øjensynlig overraskede dem. Min Veninde Abedissen fra Lüneburg er her, og med hende har jeg faaet mig en lang Samtale. Hun læser daglig bestemt 2 Gange i Guds Ord, og jeg fik det klare Indtryk af hende, at hun er et troende Guds Barn i Samfund med Jesus. Hertuginde er et yndigt Menneske, og hun er meget glad for at have os her. Jeg synes, det hjælper mig noget bedre over det hele at skulle være borte fra mit elskede Hjem i Julen.

Festen i Kapellet for Sølvbrudeparret forløb nydeligt. Præsten bad smukt og varmfølt for Hertugens og for de forlovede. Derpaa læste han Kong Davids 103. Salme og talte over Ordet: „Min Sjæl, lov Herren og glem ikke alle hans Velgerninger.“ Efter Korsangen lyste han Velsignelsen, og saa sang vi: „Saa tag da mine Hænder,“ en Sang de bruger meget hernede. Kl. 7 samledes vi igen til Lystænding i Kapellet som i Gaar.“ —

Julebrev til alle mine kære paa „Teltet“. Jul 1903.

„Underligt at være saa langt borte fra eder alle, mine kære Børn, men en Soldat paa Post har ikke Lov til at klage. Jeg tror ikke heller, at Herren forlanger af mig, at jeg skal juble af Henrykkelse, men han venter af mig, at jeg gør min Pligt. Jeg tænker paa eder alle og nævner eders Navne eet for eet, naar jeg om Aftenen gaar mine ensomme Ture og ser op til de snetakte Bjergtinder, hvis Konturer tegner sig klart. I Aftes fik jeg en lang Samtalen med Hertugen, som er en grumme rar Mand, som staar venligt til „Livet“. Juleaften forløb bedre, end jeg baade turde tro og haabe. Gudstjenesten i Kapellet var meget smuk og højtidelig, men lithurgisk helt igennem. Det er gjort, fordi Hertuginde gerne vil have alle sine Folk med, ogsaa Katholikkerne. Præstens Bønner var varme, og Oplæsningen af Jule-Evangeliet var fuld af Kraft. Mange af de tyske Fyrster er af Slægttradition fromme og kirkelige, men det er, som om der ingen rigtige levende Vandstrømme udgaar fra dem. Men vor Hertuginde er en lysende Kraft. Jeg tror, Herren velsigner Huset her for hendes Skyld. Hun træder mere og mere frem af sin Ramme og virker mere frigjort end før.

Slottet er saare skønt og smagfuldt indrettet. Overalt sporer man hendes gode Smag. Saamegen Pragt og saadanne Rigdomme skal man lede længe efter. Fornøjeligst af alt var dog den Fornemmelse af Hygge og Julefred, som laa i Luften. De grønne Grangrene gav et hjemligt Præg, og i Læ af det umaadeligt store Grantræ sad jeg lunt og godt og talte om Guds Rige med Abedissen. Men naar jeg saa kom til at tænke paa vor velsignede danske Jul paa „Teltet“ med Ungernes Glæde over Gaver og Juletræ, med Andagt og Højtidsfryd over hele Forsamlingen, saa kneb jeg en stille Savnets Taare. Men maaske er dette min gamle Konges sidste Jul, og saa vil det altid være mig en kær Erindring om Julen i dette skønne Hjem.“

„Desværre har Kongen forkølet sig og ligger i Dag. Vi maa saa vist hellere være forberedt paa ikke heller at ses til Nytaar. Kongen vilde jo gerne hjem til Nytaarskuren, og hans Sygdom vækker megen Opsigt her. „En Konge bør dø i sit Land,“ siger han. Selv holder jeg mig i denne Taage oppe ved Pulvere og Kinin. Det er aabenbart et rigtigt Influenza-Klima her. Naa, men Gud raader for alt, og kan vi blot samles til Hellig Tre Konger, maa vi takke Herren derfor. En Trøst er det, at vi har den velsignede Præst, vi har. Han prædikede i Julen med Fynd og Klem om denne Verdens Fyrste, der vinker med Kødets røde Fane og med gyldne Løfter, som han aldrig holder. Han talte frit fra Leveren om Katholikkerne, som svinger den sorte Fane og assurerer Sjælene for Penge og tager Ansvar fra Mennesker. Men vi har Ansvar for vort Liv. Med inderlig Varme og Aandens Glød talte han om Julens Herre, der af uforskyldt Naade tilbød sig selv og sin Kraft til alle ydmyge Syndere.

Jeg føler, at det er Kongen en Trøst at have mig hos sig. I Gaar sagde han til mig, at han havde tænkt, om det ikke var klogest at sende mig hjem til Nytaarskuren, men saa kom det meget hjerteligt: „Men jeg tror alligevel, jeg vil beholde Dem her.“ Taflet derhjemme og Nytaarskuren paa Amalienborg kan Kronprins Frederik godt holde med Joachim Moltke som Hofchef. Det er mig endda kært;

thi de har begge godt af at øve sig. Deres Tid kommer nok snart. Dog bankede mit Hjerter af Spænding, da Kongen talte til mig om at rejse hjem, thi det betød jo alligevel et snarligt Gensyn med mine kære, men Haabet faldt som paa et Thermometer, da han tilføjede: „Kronprinsen og Grev Moltke klarer det nok uden os!“ Kongen har ærlig talt været meget elendig. Han har haft store Smerter i Brystet og havde Feber paa 39,1. Nu svinger den op og ned.

Jeg tænker min gamle Konge skal lære den Lektie, at saadanne store Udenlandsrejser er farlige i hans Alder, og nu siger „Kongernes Konge“ Stop! Ogsaa jeg var vist ved at blive selvsikker og trængte til at komme i Skole. Jeg tænkte nemlig: „Ja, naar *vi* bestemmer at rejse, saa rejser *vi*.“ — De andre Herskaber tog paa Jagt i Dag, men jeg blev hjemme. Jeg tror Meningene med denne Sygdom er, at jeg skal hvile rigtig ud. Hertuginde er sød og naturligvis meget omhyggelig for os begge. Det gaar kun langsomt fremad med Kongen. I Dag sad jeg længe hos ham. Han er taalmodig, men lidt trist i Humøret. Han var oppe i Gaar og havde som sædvanlig sat sig paa den haardeste Stol, han kunde finde, en stiv, umagelig Stol, som stod midt i Stuen. Jeg vilde lempe ham hen i en mágelig Lænestol, men: Om Forladelse, den gamle Spartaner sad, hvor han havde sat sig. Foden gør meget ondt, saa Lægen frygter, at en lille Podagra i let Form er i Anmarsch. Stakkels gamle Konge. Saa er det slut med Rideturene om Morgenen i Fredensborg Park, og det er forbi med hans berømte Ungdommelighed med at gøre Knæbøjninger og svensk Gymnastik. Kongen som Podagrist, nej, det er baade til at le og græde over. Jeg skal nu ned og løse Hertuginde af, idet vi skiftevis (ligesom Gardisterne paa Amalienborg) løser hverandre af. Herren se i Naade til mig nu og give mig de rette Ord til Opmuntring. Hvor er det yndigt at se og mærke, at der udgaar levende Vandstrømme fra vor yngste Kongedatter.“ —

Helt saa kort et Ophold, som Oxholm havde tænkt sig, blev det nu ikke. Helt ind i Nytaaret 1904 maatte „Gamle Konge“ holde Sengen i Gmunden. 2. Januar skriver Oxholm:

„Det var den roligste Nytaarsdag, jeg i de 15 Aar har tilbragt.

Jeg sad her i min Natdragt ved 6—7 Tiden i Morges i Maaneskin og saa paa Snebjergene. Ved den Tid plejer jeg at se Nytaarsnyet og staa og svede i den røde Kjole paa Amalienborg og høre paa Gesandternes Morsomheder og Ministrenes Aandrigheder. Det gaar fremad med Kongen, han er grumme kær og mild, men en Beundrer af Vilhelm Beck bliver han vist aldrig. Han følger godt med og spørger mig ud om Becks og Gaardmissionær Clausens Virksomhed. Beck har nu en Gang langet ud efter Kongen, og som jeg kender begges Karakterfasthed, bliver det svært at føre dem sammen. Her er en ung Dr. Luther, som er Lærer for Prinserne. Han er paa-virket af denne infame rationalistiske Bibelkritik, saa vi tog os et ordentligt Basketag og fik en alvorlig lang Samtale ud af det. Jeg tror fuldt og fast paa, at hele Skriften er en Aandsaabnbaring fra den levende Gud. De har begyndt at kalde mig „Excellence“ her, men Hertugen kalder mig hjemligt for „Oxholm“. Hertugen spurgte mig forleden, om min Stilling til Indre-Mission. Jeg bekendte glad Kulør, og Gud gav mig Kraft til at tage et klart Standpunkt. Vi kan ikke begynde Hjemturen, før Kongen er helt rask. Jeg tror nok, det er en haard Prøve for min kære gamle Herre. Lad os ret bede for ham, at han maa gaa styrket ud af denne Tugtelse fra Herren. Det er dog ment som Kærlighed. Jeg har det selv ufortjent godt og nyder Hvilen og det at være saa meget om min gamle Konge. Jeg læser meget i Bibelen i denne Tid. Hvor Mose Bøger er fulde af praktisk Livsvisdom.“ —

Gmunden, 4. Januar 1904.

„Hvor hænger mit Hjerte alligevel stærkt ved gamle Konge. Det har trykket mig stærkt, at han har været saa syg. Vi har haft gode Samtaler om Guds Rige. Han har tænkt meget igennem i denne Tid, og jeg ved, at Hertuginde har læst højt for ham hver Dag i Ny Testamente. Herren har som altid fulgt sin egen Kurmethode, den eneste rette. Ungdommen festede her Nytaarsdag net og fornøjeligt med et Punschegilde. Min kære tro Tjener N. holdt Andagt for Folkene Nytaarsnat i Slottets store Køkken. Han sagde, at Nytaarsnat var egentlig ikke anderledes beskaffen end andre Dagskifter. Men hver Morgen var Herrens Naade ny for os, og

hver Dag burde derfor for et Guds Barn være en Nytaarsmorgen. Jeg maa indrømme, det er ikke altid let at være en bekendende Kristen i min Stilling. Intet Guds Barn, som ikke har prøvet det, kan vide, hvormeget det koster. Jeg ser klart paa Tingene. Hvis ikke jeg havde min kære troende Hustru, gode kærlige Børn, en troende Husstand og de helliges Forbønner og saa tilmed en troende Tjener om mig, saa vilde jeg være trykket og besværet. Særlig de helliges Kærlighed er mig dyrebar. Det varede længe, før jeg smøgede Kritikken af mig overfor „de hellige“ og vandt ind paa dem en bloc. Men aldrig har jeg fortrudt, at jeg kastede mig i Guds Folks Arme, ja, kastede mit Hjerte ind iblandt dem. Vil man engang dissekere mig, findes den røde Kødklump ikke i venstre Side. Jeg har givet den til Jesus og til Guds Folk i Danmark. Det, der bærer mig, er de helliges Bønner, og den Plads, jeg har faaet i deres Hjerter, er mig uendelig dyrebar. Men jeg fik først denne Velsignelse, da jeg havde kastet alt, hvad der hedder Kritik over Bord og bedet Herren flytte mit Hjerte ind imellem hans Børn. „De helliges Samfund“ er for mig et saare kært Led i den 3die Trosartikkel, ja, hvad Vandet er for Fisken. Et lykkeligt Liv er ikke lutter Medgang eller det altid at faa sin Vilje, men det er at følge Herren i alle Ting. Og Herren kan man finde i de helliges Samfund. Lykken og Gudsfreden findes alene i Jesus, hvis tvingende Kærlighed er blevet Drivkraften i mit Liv.“ —

Gmunden, 7. Januar 1904.

„Jeg har faaet et kært Brev fra min gamle Skolekammerat, Pastor Broe, som nu er Fængselspræst for Livsfangerne i Horsens Tugthus. Hvad har han ikke oplevet med disse elendige. Trods det, de kalder ham en gammel Kagekone, bliver han alligevel brugt af Herren. Han har et stort Hjerte for Fangernes Nød, og det er her, som allevegne, Kærligheden, der finder Vaagen i det tilfrosne Menneskehjerte.

Med Kongens Helbredelse trækker det ud. Han er saa grumme uforsigtig, den kære Mand. Han blæser Lægerne en lang Marsch, saa snart det er lidt bedre, og saa hæver Foden igen. Man maa væbne sig med Taalmodighed.

I Gaar var jeg hele Dagen oppe i Bjergene med den lille Prins Ernst August. Medens her var 10 Graders Frost her paa Slottet, var der 2 Graders Varme og dejligt Solskin oppe i Bjergene. Det var som en Drøm at være oppe over Skydækket. Møjsommeligt kravlede vi op med en Kælk efter os i flere Timer, og saa paa 10 Minutter susede vi ned ad de snedækkede Veje. Prinsen styrede, og jeg sad foran paa Kælken. Huj, hvor det gik! Han gjorde det aldeles brilliant, og det var en Fornøjelse at lade sig styre af ham. Om Børnene derhjemme havde kunnet sidde hos mig, sikken en Fryd. Efter den Stortur fik jeg mig en glimrende Søvn. 8 Timer sov jeg i en Køre, og vaagnede i Morges ved at Stuen var fuld af en kvælende Røg. Det var mine uldne Skindhandsker, som var blevet vaade i Gaar. Tjeneren havde overset, at de laa til Tørring paa Porcellænsovnen. Handskerne var ulmede op som Fyrsvamp, og de udsendte en Røg og Stank, som det ikke er til at beskrive. Mærkeligt nok fik jeg ikke en Gang Hovedpine deraf. Jeg fik luftet ud i en Fart og fik brændt Delikventerne. Her venter en Skare af Elektrikere paa at tage fat paa Installationen af elektrisk Lys, men de kan ikke begynde, før de er af med os, og Hertugens er rejst til Wien. Men derom ved Kongen selvfølgelig intet. Saa maa jeg vel ogsaa gøre mig fortrolig med, at jeg ikke naar hjem til den internationale Bedeuge i Aar.“ —

Gmunden, 10. Januar 1904.

„Hertuginde er dybt bedrøvet over, at Thorvald Plum har forandret „Kirkeklokkens“ Navn. Det har jo længe været hans Tanke, men det er nu galt. Navnet har god Klang. Nu er der mange, der ikke læser det af den Grund, og det var just dem, der kunde have godt af at læse Bladet. Jeg lovede Hertuginde at give Plum ordentlig paa Pukkelen, og dertil sagde hun: „Ja, lad ham bare faa det at vide, det har han godt af.“ Hun tager sig det virkelig meget nær.

Juletræet hernede holdt sig til i Gaar, men saa forsvandt det ogsaa. Det smerter mig, at jeg saa ikke faar vort eget Juletræ at se. Men saa maa vi haabe paa bedre Held næste Aar. Herned kommer jeg vel aldrig mere til en Jul, og maaske neppe heller til andre

Tider. Kongen gaar det bedre med. Men det er en underlig Rejse, en vigtig Epoke i Kongens Liv. Han er blevet bremset i Farten just paa et Omraade, hvor han var aldeles uforberedt, nemlig paa hans personlige Friheds Omraade. Det interessante ligger i Maaden, hvorpaa han har taget det. Jeg finder, at Kongen er vokset i alle Henseender. Der er noget usigeligt mildt og blidt over ham — men alligevel noget meget bestemt ved hans Karakter. Jeg vil ikke paa-staa, at han ikke er til at kende igen. Men disse nævnte Egenskaber er traadt saa levende frem paa den sædvanlige Baggrund af hans smaa Egenheder. Jeg kommer mindst 2 Gange om Dagen til ham og bliver saa gerne een Time ad Gangen. Samtalen gaar som oftest paa det jævne om politiske og personalhistoriske Forhold, og da jeg kan min Statskalender udenad, omtrent ligesaa godt som min Bibel, morer det Kongen, naar han kender nogen, jeg ikke ved Besked om. Alvidende er man jo da ikke.

Men saa tager Samtalen ofte Sving opefter paa det religiøse Omraade, og derved faar jeg jævnlgt dybt Indblik i hans hele ædle Tankegang og personlige Syn paa Forholdene. Vist er det, at Kongens Syndserkendelse er stadig mere og mere stærk og levende. Naar jeg dertil føjer hans ofte gentagne Forstaaelse af Frelsen i Jesus Kristus, saa er jeg tryk for min gamle Herres aandelige Standpunkt. Det daglige Samvær med Hertuginde har ogsaa gavnet ham meget, de ligner hinanden, kan være indesluttede begge to, men lever et levende Trosliv med Gud. Hun er som et stadigt Kildevæld, der undertiden kan give meget, til andre Tider lidt, men altid et Par Draaber.

Een Ting er jeg glad for under alt dette. Whisten har hvilet, og Læsning og Samtale er det, man underholder Kongen med. Og der er ikke engang nogen, som har foreslaaet ham de dumme Kort. Kongen har været stærkt interesseret i Tolstoys religiøse Kampe og den russiske orthodoxe Kirkes Forsøg paa at kvæle ham, hvad dog neppe lykkes. En Professor fra Wien var her i Gaar og saa til Kongen. Han tilraadede en snarlig Hjemrejse paa Grund af Varmen og Foraarsfornemmelserne. Udenrigsministeriet har sendt en Kammerherre hertil for at sætte Kongen ind i den faretruende

udenrigspolitiske Situation. Nu kan de aabenbart ikke klare den længere derhjemme uden Kongen. Kammerherren sidder nu derinde og fylder Kongen med Frygt og Bæven for Land og Rige. Og naturligvis, den store Udløsning af Nationernes opmagasinerede Sprængstoffer maa jo engang komme. Men hvornaar ved ingen. Men Forholdene i Asien tilspidser sig. Alt vil ved det store Sammenstød afhænge af, om Amerika vil holde sig neutral. De og Franskmændene har Kapitalen. Men en Verdenskrig faar vi, dersom England og Frankrig og U. S. A. gaar sammen i Offensiv med Smaastaterne imod Tyskland og Japanerne. Men kan Rusland blot holde Japanerne Stangen, saa kan vel de andre nok ved forenede Kræfter knække den preussiske Militærmaskine, selv om det vil holde haardt.

Rusland overlader ikke frivillig Manchuriet til Japanerne, og England har Olie-Interesser i Persien og Thibet. Saa der er Krudttønder nok. Og medens de Store kapruster, ligger vort lille elskede Land midt i Farezonen. Jeg siger af hele mit Hjerte: „Gud bevare Konge, Land og Folk.“ Naar Kammerherren er forduftet, maa jeg ned og se at berolige Kongen. Jeg er saadan en Slags Hofdiakon, og det vil jeg ogsaa hellere være, end at gaa rundt og spille Hofnar.“ —

Gmunden, 14. Januar 1904.

„Slottet her er at ligne ved Løvens Hule, hvor de udadgaende Spor mangle; det var svært at komme hertil, men næsten umuligt at komme herfra igen. Man fristes til at citere Josefs Ord til Mundskænken: „Sig til Faraos, at han tager mig ud af denne Hule.“ Men det er hverken Faraos eller Kongen af Danmark, jeg skal have min Frihed af. Jeg maa vente, til Herren selv løser mig fra min Stilling, som er saa bunden. Paa min Vagt vil jeg staa og spejde ud efter Frihedens Dag.

Forresten havde Kongen sine nye „Gagakker“ paa i Gaar, saa han er i Virkeligheden „paa Støvlerne“. Jeg formoder, at vor Afrejse nu er meget nær. Opholdet her har alligevel — trods Sygdommen — gjort Kongen godt. Han er maaske blevet noget gammel legemlig set, men ikke aandeligt svækket. En aldeles forbavsende Mildhed i Dommen over Personer, han ikke før har kunnet lide og inderst inde aldrig har kunnet tilgive (f. Eks. Pastor Vilh. Birkedal)

er nu kommet frem. Han tænker sine Tanker mere tilbunds end før. Hans Sind er blevet venligt, og hans Værdi som Menneske er steget betydeligt. Jeg tror, vi gaar en smuk Livsaften i Møde med Kongen, der vil blive til rig Velsignelse for hans Land, til Gavn for ham selv og for os alle. Jeg har nu Vished for, at jeg engang efter Døden skal møde min gamle Konge hjemme hos Gud i evig Fryd. Min fornyede Gennemlæsning af hele Bibelen er nu til Ende, og jeg finder ikke Ord for at beskrive, hvad jeg har vundet i aandelig Rigdom.“ —

Endelig lykkedes det dem at naa hjem i Velbehold. Oxholm trak lettet Vejret, da han den Dag forlod Amalienborg og rejste ud til „Teltet“ for at hvile ud efter Rejsen. Lang Fritid undte han sig ikke. I Juni 1904 talte han til et stort Møde i Holsteinsborgs Kirke: „Jeg talte fra de øverste Trin af Prædikestolens Trappe, saa alle mine tidligere højkirkelige Begreber har hermed faaet et grundigt og dødeligt Knæk.“ Det var hans første offentlige Møde i en Kirke, og det blev ikke det sidste.

Om de skarpe Brydningsforhold i Holsteinsborg Sogn fortæller han: „Jeg kom til Slagelse og blev hentet af Præstens Vogn. De har et nydeligt Præstehjem og er to grumme rare troende Mennesker, men de er begge meget svagelige og han lidt tør. Han lider under Grundtvigianernes Manøvrer i Sognet. Førend jeg skulde tale, indledte Kapellanen. Han prædikede godt — men brugte Udtrykket: „Den gamle Satan i Helvede.“ Jeg maatte tænke ved mig selv: Ja, gid Satan kun var der! Klokkeren 2 var der Bedemøde i Missionshuset, hvor jeg indledte med et Ord af Nehemias. Den Mand har jeg altid holdt meget af, maaske fordi han — som jeg — var Kongens Tjener og Hoffets Mand og stod i de samme Vanskeligheder som jeg. Mødet var godt besøgt, og der var en Del Bøn. Saa Klokkeren 2 $\frac{3}{4}$ var Kirken fyldt til sidste Plads, skønt de grundtvigske havde arrangeret et Demonstrationsmøde samtidig andetsteds. Men ærlig talt, var de kommet, havde de maattet svæve under Loftet. Jeg talte ud fra Davids Salme 63, Vers 1—9 om at være under Guds Vingers Skygge. Derefter talte Missionær Poul Jensen. Der var mange unge, og jeg

henvendte mig særlig til Ungdommen, som har Fremtiden. Hvis jeg vurderer mig selv ret, saa er Ungdommen mit specielle Felt. Og det er jo en nem Maade at vidne for saa mange paa een Gang. Jeg følte, at Herren gav mig baade Aand og Kraft. Men det er nok alligevel ikke Meningen, at jeg skal være Rejseprædikant! Thi selv om jeg ikke vil sige, at det gør jeg aldrig mer, saa er det dog ikke min Metiér. Der er mange Rivninger i dette Sogn, og jeg er ikke sikker paa, at Præsten og min kære Svoger (Greven) altid har grebet det rigtigt an. Herren spare mig for at blive rodet ind i den Slags Klammerier.“ —

I August Maaned fulgte Oxholm med Kongen om Bord paa Kongeskibet „Dannebrog“ paa en Jyllandstur. Ved Afskeden fra Toldboden hyldede Mængden med uendelig Jubel den gamle Monark, som atter havde genvundet sit Helbred. Kongeskibet krydsede Kattégat og ankrede op i Marselisborgbugten ud for Aarhus. Søndag Morgen vaagnede Oxholm i sin Køje ved, at de blæste i Basuner fra Domkirketaarnet: „Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud!“ — Efter en kort Kur paa Havnepladsen, hvor Oxholm med Glæde mødte sine gamle Venner, Biskopperne Gøtzsche og Frederik Nielsen, aflægger han Besøg hos Apoteker Frederik Moe, hvor han fik en hjertelig Modtagelse. Domkirkens Festgudstjeneste fandt han smuk og stilfuld. Atter stævnedes „Dannebrog“ med Kongen og hans Følge ud paa Voverne. Kongeskibet styrede mod Kolding, hvorfra Kongen kastede et længselsfuldt Blik ned i det tabte Land. Tvers over Jylland kørte de til Ribe, og Oxholm genser med forunderlige Følelser, den By, han forlod for 30 Aar siden som Student. „Dette er en Pligtstur, Kongen gør, egentlig imod sit Ønske. Det bæres mig for, at han opfatter det som en Slags Afskedstagen med Land og Folk. Men han er ganske frimodig og rolig. Maatte han kun blive forskaanet den sidste Tid for Vanskeligheder og politiske Ubehageligheder. En stor Kongerevue blev afholdt til Ære for Kongen af hele jyske Division. Her skydes, kæmpes og marscheres, saa det er en Lyst. Men heldigvis er det hele Leg. Kongen har paa Rejsen udtalt overfor mig sin Bekymring, dersom der virkelig skulde udbryde en

Krig imellem Brødrefolkene i Sverige og Norge. Jeg anser det dog for utænkeligt, skønt de Nordmænd er nogle vilde Krabater. Jeg haaber paa Prins Carls klare Forstand og diplomatiske Snille. Jeg beundrer Svenskernes Resignation i denne Sag. De har taget Ydmygelsen med Kongevalget storslaaet, og den nuværende svenske Regering er meget klarøjet og koldhjertet. Herren se i Naade til os Danske, at vi ikke skal komme i den Klemme politisk og militært at maatte tage Parti for en af Parterne. Danmarks Historie er saamæn fuld nok af Dumheder, hvor de danske Kongers kortsynede Politik bragte os i Forlegenhed. Kongens politiske Raadgivere anser dog Krigsfaren for aldeles forbi. Men hvor Politik interesserer mig lidt. Ikke for 2 Skilling! Guds Riges Fremgang i vort Folk optager hele mit Hjerte.“

I 1905 fandt de store Vækkelsesmøder Sted i København i Koncertpalæet. De blev ledede af Præsterne Mollerup og Fibiger. Oxholm er meget optaget deraf:

„I Gaar aabnedes Ilden, og Vækkelsestonerne lød med myndig Kraft i vor Hovedstad. Jeg maatte passe min Hoftjeneste, men havde sendt min trofaste Tjener og mit Hjerte derind. Selv sad jeg her paa Bernstorff Slot og holdt ligesom Aron og Hur Mose Hænder oppe under Kampen. Det kneb lidt for mig at forstaa, at jeg skulde sidde uvirksom her, medens Stormtropperne gik i Ilden derinde. Men det var rigtigt nok; thi Herren sagde til mig: „Jeg har ogsaa nogen behov, som vil blive ved Tøjet!“ Saa lagde jeg mig da paa mine Knæ og holdt ud, saalænge Mødet varede, medens jeg bad for Vennerne. Kl. 11 ½ stillede min kære Tjener Jens med et Smil fra Øre til Øre og meldte, at det var gaaet „storartet“. Tilstrømningen havde været saa enorm, at Pastor With og Kammerherre Barner havde talt i Vestibulen, medens Mollerup og Fibiger havde talt til den pakfyldte Sal. Der havde været ganske stille. I Dag samlede jeg de troende Hoffolk her paa Slottet til Fællesbøn under det andet Koncertsalsmøde. Af hele vort Hjerte trængte vi ind paa Gud og sagde: „Vi slipper dig ikke, før du velsigner dine to Hovedvidner, Mollerup og Fibiger.“ Jeg synes der faldt en Solstraale ind i Kongens Slot i Dag, medens jeg bad sammen med disse jævne

Kristne. Om Lørdagen forinden Vækkelsesmøderne havde jeg været hos Barner til Bedemøde og fik saa det sidste Komitémøde med. Mollerup og Fibiger var begge bange, da det kom til Stykket. Jeg har aldrig set Mollerup saa hareangst for noget. Han sagde: „Nu løb jeg gerne fra det hele!“ De andre var jo kede af denne trykkede Stemning. Men inden i mig jubledede det. Thi nu vidste jeg, at dette bliver ikke i egen Kraft, og vi „fanger Sejren næste Morgengry“. Efter Skydebanegildet og Prins Julius' Taffel tog jeg saa endelig med Joachim Moltke hen i Koncertpalæet og oplevede virkelig dette forunderlige, særlig under Vækkelsessangene, at „det bølgede som et Lagen.“ Dette er Pinse. Guds Rige er kommet nær. Aldrig har der været mere Brug for alvorlig Bøn som nu. Eenheden imellem Guds Børn, som vi sukker efter, kommer først, naar Bønnen og Trængselne forener os.“ —

I den følgende Tid var Oxholm en Del paa Rejse. I September talte han i K. F. U. M. i Helsingør og rejste derfra til Dianalund, hvor han efter Dr. Sells Opfordring modtog Stillingen som Formand for Repræsentantskabet for Epileptiker-Kolonien „Filadelfia“ ved Tersløse Nord for Sorø. Det faldt ham ganske naturligt. Han holdt af den naturskønne Plet og kom der ofte i Aarenes Løb for at besøge en af sine kære, som fik sit Hjem der. Stadig underkastede han sig redelig Selvprøvelse i sit Gudsforhold:

„Jeg forekommer mig selv som en Person, der kommer udefra ind i en varm, hyggelig Stue og medfører en kold og fugtig og raa Luft. Jeg føler det selv, og det piner mig. Til daglig synes jeg, at jeg lever med Herren og mærker, at han hjælper mig, men kommer jeg — som her paa „Filadelfia“ — inden for Guds Riges snævre Grænser, saa forekommer jeg mig selv som en, der bringer en kold Luftning med sig. Der staar saaledes en svær Kamp inden i mig, og det gør mig indesluttet. Men jeg er glad for, at jeg selv kan se det. Thi det betyder sikkert, at Herren er ved at brænde en Rest af mit gamle „Jeg“ udaf mit Hjerte. Der er vist mere i mig af min gamle Hidsighed, end jeg havde troet. Thi inderst inde er der noget, der hele Tiden protesterer mod dette rigtige Syn paa Sagen. Jeg har

i mit Hjerte haft et lille privat Aflukke, hvortil Herren nu fordrer Nøglen, og han skal faa den. Men jeg har bedt ham selv tage den, da jeg ikke kan finde den og udlevere ham den. Ricards Ungdomsliv (1. Udgave 1905) har virket meget forfriskende paa mig, Ja, jeg kan sige, at den Bog har givet mig Kald som Ungdomsarbejder. Hvor er den dog glimrende skrevet. Det bliver en Klassiker, og den Dag Ricard ikke mere er iblandt os, vil man opdage, at vi har haft en Profet imellem os. Naar jeg er færdig med min Hoftjeneste engang, melder jeg mig under Fanerne i K. F. U. M.“ —

Ricard havde i 1906 indbudt en Flok af de rødeste Ungsocialister til Diskussionsmøde i K. F. U. M. Oxholm overværede det og glæder sig derover. „De opførte sig som Geheimeraadere. De danske Arbejdere maa have en medfødt Assimilationsevne. Om dette øger Værdien af deres Karakter, ved jeg iøvrigt ikke.“ En pudsig Oplevelse havde Oxholm, da han en skønne Dag i Januar 1906 modtog ikke mindre end 2 Prospektkort fra selveste Kejser Wilhelm skrevet med egen Haand. Det ene var et Billede fra Afrejsen ved Københavns Toldbod, „hvor mit skallede Hoved stikker ud af Gruppen af kongelige. Wilhelm er vittig og skriver paa Engelsk: „Klædeligt Nythaar!“ Det andet er mere seriøst og er paa Tysk, underskrevet Wilhelm, Imperator. Rex. Jeg blev lidt komfus over denne pludselige overstrømmende Venlighed — men svarede ham i samme muntre Toneart i et langt Telegram, hvori jeg takkede for „Maaneskinsstykket“, hvis Betydning jeg paa et hængende Haar havde overset. Jeg endte med passende Nytaarsønsker. Nu haaber jeg, hans Humør eller Lunc har holdt Dagen over. Thi ellers bliver han tindrende gal i Hovedet, men det kan iøvrigt være det samme.“ —

„Der er Møde i Aften i Frihavnskirken for „Sløjferne“ fra det store Vækkelsesmøde. Det er Meningen, at H. I. F. C. Matthiesen skal indlede om Guds Børns indbyrdes Stilling. Nytaarsnat i K. F. U. M. var aldeles dejlig, et virkeligt beaandet Bedemøde. Der blev bedt, forekommer det mig, som aldrig før. Det var Bønner fulde af Kærlighed til de unge i denne store By, og da Uhrets Visere nærmede sig 12, bad vi hver for sig og gik i stille Bøn ind i det nye Aar.

Det bæres mig for, at dette var en Indvielse til min fremtidige Gerning. Garnisons Kirke skal have været stoppende fuld, og Pastor Christian Sørensen var straalende af Glæde, da hele Menigheden af sig selv rejste sig op og sang: „Klokken slaar.“ Mon ogsaa min Hof-tjeneste skulde synge paa sit sidste Vers i dette Aar? Vi faar se. Gud raader for, hvad Aaret skal bringe!“ —

Aaret 1906 danner det naturlige Livsafsnit imellem Oxholms dobbelte Egenskab — Kongens Tjener — og Ungdommens Ven. Faa Dage efter Nytaarskuren og det store Taffel blev gamle Kong Christian upasselig og maatte gaa til Sengs. Oxholm vaagede troligt i Forgemakket, medens de kongelige Børn var samlet i Sygeværelset. Denne Gang var det Alvor. Døden kom hurtigt og let den 29de Januar 1906.

Som Hofmarskal tog Oxholm straks til Roskilde Domkirke for sammen med Hoffoureren at forberede Arrangementet i Anledning af Bisættelsen. Programmets Udarbejdelse paahvilede Oxholm og vandt Kong Frederik VIII's Bifald. Oxholm foreslog, at man fraveg den gamle Skik at føre Kongens Lig ad Landevejen til Roskilde. Fremdeles mente Oxholm, at det stemmede med Tidens Tankegang, at Kongen ikke, som ved Frederik VII's Ligfærd, blev lagt paa aaben lit de parade, men paa en 4 Dages „castrum doloris“ i Christiansborg Slotskirke. Her stod Oxholm saa hver Dag ved Kistens Hovedgærde sammen med de dertil udkommanderede Officerer af Hær og Flaade og holdt Vagt ved Kongens Kiste, medens Folket defilerede forbi. Allerede inden Kongens Lig var flyttet ud af den simple Jernseng, hvori han døde, havde Verdens mest omtalte Hersker, Kejser Wilhelm den Anden, anmeldt sin Deltagelse i Ligfærd. Snart efter fulgte de andre Fyrster af højeste Rang, Kejsere, Konger, Prinser, Hertuger og deres talrige Følge.

Det blev, som man vel kan forstaa, overmenneskelig travle Dage for den danske Hofmarskal, paa hvem hele Ansvar et hvilede. Oxholm høstede i Pressen rig Anerkendelse for den overlegne Ro, hvormed han ledede hele det store Ceremoniel.

Bisættelsen Søndag den 18. Februar blev en Begivenhed, som i

Oxholm som Hofchef staar sammen med Officerer af Hær og Flaade Æresvagt ved Kongens castrum doloris i Christiansborgs Slotskirke.

Pomp og Pragtudfoldelse næppe har sit Sidestykke i Danmarks Historie siden Enevoldsmagtens Indførelse. Det hedder i Pressen: „Hele det store Apparat fungerede nøjagtigt. Det var gribende og stemningsfuldt. Overhofmarskal Oxholm havde ordnet alt med fin Smag og sømmelig Takt, der var saa meget mere paaskønnelsesværdig, som der ikke i mange Aar har været synderlig Lejlighed til at indøve et saa storstilet Hofceremoniel“ (Illustr. Tidende).

Ligfærden var egentlig ganske enkelt. En udenlandsk Gesandt sagde til Oxholm: „Vidste jeg det ikke, vilde jeg næppe tro, at det var en Konge, som blev ført til sit sidste Hvilested. Menneskemængden er her vel. Men vore Processioner i Syden har ved mange ringere Lejligheder noget langt mere rigdomsødselt over sig.“ Dertil svarede Oxholm: „Nu har jeg gennem en Menneskealder tjent denne gamle Konge og kender nøje hans Smag og Beskedenhed. Saa jeg mener at have truffet det rette. Her skal ingen prunkende og uærlig Staffage stilles op. Det er Dybbøls Konge vi begraver. Han har i de mange tunge Krigens og Nederlagets Aar ikke vundet sit Folks Kærlighed ved Purpurets Pragtudfoldelse — men ved sin ædle, retlinede Tænkemaade og sit gode danske Sindelag.“ Jeg blev pludselig helt varm, da jeg afleverede denne Salut. Saa Gesandten gav mig til sidst Ret. Der var en ærlig Højtid over Byen, da Christian IX's Lig førtes til Roskilde.“

Efter Kistens Anbringelse i Frederik V's Kapel ved Siden af gamle Dronning Louises Kiste, gik Oxholm alene derind, da alle de kongelige Børn, Fyrster og Gesandter, Biskopper og Præster havde forladt Kapellet. Han bøjede Knæ derinde og nedlagde sin Marskalstav ved sin elskede gamle Herres Sarkofag. Fra den Dag var hans lange tro, aktive Hoftjeneste endt. Til Minde om denne Dag, den 18. Februar 1906, bar han siden bestandig ved sin Urkæde et lille sort Elfenbenshjerter, hvori Datoen for den gamle Konges Død var prentet ind med forgyldte Bogstaver. Ved Siden af den bar han en Medaillon med K. F. U. M.s Emalje-Emblem. Fra nu af var han ikke mere den aktive Hofmand, men Ungdomsarbejderen „Onkel Oxholm“.

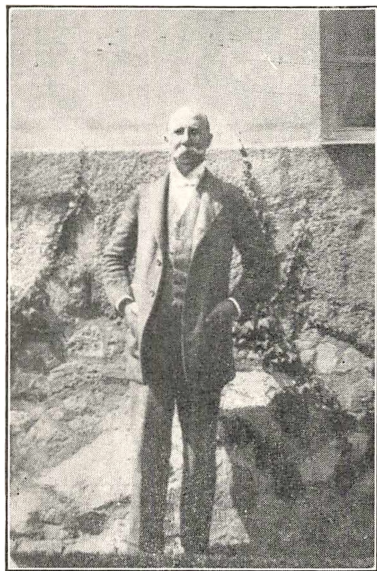
V.

UNGDOMSARBEJDEREN „ONKEL OXHOLM“.

Et Udsnit af Gymnasiastmødernes og Studenterbevægelsens Historie.

„Og naar du traadte ind i vor Kreds, da kom der en Luftning af Glæde.“
(Et gl. Ord om Munken Saxo i Sorø).

En Flok af Gymnasiaster sad paa Toppen af Ollerup Højskoles gamle vingeløse Mølle. De havde med Møje faaet Kammerherren

Oxholm udenfor „Teltet“.

helt med derop. Han tog sit berømte store Lommetørklæde frem og tørrede Svedperlerne af den høje, smukke Skaldepande. Saa var der en, der vilde vide, hvorledes det var gaaet til, at „Onkel“ kom med i Ungdomsarbejdet.

„Jo, det skal jeg saamæn gerne fortælle jer, Dreng. Jeg gik en Dag tvers over Grønttorvet inde i København. Der hørte jeg pludselig en Røst sige indeni mig: „Barn, gaa i Dag hen og arbejd i min Vingaard.“ Jeg vendte mig først om ganske uvilkaarlig, saa tydeligt havde det lydt til mig. Jeg tænkte, om en eller anden Missionær skulde have raabt saadant et Skriftsted efter mig lige her ud for

„Bethesda“. Men da jeg ellers ikke plejer at høre Stemmer eller „se hvide Høns“, saa blev jeg jo lidt underlig ved det. Men saa dukkede det frem af min Underbevidsthed, at det Ord havde gamle Gaardmissionær Clausen talt over fornylig. Og han var en Mand, som betød meget for mig i den første Tid, da jeg brød helt igennem. Og nu var jeg jo et Guds Barn, og Ordet fra Gud sagde til mig: „Gaa!“ og saa var det for mig som for en gammel Officer en klar Marschordre, og „i Dag“ sagde til mig, at det ikke skulde være i Morgen, og „Arbejd“ hed det. Altsaa skulde der spyttes i Næverne og tages fat.

Og det hed: „*min Vingaard*“. Saa var det ikke mit Arbejde, men *hans*. Og saa gik jeg sporenstregs op til Pastor Ricard og meldte mig under Fanerne, da jeg mente K.F.U.M. var mit rette Forum. Og ved I, hvad han modtog mig med? Han sagde: „Den er morderlig fin! Saa er De maaske Manden, der kan hjælpe mig med at faa disse Latinermøder i Stand. Jeg har netop gaaet og pønset paa et Vink ovenfra. Men jeg vilde gerne, at de unge selv skulde komme og forlange disse Møder.“ Om jeg kunde huse disse Møder i mit Hjem? Nej, det kunde jeg ikke saa godt, men det kunde derimod Grev Joachim Moltke i Bredgade 41. Kort efter denne Samtale modtog jeg et af Pastor Ricards sirlige karakteristiske lakoniske Kort: „Mød, ædle Herre, Søndag i Dagligstuen i Vendersgade sammen med Grev Moltke, saa fanger vi an med Latinerne.“ Det var saa en herlig Søndag i Nøvenber 1897, at Ricard trak Grev Moltke og min Ringhed frem og præsenterede os som et Par sjældne adelige Fugle med syvtakket Krone og blaat Blod. Greven lovede at aabne sit Hjem i Bredgade til det første danske kristelige Latinermøde. Vi var en 20—30 Stykker, som med stor Forventning mødtes i det skønne Hjem, hvor Moltke bød Velkommen og Ricard talte om en travl Dag i Jesu Liv (Markus 1). De unge Latinere var lidt generte i Begyndelsen og hvad Jyderne kalder lidt „fjalede“. Men siden, da de blev hjemme i Gaarde, blev de, hvad Københavnerne kalder lidt rigelig „fjollede“. Men det var synligt, at de nød den fine Kultur i Hjemmet, de skønne Malerier, Lysekronerne og de gyldenlæders Lænestole med det blomsrede Overtræk. Som Dagene gik, blev „Moltkemøderne“ populære. Her blev eders gamle Onkel O. Stamgæst, og jeg kommer der, saa længe jeg kan.“

Denne lille Samtale eller rettere Enetale blev afbrudt ved, at Madklokken fra Ollerups Hovedbygning kaldte til Maaltid. Slagfærdigt deklamerede Oxholm med fuldendt Pathos: „Klokkens Lyd er min Fryd, den kan Hjertet røre.“ „Moltkemøderne“ blev snart udvidet fra at være Vintermøder til ogsaa at omfatte 8 Dages Sommermøder paa forskellige af Landets Højskoler. Fra 1904, da det første Sommermøde blev holdt paa Rønde Højskole, kaldtes disse Møder „Latinermøder“. Men i 1910 fik Møderne atter Navnefor-

andring, og fra nu af hed de „Gymnasiastmøder“, da Latinen ikke mere var en Fordring til Studentereksamen. Om Oxholms Deltagelse i det første Latinermøde paa Rønde, vides ikke meget. Intet Gymnasiastblad fandtes som Bindeled imellem de spredte Latinere Landet over. I et Brev fortæller Oxholm om, hvorledes Røndemødet blev aabnet af Pastor Ricard, medens et buldrende Tordenvejr med knitrende Lyn for over Egnen. „Endelig,“ begyndte Ricard. „Der er mange levende Kristne, som under Suk og Bøn har begæret denne Time af Herren.“ Oxholm fortæller, hvorledes Røndemødet overraskede selv de ivrigste Lysseere, hvortil han henregnede sig. „Vi fandt en virkelig levende Flok af unge maalbevidste Kristne, som vilde indvie hele deres Liv i Mesterens Tjeneste. Det var Johannes Rasmussens friske aggressive Missionsaand, som prægede Mødet.“

I Vinteren 1904 deltog Kammerherren i K. F. U. M.s Møder i København. „Der kommer jeg hver Aften i denne Tid. Jeg tror fuldt og fast paa en Vækkelse deroppe, og selv om der endnu ikke mærkes direkte Omvendelser, er der dog et umiskendelig Røre iblandt Ricards unge. Ved Eftermøderne især er der megen hellig Alvor. Aftenen slutter med Bedemøde, der ofte munder ud i et brændende Begær om Aandens Udgydelse. Og den Bøn regner jeg med. Jeg venter store Ting og mærker rigtig Missionssindet brænde i mig.

I Gaar Aftes fandt jeg en ung Mand, ødelagt paa Sjæl og Legeme. Han sad badet i Graad foroverbøjet i et Hjørne af Biblioteket. Hvor er det tungt at se et forspildt Liv, ikke 18 Somre gammelt. Underligt at mærke, hvorledes Herrens Kærlighed kan gribe et fattigt Synderhjerter som mit. Naar jeg tænker paa mig selv, som jeg var, hvor maa jeg ikke undres over, hvordan jeg nu har det. Det er Naade over Naade. Herren har mig behov her i K. F. U. M. Det føler jeg ogsaa. Ogsaa det er Naade. — — —

Saa har den unge Mand, jeg omtalte, da omsider faaet Fred. Han kom til Jesus og fik sin Sjæl bjerget. Hvor er det stort at faa Lov til at se den Forandring i hans Øjne. Fra ængstelig Søgen og Spørgen til et Lyn af Fred. Jeg maatte græde af Glæde. En dyrebar Sjæl reddet for Evigheden. En endeløs Jubel fylder mit Hjerte. Jeg forstaar Guds Glæde, naar en Synder omvender sig, for saa vidt

Førkrænkkeligheden tør sige, at den forstaaer Gud. Jeg begriber, hvor kostbar *een* Sjæl er for Herren. Jeg vaagnede i Morges med samme Følelse som dengang en af Børnenes Fødsel var vel overstaaet. Jeg ved nu, hvad Paulus mener, naar han siger: „Jeg fødte eder med Smerte.“ Jeg føler ligesom Gaardmissionær Clausen Trang til at løbe om og raabe: „Min Sjæl, lov Herren.“ Saadan var Oxholm i K. F. U. M. og saaledes var han iblandt Latinere og Gymnasiaster. Ikke saa underligt, at de elskede ham.

I 1906 afholdtes Latiner mødet i Ry, hvor Oxholm og hans ældste Søn Oscar deltog. Vi lader ham selv fortælle derom:

„Oscar styrtede desværre med sin Cycle ved Humlebæk Kirke. Han flaaede sine Bukser i Faldet. Saa, tænkte jeg, nu skal Satan nok til at forstyrre Turen for os. Men jeg blev gjort til Skamme af Herren. Drengen tog det uhyre roligt og fornuftigt, selv om det ærgrede ham at maatte rejse med en flækket Buksebag. Jeg bad Gud gøre ham det let, og paa Færgen traf vi blandt andet en nydelig ung Latiner, som Oscar syntes svært godt om. I Aarhus drak vi The paa Banegaarden, og i Skanderborg mødtes saa begge Strømme, Sjællandsfar med Kronjyder og Fynboer. Det var en babelsk Sprogforvirring, der affødte megen Jubel. Vi kom i Toget i forskellige Kupeer, og Turen foregik under megen Spøg. Som en personlig Variation læste jeg smaa Stykker op for dem af min lille Bog: „Trens A. B. C.,“ som jeg lige har udgivet.

Vi fik en overstrømmende venlig Modtagelse af Joachim Moltke, L. P. Larsen, Ernst Moltke og Erik Schmidt. Da jeg var blevet indkvarteret og saa Sengen, de havde tiltænkt mig, var jeg nær falden i Besvimelse. Det var en lille Børnetremmeseng til en 14-Aars Dreng. Jeg vilde imidlertid ikke gøre Vrøvl og redte ganske stille Seng paa Gulvet. Men da denaarvaagne Komité opdagede mit Arrangement, kom de slæbende med en Seng, som selveste Goliath kunde være glad for at ligge i. I den sov jeg paa Skraa som en Stud hele Natten. Komiteen bad mig tage den første Morgenbibeltid, da Hans Koch var blevet forsinket og først kom senere. Jeg tog saa Samsonskikkelsen frem, og jeg tror, Herren velsignede det, saa det blev forstaaet af de unge.

Ved Indledningsmødet talte Joachim Moltke inderligt og smukt til de unge om, at de var komne herhen for at faa et Møde med den Herre Jesus Kristus. Siden holdt vi ældre Bedemøde i L. P. Larsens Værelse. Skovgaard-Petersen talte ved Aftenmødet om: „Trens Bøn“. Det var saa godt, at det gerne kunde være holdt i Keswick.

Ricard er den fødte Leder og omsværmet af Ungdommen fra Morgen til Aften. Der kommer sikkert meget godt ud af dette Ry-Møde, thi der er en Forventningens og Bønnens Aand overalt.“

I et senere Brev hedder det: „I Dag var vi til Alters i Gammel Ry Kirke, hvor L. P. Larsen prædikede. Det var saaledes indrettet, at de, som vilde med, skulde melde sig hos os ældre. Meningen var at faa saa mange som muligt, men kun dem, som virkelig ønskede det. L. P. Larsen holdt en fortræffelig Skriftetale, som drev Frygten ud. Min store Dreng havde meldt sig til Ricard aldeles uopfordret fra min Side. Paul Oldenburg har talt ganske enestaaende over Emnet: „Kammeratskab og Venskab.“ Det burde trykkes, og ligeledes Hans Kochs Foredrag om Renhed fortjente at kendes af videre Kredse. Det er glædeligt at se, hvorledes de unge mere og mere drages ind mod det centrale, en Tagen Standpunkt for eller imod Jesus Kristus. Snart kommer her een, snart en anden, som vil hjælpes aandeligt til Rette.

Turen til Himmelbjerget i Gaar var vellykket og afgav gunstig Lejlighed til mangan god Samtale med de unge. L. P. Larsens Nærværelse er bestemt afgørende for de gode Resultater i aandelig Henseende. Adjunkt Lofts Tilstedeværelse er ogsaa af stor Betydning. Han er et elskeligt lille Menneske og holdt i Gaar en skøn Tale ved Foden af Taarnet paa Himmelbjerget om, at Ungdommen maatte se at blive sig bevidst som dansk og kristen Ungdom. Det gjorde et mægtigt Indtryk. Alle vi gamle holder Bøn baade Morgen og Aften, samlet og enkeltvis, og vort Samliv her er meget tiltalende for mit Hjerte. Alt dette er et bestemt Svar paa vore Keswick-Bønner (Oxholm havde kort i Forvejen deltaget i de store Helliggørelsesmøder i Keswick i England). Mine Ønsker derovre om at faa det at se med danske unge Mænd er nu opfyldt. Baade Joachim Moltke og særlig Pastor Ricard er taknemmelige over Mødets Forløb, dets Aand og

Tone. Ricard kom lige nu og satte sig hen hos mig og udtalte sin Glæde over, at vi skal til at indrette „Skovhuset“ til et Missionshus.“

Efter Mødet udsendte Oxholm en trykt Hilsen til alle Mødets Deltagere, et fixt lille Hefte, som han kaldte „Smaa Vinger“. Han fremviser heri levende Billeder, Øjebliksfotografier: „Vi ser her Top-

Lederne af Gymnasiastmøderne i Ry.

Fra venstre til højre: Johs. Hansen, V. Gøtzsche, Svend Bøgh, O. Oxholm, C. Ludwigs, E. Prip, Holger Larsen.

pen af Himmelsbjerget. Men hvorfor ser alle paa Taarnet og ikke paa Udsigten. Jo, læg Mærke til den lille Mand med Hatten hængende i Elastikken ned ad Ryggen. Ansigtet er alvorligt, men Øjnene tindrer (Adjunkt Loft). Det er ham, der fængsler hvert eneste Sind i dette Øjeblik: Hvad om alt dette dejlige, vi her ser, en Dag længere ikke var dansk, ikke længer var kristent? Der bliver stille i Kredsen. Der stiger Bøn op fra Hjerterne, at ikke nogen af os fra Ry maa staa som de skyldige, om Ulykken, hvad Gud forbyde, skulde bryde ind over Land og Folk. Og her ser vi et morsomt Billede, ikke helt anstændigt maaske. Saadan ser gamle og unge Latinere ud en varm Sommerdag, naar Naturen gaar over Optugtelsen,

og hele Banden gaar i Vandet. Han ser helt morsom ud den unge, graasprængte Leder (Olf. Ricard), især naar hans aandelige Sønner reder Haartotten op à la Hanekam. En forbavsende Mængde Chokolade, der gaar med ved en saadan Vandgang. Her er et Billede inde fra Salen, hvor Ungdommen flokkes om Talerstolen. De lytter til Ordene om Venskab og Renhed, om Barndomstid og Manddomstid. Og se, hvad er det? En Klump Latinere, der ligger paa Lyngbakken omkring Manden fra Indien med det lyse Tøj. Den varmhjertede danske Mand, som af Kærlighed til Indien er kommet til at ligne en af deres egne Hindu-Højkastemænd. Samtidig ser vi, hvorledes der mases op ad Skraaningen med de „tvende Hofsinder“, der gerne skulde med paa Billedet. Et yndigt enkelt Billede fra Bestyrerens Have med et Frugttræ i Forgrunden, hvorunder en ung Mand knæler i Bøn. Det er yndige Minder altsammen, der siger os, at Jesus lever og hører Bøn. Ja, vi var mange, som fik Jesus at se, særligt deroppe ved Foden af Herrens Alter i den gamle, historiske Kirke. Det er et helligt Billede, som man ikke maa gramse paa. De brogede Billeder skifter, snart muntre, som naar der spules Tænder ved Brønden, eller naar den højeste og drøjeste af de gamle Latinere skal klemmes ned i Spisestuen igennem Kældervinduet, gemytlige Grupper, som slentrer sammen ned ad Gaden, snart stille højtidsfulde, naar Flaget bliver hejst eller taget om Aftenen, medens Taarnkommandantens høje Skikkelse tegner sig mod den lyse Himmel og det taktfaste „Godnat“ lyder ud over Byen. Ser I den raske Skare, som marscherer i Trop og Geled igennem Byen, medens de synger: „Kristi Stridsmænd, ser I Mærket.“ Gid de aldrig maa forstumme disse lange, fulde Toner, saalænge der findes danske Dreng: „Ja, vi vil, o Gud.“ Paa Vinger smaa, de smaa Ting gaa — med Sjælefragt til Himmels.“

Efter Ry-Mødet tog Oxholm med sin ældste Søn til Rosenfeldt. Det var i September, og Oscar gik paa Hønsjagt, „som han er ung nok til at kalde Sport.“

Uddrag af et Brev efter Afrejsen fra Rosenfeldt: „Vi rejste i Gaar herfra, efter at Oscar havde opnaaet at faa vaade Fødder paa Jagten, men ingen Høns. Vi tog over København med Born-

holmerdamperen, og jeg sidder nu her paa Dækket og skriver i herligt Vejr. Underligt for mig at sejle som fri Privatmand forbi alle de kejsrlige og kongelige Yachter, som laa paa Rheden. Det russiske Kejserskib „Polarstjernen“ laa fuldt oplyst, og tænk saa at føle sig fri for Hofpligter. Vi fik en god Modtagelse i Rønne. Det var ingen privat Fornøjelsestur, men en Agitationsrejse for K. F. U. M. og Hedningemissionen. Oxholm var gaaet i Kompagniskab med Dansk Missionsselskabs nuværende Rejsesekretær, Pastor Eilert Morthensen. For det første bestod der et varmt Tillidforhold imellem dem, og for det andet sympatiserede de overmaade godt, og de udfyldte hinanden paa allerbedste Maade. I de kommende Aar finder vi de to Venner gennemtrawlende Menighedssamfund og Kirker i hele Landet. „Vi begyndte vore Møder i Svaneke, og Turen herop med Dagvognen var meget smuk. Vi bo begge hos Missionær Andersen. Her er ikke meget at se her i Byen uden Madvigs Statue. Men det er jo i og for sig heller ikke saa lidt!

Ungdomsforeninger er her ikke mange af her paa Øen. Men ved Mødet i Gaar var der mange unge fra Landsognene. Det er nyttigt for Arbejdet og for mig selv at komme omkring, selv om jeg paa disse Langfarter lider af Hjemve, som paa Slottene i sin Tid. Hjemve, ja, det følger med at være i den store Konges Tjeneste.

Hvor er jeg dog glad for at virke sammen med min kære Ven Eilert Morthensen. Vi supplerer hinanden saa godt, siger man om os, og jeg tror for en Gang Skyld „Folk“ har Ret.

Der var skønt i Rø. Men her i Allinge i Friis-Hansens gamle Sogn er mere imponerende. Saa havde gamle Konge dog Ret, da han sagde til Friis-Hansen: „De bliver Præst i det skønneste Sogn i hele mit Rige.“ I Svaneke holdt vi positive Omvendelsesprædikener. Men her trænger de troende til de helliggørende Toner. I Svaneke var det Kamp og Krig paa Kniven mod indgroet Vantro og Navnkristendom. Men her i Allinge velsignede Herren os med Lovsang, og vi fik se, hvorledes „de hellige“ paany overgav sig til Herren. Der ofres overalt rigeligt til Missionssagen, og Herren giver mig baade Texter og Kræfter. Efter en meget smuk Tur til Hammeren, hvor der er dejligt, og efter en rørende Afsked med Vennerne i Allinge, hvor jeg

vistnok kommer igen før eller senere, blev vi af en troende Gaardmand kørt til Rønne. Det er rørende, som de hænger ved Friis-Hansens Minde. Men det er ogsaa ham, der har skabt hele Indre-Missions-Livet deroppe i Allinge. Det fremtræder som et yndigt, frigjort Liv, der tager Farve og Styrke efter ham, der fik Naade til at aabne for de levende Vandstrømme. Jeg er Gæst hos Amtmanden i Rønne. I Dag staar det store Slag her ved et Diskussionsmøde i K. F. U. M.“

Efter Hjemkomsten fra Bornholm tog Oxholm sig en Hviledag paa „Teltet“, hvor han ganske vist om Aftenen indledte et Samfundsmøde for Hedningemissionen i Tikøb Missionshus. Næste Dag rejste han med Aalborgdamperen til Frederikshavn.

„En dejlig Overfart med herlig Hvile. Det er rigtignok noget andet end Jernbanen. Maatte Herren nu velsigne denne Rejse. Jeg kan slet ikke forstaa, at han kan nøjes med saadan en som jeg. Frederikshavn er en meget stor By, men ikke særlig smuk.“

Kandidat Morthensen var atter hans Rejsekammerat. De holdt Møder i Løkken og var 2 Dage paa Besøg hos Morthensens gamle Fader. Oxholm skriver: „Her i Sognet er aandeligt dødt. De faa Guds Børn synes mig noget trykkede og knugede og mangler Frejdighed og Trosmod, medens Grundtvigianerne spiller af Muskelkraft. I det stille Vraa og i det gamle Børglum forsøgte vi at være til Opmuntring for de troende. Vesterhavet er storslaaet og imponerede mig meget. I Hjørring holdt vi Møde sammen med Missionær Nyholm. Missionshuset var fyldt, og i K. F. U. M. traf jeg en pæn, men lidt tung Ungdom. De mangler vore Nordsjællænderes friske Blink i Øjet. En Morsomhed bliver de nærmest forvirret over og ved ikke, hvor de har mig. Men de er sejge og staar, hvor de staar. Vi har nu holdt Møder i Skagen, Hjørring, Frederikshavn og Lendum. Vendsyssel er jo Samfundsfolkets Land, hvor Individet opsuges. De betragter en med nogen forsigtig Mistillid. Man er fremmed, velbarberet, skallet og saa er man Kammerherre! „Kan noget godt komme fra Kjøbenhavn?“ Men efterhaanden tæede de da op, da de hørte mit Budskab. Morthensen derimod er jo en af deres egne. Saa ham æder de raa. I Lendum fik vi en meget hjertelig Modtagelse. De havde pyntet Missionshuset med Efteraarsløv, og mig kaldte de

*Fra Missionsudstillingen i Silkeborg 20. November 1916.
O. Oxholm, Pastor Aa. Krohn og Pastor Eilert Morthensen.*

„ham med det milde Ansigt“. Den Slags glæder jo den gamle Adam!
Aaret 1907 blev et Rekordaar med Hensyn til Rejser. Allerede i Januar er Oxholm og Morthensen i Jylland, hvor de taler i Brødstrup: „Der var mange Mennesker, og Morthensen talte meget varmt,

men udenfor er det knagende koldt, flere Graders Frost, saa jeg er glad for min Pels.“ I Nørre Snede talte Oxholm i Kirken. I Februar var han atter paa Sjælland, en Sviptur i Græsted hos sin gode Ven, Pastor Stricker. „Jeg er saa glad for de Samtaler, jeg faar med denne dybe, kære Guds Mand.“

Saa finder vi pludselig Oxholm som Taler i Malmø K. F. U. M. Om Formiddagen var han i svensk Kirke og led under Stivheden og „Dødens Ro, Mangel paa Aand og Livfuldhed, en lang Prædiken læst op i snøvlede Messetone med kun 2 Kadencer, snart dybt nede, snart højt oppe. Stakkels Svenskere! Jeg forstaar ikke, hvor de kan holde ud i en saadan Kirke Søndag efter Søndag. Resultatet er ogsaa, at Ungdommen bliver frikirkelig. Hvor velsignet, at vor danske Kirke — med dens mange Skrøbeligheder — dog har forstaaet at bevare baade Missionsbevægelsen og særlig Ungdomsbevægelsen inden for Kirkens Liv i frie og dog faste Former.“ Oxholm talte baade i K. F. U. M. og i K. F. U. K. „Det er mit Indtryk, at de unge Piger lyttede bedst. I Marts var han atter paa Bornholm, hvor han talte i Allinge og Rønne. „Det store Møde var indvarslet som Ungdomsmøde, men naturligvis mødte alle de gamle Damer i Rønne op. Det, som glæder mig mest, er, at Herren stadfæster mit Kald som Ungdomsarbejder. De flokkes jo om mig. Jeg synes ikke, at jeg gør noget særligt for at takkes dem, men siger tværtimod til dem, hvad der ikke plejer at være saa velhørt, at de skal omvende sig og give Jesus deres Hjerte.“ —

I Fredericia opfrisker han i April Maaned Ungdomsminder: „Underligt efter 33 Aars Forløb at gense den gamle By igen. Hvor er meget her forandret, og hvor meget anderledes er hele ens Tankegang og Liv blevet siden dengang. Jeg gik en Tur over Voldene, og smukt er her. Men nu er det Menneskesjæle, ikke Huse og Gader, der fanger min Interesse.“ Sammen med Pastor Olf. Ricard og Komtesse Henriette Knuth taler han til store, lyttende Ungdomsskarer. Saa deltog han ogsaa i Juli Maaned i Studentermødet i Jonstrup: „Vi er i fuld Gang, og Ricard og L. P. Larsen giver Tonen an. Her er smukt og langt bedre Lokaler end i Ry. Hvor er det dog ogsaa en Glæde at have Einar Prip med paa Mødet. Han er en helliggjort

Personlighed, og er der noget, som danske Studenter trænger til, saa er det nok Hellig Aand. L. P. Larsen forstaar som sædvanlig at anslaa de rette Strengte. Han kender sine Pappenheimere og ved, hvorledes Studenterne skal tages. Vejret er varmt, og min Seng er dejlig lang, to uhyre vigtige Ting for mig.“ —

Sommerferien tilbringer Oxholm med de tre ældste Døtre med en Rejse til Berlin, men i September er han atter hjemme for at holde en Række Møder i Jylland (Aarhus og Hobro). „Jeg beundrer denne smukke By i Bunden af Mariager Fjord. Her er et stort Missionshus med elektrisk Lys. Her er et rigtigt Theater og en veritabel Biograf! Trods det, der var Marked i Hobro, var Missionshuset stuvende fyldt, og det blev en velsignet Aften. Over Hygom gik Rejsen til Harboøre, hvor han traf Pastor Carl Moe. De talte ved et stort Møde sammen, og Oxholm fortæller derom: „Det har været grumme nyttigt for mig at tale med disse jævne, enfoldige og vise Harboøre-Fiskere. De hænger ved Moe og han ved dem. Han er vel Sognepræst i Skanderup, men hans Hjerter er blevet i Harboøre. De sidste Møder vi holder i Aar bliver i Nørre Nissum og Bøvling, hvor Aschenfeldt-Hansen og Busch henholdsvis støder i Basunen og blæser paa Fløjte. Jeg føler mig fuldkommen tryk i de helliges Tillid og Kærlighed her.“ —

Bornholm synes at have øvet en særlig Tiltrækning paa Kammerherren. I Februar 1908 var han atter derovre og begyndte Felttoget hos Pastor Agger i Nexø. „Det gaar i Kane ud over Snemarkerne, og den megen Sne og Kulde og den bidende Blæst øger min Ensomhedsfølelse. Jeg er undertiden bange for, at der er noget alvorligt i Vejen med min Kristendom. Jeg er treven og lunken, naar det gælder at gaa løs paa Sjælene og pirre lidt ved de enkelte. Spørgsmaalet: „Elsker du Jesus?“ eller lignende lever i min Tanke og kan spille mig lige paa Læberne. Men det bliver derved. Jeg kender vel til Bekymring for, at den eller den skal gaa fortabt, men saa er det lige- som noget blokerer mig Vejen til de direkte Spørgsmaal. Bede for Sjælene kan jeg selvfølgelig, og det gør jeg ogsaa. Men jeg vilde gerne udrette mere. Legemlig kan jeg ogsaa føle mig saa træt, og jeg kan ikke mere mase rundt, som jeg har kunnet før, men jeg maa

søge Ro og Ensomhed imellem Slagene. Vi maa ofte gennem mørke Tider for at fryde os ved Lyset, der naturligvis har skinnet hele Tiden, selv om vi ikke har set det. Hvilken Forskel paa Arbejdsmulighederne i de forskellige Sogne. Nu her i Allinge, hvor Jordbunden er beredt, der falder alt i Traad af sig selv. Her kan jeg gøre tredobbelt Arbejde uden at trættes. I Fiskerlejet Tejn er der nu en særlig Modtagelighed for Ordet. Her findes en Menighed, der er moden og nødt til at staa paa egne Ben. Der traf jeg paa en særlig mandig og skøn Ungdomsflok, som havde meget af det, vi beundrer hos de unge Amerikanere, Energi, Bestemthed, Afklarethed og ydmyg Stillen sig til Raadighed for Herren. Der hviler en egen Velsignelse over dette Sogn. Er det Friis-Hansens Aand, som endnu er levende, eller hans Bønner, som endnu er virksomme? Dette bornholmske Nordland er blevet mig lidt af en Venskabsarv efter Friis-Hansen. Jeg møder saa meget af den samme Aand, som gjorde ham saa tiltrækkende for mig. Nu gaar det ad Rø til og i Morgen til Gudhjem, hvor der findes et lille, men grumme kært og fasttømret Samfund.“

Dagen efter fortæller Oxholm om Besøget i Gudhjem. „Mødet blev holdt hos en hellig Fisker, og til min Glæde mødte mange unge Mænd frem her, og det blev en rigtig velsignet Aften med Hjerterne fulde af Lovsang. Efter Mødet bad de mig gaa ud til en gammel syg Fisker paa 80 Aar. Han var vakt op af Syndesøvnen, og det var jo for saa vidt paa Tide. Vi fik talt godt sammen, og da han er redelig, skal han nok faa Sandhedsrøsten at høre.“

„I Dag i Svaneke oplevede jeg Opfyldelsen af det gamle Ord: „Kast dit Brødkorn paa det oversvømmede Land, og du skal finde det længe efter.“ Jeg traf nemlig der en af mine gamle Dreng, som jeg for 2 Aar siden mødte som et uomvendt Menneske, tynd og spinkel af Skikkelse og komplet skægløs. Nu genfandt jeg ham som en stout Karl med en stor Knebelsbart. *Jeg havde bedt for ham hver Dag i de to Aar*, det tør jeg nok sige, og Bønhørelsen var fuldstændig. Forandringen var ikke blot i det ydre. Jeg fandt ham aaben, klar og solid — og med hele Hjertet hos Jesus. Maatte alle mine Bønner faa det Svar efterhaanden.“

Sidst i Februar træffer vi Oxholm til Møde hos Dr. Sell paa

„Filadelfia“. „Naturligvis fandt jeg en ung Mand siddende og vente paa mig i Roskilde og en i Tølløse. De havde opsporet min Rejseroute ved at ringe til „Teltet“, saa det gik meget naturligt til. Jeg følte mig som en anden John R. Mott i lille Format. Han har dem nemlig siddende paa Stationer rundt omkring fra Indien til New York. I den mægtige Stad Nidløse erfarede jeg, at min gode Ven „I. C.“ var væltet ned af Ministertaburetten. Naa, lur ham, inden vi ved af det, er han kravlet op igen. Dr. Sell er en mærkelig Mand i alle Henseender. Det er forbavsende alt det, han kan faa udrettet. Nu har han bygget igen, udvidet Kirke og Epileptikerhjemmet, og alligevel har han et Overskud paa 20,000 Kr. i Aar. Den Kunst skulde vi se at lære paa Lukasstiftelsen. Men han kan ogsaa være en haard Hals. Han kræver meget af de troende, men mest af sig selv. Søstrene dernede holder han i Ørerne med haard Tømmeltot, og hvor han taler i Samfundene, vender de Lommerne. I Aftes talte jeg i Koloniens Kirke, thi jeg elsker dette Arbejde iblandt de lidende Stakler, og de var saa taknemmelige og glade for Ordet.“ —

Atter var Oxholm en lille Tur hinsides Sundet og talte i Malmø K. F. U. M. og deltog i det nordiske Ungdomsstævne paa Søfteborg, hvor han blev Maaneden ud.

„Det har været mig en stor Glæde at være sammen her med Oberst Melander, en glimrende begavet Personlighed. Jeg har faaet meget ud af vort korte Samliv. Vi har gaaet i Dybden med vore Samtaler, og vi har bedet meget sammen. Ved Mødet i Slotsgaarden blev vi overraskede af de rare F. D. F.'er (frivillige Dreng), som med dansk og svensk Fane marscherede op foran Slotstrappen, ført af Provst Glahns Søn, Thorkil Glahn. Jeg talte først til disse raske Frederiksbergere, der var iøvrigt samlet en 1200 Mennesker i Parken omkring Slottet. Derefter tog Melander Ordet, og vi var alle ganske betagne deraf. Han talte mesterligt om Verdens Lykkejægere, der altid kom til kort. En af de unge K. F. U. M.-Sangere fra Malmø sang med en herlig Tenor: „Kom til Jesus i din Ungdoms Vaar,“ og saa lød Fællessangen fra de mange Mennesker. Vore smaa F. D. F.'er var flinke. Da de drog bort fra Festpladsen, raabte Thorkil Glahn af egen Drift et: „Leve „Onkel Oxholm“ og den danske Grevinde

paa Søfteborg!“ Vi fik et dundrende Hurra. Melanders Frimodighed og underholdende Maade drager de unge. Han har rejst meget, og hans Fortællinger fra Lapland er livlige og samtidig en fuldstændig Vækkelsesprædiken. Jeg er indlogeret som en Konge her og har et gult Silkebrokade-Sengetæppe, der vist engang har været Kjole ved et Hofbal!

Saa har jeg alligevel opgivet min Tur til Indre Missions Aarsmøde i Kolding. Thi i Dag kom hele Lejrens Ungdom i Deputation med Faner og Vimpler. Der blev holdt en meget morsom Tale til mig, som overraskede mig i høj Grad, hvor de opfordrede mig til at blive endnu et Par Dage. Det var umuligt at staa for, naar der foran en staar et halvt hundrede unge venlige K. F. U. M.'er med Flag i Hænderne og beder en bønligt om at blive. Jeg maatte efter nogen Vægning svare Ja, hvorpaa de raabte Hurra. Det gjorde mig paa en Maade godt, at de unge bryder sig om min Nærværelse, paa en anden Maade var det mig svært at svigte Kolding. Indre Mission er mine kære Venner og Brødre, men Ungdomsarbejdet er nu engang blevet min Branche. Maatte denne Beslutning nu være fra Herren!“

Et lille Besøg aflægges i Juli paa K. F. U. M.'s Lejr i Jægerspris og hos Arkitekt Tørnøe paa Jømsborg og Bjørnebo. Om Aftenen prædikede Oxholm i Frederikssund Kirke. „3 Taler paa een Dag — Rekord!“ Atter er han paa en Tur til Bornholm: „Min Perle i Østersøen.“ Sammen med Provst Blume talte han i Almindingen Skov for over 4000 unge, som var stævnet sammen fra hele Øen. „Jeg traf alle mine gamle Dreng, og Gensynsglæden var stor.“ Aarets Hovedbegivenhed blev alligevel for ham „Det tredje kristelige Latinermøde i Aarup“ paa Fyn (29. Juli—3. August). „Dette er virkelig godt helt igennem. Enten ligger det i, at der er en særlig heldig Samling Karakterer, eller hele Forsamlingen er mere bevidst indstillet paa et Møde med den levende Herre Jesus Kristus. Jeg bor paa Erholm Slot hos Cederfeld-Simonsens, som er mageløse imod mig. Jeg er lidt træt, men mit Hjerte er fuld af Lovsang. Efterhaanden som Rejsen skred frem, blev de ungdommelige Omgivelser tættere og tættere om mig, og mangt et fornøjeligt Ansigt dukkede

op under Vejs. Hvad der særlig glædede mig, var at høre og mærke, at Dagens brændende Emner, Forsvarssagen og de slesvigske Spørgsmaal og lignende opfyldte den bevidst interesserede Ungdom. Saa der findes Tønder til en stor Ildebrand, om nu Guds Aand vilde sætte det evige Livs Spørgsmaal i Brand i disse Sjæle.

Pastor Christian Hansen (Holbæk) taler i Aften for de unge om Renhed. Samtidig har de sat mig til at tale for Befolkningen i Byens Missionshus. Det er jeg nu ked af, thi saa gaar jeg Glip af dette for Ungdommen saare vigtige Spørgsmaals Belysning. Unge Johannes Rasmussen er Flokkens kaarne Fører. Han talte nu til Morgen om „Ungdommens Lykke og Farer“. Det var en herlig frimodig Forkyndelse, og hans Besøg i Liverpool stikker Hovedet frem. Jeg synes, jeg personlig faar langt mere ud af dette Møde end af hele Helliggørelsesmødet. Her er jo ogsaa mange unge „Nevøer“ at arbejde imellem, hvad der ikke var det andet Sted. Jeg har en Bibelkreds med 12 Drengene, og naar jeg sidder i deres Midte med den aabne Bibel i min Haand, da er jeg rigtig i mit Es.“

„Det bliver bedre og bedre, mer og mer velsignet herovre. Og det er ingen Indbildning. Flere af de unge er naaet til positivt Genembrud, og Mødet er langt rigere end Ry, for slet ikke at tale om Jonstrup. Det er med bevæget Hjerte, at jeg ser dette udvikle sig. Hvor jeg har bedet meget for denne Sag! Jeg kan i Sandhed kalde det en Bønhørelse. Der falder Solllys over Menighedens Fremtid, naar det unge Mandskab saa helt og fuldt indvier sig til Samliv med Herren. Da Valdemar Ammundsen talte i Morges, straaledede mange Øjne af Glæde. Vi var i Eftermiddags Gæster paa Wedellsborg, — hele Flokken — hvor vi fik en glimrende Modtagelse. Der var smukt i Slotskapellet, hvor de unge sang flerstemmigt, og Student Hindse-Nielsen sang Solo. Han har en stor og klokkeren Stemme. Pastor Biering bad smukt for Hjemmet, hvor vi var Gæst. Den ene danske Herregaard efter den anden lukker sig op for vor Bevægelse. Herren ske Tak for alt.“

„*Solstraalen fortæller fra Aarup.*“ Saaledes hed det lille Minde-skrift, som Oxholm udsendte til alle Mødets Deltagere. Man mærker, hvor glad han har været særligt for dette Møde, hvor saa mange

unge Latinere kom til Afklaring i deres Gudsforhold. Det hedder heri: „I skulde bare have set jer selv ankomme til Aarup, saadan en Bunke baade Høj- og Velærværdige, Høj- og Velbaarne, unge — gamle, tykke — tynde, Lokker og Skaller, men alle glade og alle øjensynlig i en Gennemsnitsalder af 18 Aar. Man genfinder Veteranerne fra Rønde og Ry og finder sig nye Venner. Bibelkredsene var Mødets Kraftcentraler. Latinerne sad og laa omkring paa Sengene i Realskolens Klasseværelser, og i Midten sad eller stod han, der skulde række dem Drikken fra de levende Vandstrømme. Det var, som steg der Lovsange op fra Bibelens Blade. Udflugterne til Frøbjerg Bavnehøj og Wedellsborg var morsomme og uforglemmelige Oplevelser. Al den Støv, al den Hede, al den Mismod: „Mon vi dog ikke snart er der? o. s. v.“ Som de Menneskebørn svedte! Og al den Mængde Kærnemælk de kunde sluge! Og som de kunde fotografere hinanden. Selv Hovedbedækningerne var blevet til fælles Ejendom. Studenterhuerne var landede paa Latinerhovederne og omvendt. Jeg kom til at elske de fynske Alper, pyntede som de var, med Latinere paa Rad over Kammen. En forbavsende Flora her oppe. Højest oppe blomstrede „plantus chocolatus“ og „panis bollatus“ i Massevis. Vi fik et friskt Pust fra Lillebælt, saa de badendes Manchetter fløj omkring, og „Onklerne“ maatte løbe efter dem. Hvor gamle Ridder Litle fra Ivernæs eller Hannibal Sehested vilde have moret sig, om de havde gaaet sig en Tur den Dag. Om det saa var en af „Velærværdighederne“ sprang han Buk. Jeg formoder da, det var en af Præsterne, skønt jeg intet havde at holde mig til, hverken Ornat eller Brillen. Nej, hvor var det festligt, da hele Slotskapellet var fyldt med unge, og Sangen steg brusende op imellem de gamle Mure, medens den jyske Præst bad for den fynske Herremand og hans Hus, hvis Gæster vi var. Hvor var der meget Skæmt om Spørgsmaalsskassen i Skoven omkring den delfiske Trebener. Og saa holdt Gud sin Broprædiken paa Erholm Slot. De unge trak i Gaasegang op og randede Kanalen. Saa kom alle de unge Komtesser og Frøkener med Fade fulde af Meloner og anden Herlighed. Der blev en Sammenstimlen paa den gamle kinesiske Bro, og saa skulde der naturligvis fotograferes: „Se saa lidt venlig ud!“ og i det

samme brast den gamle skrøbelige, overlæssede Bro under Vægten af de fremtrængende Skarer, og der laa de i den dybe mudrede Kanal og plaskede rundt. Ingen Ulykke skete! Ingen blev saaret! Men det mindede os alle om, at man ikke kan lide paa Menneskeværk, men altid paa Gud, som er mægtig til at bevare. Broen paa Erholm blev den bedste Prædiken under hele Aarupmødet, thi den holdt Gud selv uden Menneskers Hjælp. Om Altergangen i Aarup lyse, venlige Kirke om Søndagen kun dette. Stille Bøn, inderlig Bøn, Fred i Hjerterne, bøjede Hoveder, bøjede Knæ og over alt dette bøjede vor Herre Jesus sig ned og lyste sin Fred. Alle vil vi huske Pastor Buschs Friluftsmøde paa Erholms Slotsterrazze, da han satte os Stævne hist oppe paa de hvide Bænke. Ja, maatte Aarupmødet blive et Led af Herrens store Sejrstog i vort Folk.“ —

„Da jeg i Dag rejste til Helsingør K. F. U. M. for at holde et Foredrag om Konstantinopel og en Bibeltide i Hillerød, fik jeg paa Stationen en Løbeseddel angaaende Justitsminister Albertis dybe Fald. Selv om jeg just ikke blev forbavset derover, blev jeg alligevel rystet derover og tilbragte Tiden i Toget i stille Bøn for Herrens Ansigt. Jeg raabte til Gud om at spare Menigheden for onde Følger, og mine Tanker gik til Manden selv. Om dog denne dybe Ydmygelse maatte blive ham selv til Omvendelse. Jeg har længe luret ham af, at han var en Politiker aldeles blottet for moralske Begreber. Og trods det var der noget i det „Kødbjerg“, som jeg holdt af. Mit stakkels Land! Mit stakkels Land! Mit Hjerter lider for mit Folks Synder. Gud se i Naade til os.“

Paa en Rejse til Regstrup ved Holbæk talte Oxholm i Nørre Jernløse Missionshus. „Ogsaa her paa Holbækegnen har flere af de troende lidt svære økonomiske Tab ved Sammenbruddet i Albertis Banker. Men de tager det stille og smukt. Jeg tror, vore Bønder er ved at faa Øjnene op for den Sandhed gemt i Verset: „Hver Glans, hver Plet vil jeg bære, som falder paa Danmarks Navn.“ Jeg talte ved Mødet sammen med Pastor Moltke (Sønder Jernløse) og Pastor Gad (Kundby), to elskelige Personligheder hver for sig. Derfra gik Turen til Holsteinsborg, hvor Indre Mission holdt Efteraarsmøde og

Bestyrelsesmøde. Jeg frydede mig over at høre Zeuthen, Fibiger og H. Chr. Beck tale.“

Paa Herlufholm gjorde Oxholm et Forsøg paa at faa Eleverne i Tale. Det lykkedes ikke helt godt. „De er inficerede med rationalistiske Ideer. De to Lærere Hans Koch og Nordentoft gør dog et stort Arbejde i positiv Retning og er meget estimerede af Kollegaerne for deres Dygtighed. Et Besøg hos Forstander Davidsen i Haslev var mig derimod til stor Opmuntring. Jeg talte ved et Møde i Misionshuset over Emnet: „Stilhed for Gud.“ Forstander Davidsen talte om: „For eller imod Jesus. Frelst eller fortabt.“ Over 1000 Mennesker sad stille og lyttede.

Foruden en Jyllandsrejse, hvor han besøgte Aalborg, Hurup, Humlum og Nørre Nisum, var Oxholms Oplevelser i 1909 samlet om *Studenternes private Pinsemøde* paa „Teltet“ fra 28. til 31. Maj. Vi lader som hidtil Oxholm fortælle selv:

„Teltet“, 2. Pinsedag 1909.

„Nu er de borte. Skovhuset er tomt for sine Flag. Mødesalen berøvet sin fine Tapetsering af Diagrammer fra Kina, som Johs. Rasmussen havde hængt op.

De førende Personligheder ved Mødet var Pastor Ricard og Skovgaard-Petersen. Sidstnævnte talte om Maria-Skikkelsen, som vi stadig fandt omtalt som siddende ved Jesu Fødder, altid stille lyttende, altid vælgende den bedste Del, altid udøsende sin Smerte. Men ogsaa handlende, da hun salvede hans Fødder i Farisæerhuset. Selv Theologerne var aldeles betagne. Det var, som mægtige Vingslag gik igennem „Skovhuset“. Nu ligger det hele øde og forladt, bestraalt af Maanelys med blomstrende Frugttræer og krydret Blomsterduft. Det er mange Aars Bønner, som Herren nu lader gaa i Opfyldelse. Det var en udvalgt Kreds af unge Akademikere, flere af dem med Udmærkelse til deres Examina, de ejede Evnen til at udtrykke deres Tanker, og de stod frem med stor Frimodighed. Jeg sidder her med Taarer i Øjnene og Hjertet fuldt af jublende Tak. Thi ikke en eneste er gaaet herfra uden med tindrende Øjne at have sagt: „Jeg gaar ikke tomhændet herfra“ eller lignende. Johs. Rasmussen holdt en inderlig varm Tale for Hjemmets fjerne Moder,

saa fuld af Tak og Beundring, saa jeg kunde have kysset ham. Du har sandelig vundet de unges Kærlighed, jeg er traadt i Skyggen. Men det har kun glædet mig. Efter Ricards Bibeltime, hvor Solen straaede ind i „Skovhuset“, gav jeg efter for et Stemningsudbrud. (Det maa have været et Aandsudbrud, men for mig selv syntes det at være et Følelsesudbrud.) Jeg erklærede de unge Studenter min Kærlighed. Og jeg fortrød næsten med det samme Ordene, som de var ude af min Mund. Det gav et forunderligt Udslag. En af de unge Studenter, som hidtil havde staaet paa et kritisk, filosofisk og logisk Principstade, blev væltet ud af sine Beregninger og tumlede i Nattens Løb under Maaneskinnet under et blomstrende Frugttræ midt ind i Guds Rige. Og vær forsikret om, ian er ikke „Roman-tiker“. „Jeg har mødt en Realitet,“ saadan lød hans Bekendelse i Morges, og det gjorde et vældigt Indtryk paa os alle, ganske som dengang i Wandsbeck alle Deltagerne i Mødet knælede ned i Bøn. Og nu rejste en anden ung Mand sig op og aflagde sin Bekendelse, en tredje stod frem og erklærede, at fra nu af var Ordet „tilfældigt“ strøget af hans Ordbog for bestandig. Jeg kunde ikke holde mine Glædestaarer tilbage. Hvor er Gud stor, hvor hører han Støvets Bøn. Jeg kan næsten ikke fatte det hele, men mit Hjerte jubler i mig. Jeg forstaar, at der fra dette Møde er gaet en Flok unge ranke Viljer, styrkede i Troen, de søgende vejledet og een klart omvendt. Se, det er Pinse! Jeg stod og saa langt efter dem, da de drog bort. En ung Præstesøn vilde gaa hele Vejen ind til Byen alene langs Strandvejen. Herren gøre det til en Emmausvandring for ham, saa han, inden Mørket falder paa, maa have set den Frelser, som usynligt gaar med ham. Hvor har Guds Aand dog arbejdet synligt her. Hver Aften gik de to og to eller i smaa Grupper, eller de vandrede alene over i Skoven, ja, helt ud til Tipperup Mølle. Pastor Bachevold talte i Dag fornøjeligt om, at „Skovhusets“ Loft var ikke andet end „Gog, Kongen af Basans Jernseng paa 9 Alen.“ Hvor frydede det mig at høre de friske, dybe Mandsstemmer synge: „Kron ham, kron ham, kron ham, Himlens Kongesøn!“ Det kom fra Hjertet!

Jeg tror, at vi herefter kan regne med Pinsegæster. For mig

staar dette som en vidunderlig Sejr for Guds Riges Fremtid i Studenterverdenen. Det er uforskyldt Naade alt sammen. Der har aldrig i „Skovhuset“ lydt saadanne Toner.“ —

I Sommeren 1909 deltog Oxholm som Leder af den danske Delegation i K. F. U. M.s *Verdenskonference i Elberfeld-Barmen*. Her oplevede han noget virkelig interessant:

„Vi mødte Københavnerne i Morges, og hele Skaren af Danske fulgtes saa ad det sidste Stykke Vej ud af Riget under opmuntrende Vexlen af Sang, Bøn og Andagt. Modtagelsen var aldeles hjertelig, og alt det ydre var udmærket lagt til Rette. Alt foregik med glimrende Præcision, Ro og Elskværdighed. Da der skulde vælges 2 Delegerede til Præsidiet, valgte de min Ringhed, da de vel regnede med mine Sprogtalenter. Desuden blev den danske Generalsekretær, Pastor Frederiksen, valgt til Præsidiet. Men da saa Dr. John R. Mott foreslog mig til Præsident for Konferencens Arbejds- og Programudvalg, havde det nær taget Vejret fra mig. Mott gennemførte mit Valg som Præsident med Pastor Fliedner fra Spanien og sig selv som Sekundanter. Jeg var ikke langt fra at besvime, og et Øjeblik saa det ud, som om Tyskland vilde have en af sine egne valgt. Men Dr. Mott afgjorde Sagen, trods Tyskernes Protester med vanlig amerikansk Overlegenhed: „Jeg ønsker Mr. Oxholm paa denne Plads: He is the right man on this place!“ Basta! Dermed var Sagen afgjort, og jeg maatte til det. Jeg traadte op med vanlig Frækhed og talte uden at blinke paa de 3 Hovedsprog og blev stærkt applauderet, da jeg gik ned. Nu har jeg arbejdet som Præsident 6 Timer i Træk. John Mott er en utrættelig Slider. Dette Valg gør mig meget ufri, men Motts ubændige Tillid til min Arbejdskraft og mine Sprogkundskaber ansporer mig. Og rasende interessant er det naturligvis stadig som Præsident at blive ført ind i Bevægelsens Hjertekamre. Men jeg synes ellers, det er lige haardt nok, naar man kommer intetanende til en saadan Konference, at blive spændt forrest i Spandet. Maatte Herren lede mig i alle Ting.“ —

Elberfeldt-Barmen, 21. Juli 1909.

„Det gaar godt i alle Maader, og min Præsidentvirksomhed er forløbet uden Uheld. Alle vore Betænkninger er gennemgaaet, og jeg maa stadig holde mine 3 Sprog ud fra hinanden. Naar jeg har klaret en vanskelig Situation, klapper de nordiske delegerede mig paa Skulderen og er stolte af Landsmandskabet. I Aftes talte jeg i en K. F. U. K. sammen med Prins Bernadotte og Kineseren Chang Van. Der var c. 2000 unge Kvinder til Stede, saa det var da noget. Jeg tog hen bagefter til det andet Møde for de unge Mænd, hvor Obert Fermaud holdt en glimrende Tale. Der var forsamlet over 3000 unge Mænd. Jeg fulgtes hjemad med en kristen Bramin fra Indien, og vi blev meget fine Venner, da jeg erklærede mig indforstaaet med, at det var et Retfærdighedskrav, naar Indien forlangte Selvstyre. Med selve Konferencen gaar det Slag i Slag. Mott fører an i et forrygende Tempo, interessant, men anstrengende. Regnen strømmer ned og ødelægger alle udendørs Festarrangementer, som f. Eks. Udflugter i Bjergene. Jeg er Herren saa inderlig taknemmelig for, at det er gaaet saa godt med mit Præcidium. „Ebenezel! Hidindtil har Herren hjulpet!“ Og han skal have al Æren.“ — —

„I dette Aar har jeg mistet flere af mine gode Venner. Saaledes er nu gamle Biskop Rørdam død. Han viste mig altid saa megen Venlighed, naar vi mødtes. Det var en Egestamme, som faldt. Han gik bort, saa Lægen sagde om ham: „Han døde, som en kristen Biskop burde dø.“ Alle Faner sænkes ved hans Baare i eenstemmig Agtelse. Maatte nu Ussing komme i Betragtning! Og saa er min gamle Medarbejder baade fra Tikøb og fra Lukasstiftelsen Provst Blume død. Man fortæller mig, at Døden kom blidt og stille. Og min gode Bekendt, Grev Gustav Holck i Stockholm er gaaet hjem. Man føler ved alle disse Dødsfald af ens omtrent jævnaldrende, at man kan snart staa for Tur. Aaret 1909 sluttede med en Rejse sammen med Candidat Eilert Morthensen til Missionsudstillingen i Jylland. *Nu* paahviler det mig ogsaa at se at finde en god Præst til Lukasstiftelsen. Den Sag ligger mig meget paa Sinde. Vi tænker paa flere. Men mon det ikke skulde blive Pastor Eilschou-Holm i Flade-

Gjærum? Ham vil jeg nu gerne have. Ellers kommer Paulli bare med en af sine. Og nu Rørdam er død, kan man vente sig alt fra den Kant. Men Lukasstiftelsen er et Stykke Indre Missions Arbejde, og det skal det faa Lov til at vedblive med, saalænge Oscar O. er Formand. — Mange af de københavnske Præster vil gerne have Provst Fenger til Biskop. Der gaar saaledes en Adresse rundt imellem dem. Han var ikke den værste, vi kunde faa. Man siger, at han ligesom Biskoppen af London vil tale ved offentlige Gademøder. Han er en Kraftkarl og har gjort det Mesterstykke at have holdt de dannede Kredse til Kirken, og endda sagt dem Sandheden af karsken Bælg. —

Jeg er meget interesseret i den nye Ministerliste. Sikke Karle!“

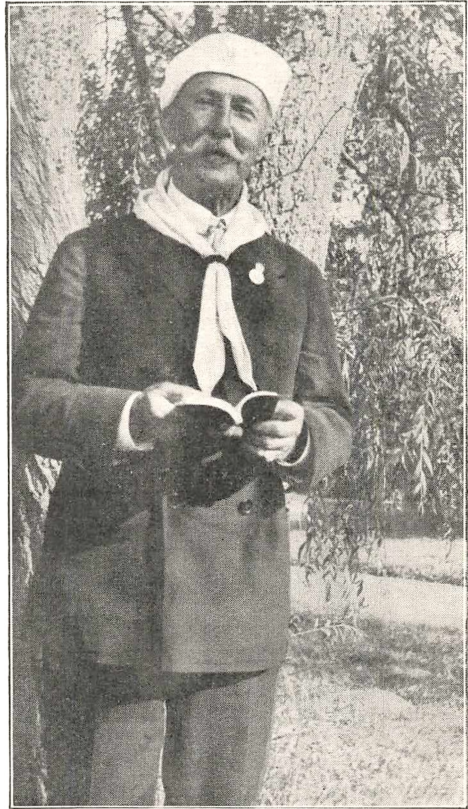
I det kommende Aar lagde Oxholm ud med nye Rejser til de lærde Skoler, for at besøge sine kære Latinere. Han var i Nykøbing Falster, i Randers og Rudkøbing. Man ser, han sparede ikke sig selv. Naar hans kære Dreng skrev efter ham, kunde han foretage hele Rundrejser. Til Vejen, Esbjerg, Sønder Bork, Tarm, Bøvling, Nørre Nissum, Lemvig, Hurup, Thisted, Vorupør, Aalborg og Esbjerg. Eilert Morthensen sagde til ham efter alle disse Møder: „Hvor har det været morsomt at se dig staa paa alle de Prædikestole, som om du aldrig havde bestilt andet i dit lange Liv.“

Saa blev det Sommer, og Oxholm deltog med Liv og Sjæl i Gymnasiastmødet i Børkop. Som sædvanlig udsender han efter Mødet et lille Skrift, denne Gang med Titlen: „Mariehønen fra Børkop,“ den allernyeste Junglebog om det 4de kristelige Gymnasiastmøde af O. Oxholm.

Det er et helt H. C. Andersensk Eventyr, han opruller for os. Han fortæller om Højskolens Hund „Tyrk“ og en lille Mariehøne, som kommer flyvende og sætter sig i „Tyrk“s Øre. De to samtaler saa om, hvad de oplevede paa Børkop Gymnasiastmøde:

„Som et Fossefald kom de ned over Jernbaneoverskæringen. Det var en broget Skare. Nogle syntes mere husvante, medens andre var helt uvante med det hele og stod og saa sig om med et skraat Blik fra den ene til den anden. Men det saa ud til, at de alle var velvillige stemte.

Nu kom de saakaldte „store Sløjfer“ til Hjælp og aabnede A, B og C.s Mysterier for de nysankomne. Tøjet blev hentet og fordelt, og ud af Poser og Ruller væltede det med Lagener, Haandklæder og Bibler. De kristne Gymnasier slog Lejr. „Velkommen“ stod der over Døren i Spisesalen, og det følte man, at man var. „Hele Familien (Forstander Thomsens) er saa venlig,“ hørtes de sige til hinanden. Og det faldt derfor i god Jord, da Præsten med det graanende Haar, han, der er ung og aldrig bliver gammel, thi Danmarks Ungdom vil aldrig tillade ham at ældes (Ricard) sagde om Værten: „Se nu godt paa ham, medens I gaar her i disse Dage; thi saadan som han er, maa I gerne blive.“ — — — Hvorfor smager Mødemad bedre end al anden Mad? Og hvorledes kan man forveksle Forstanderens Tilladelse til „at smage paa Sommerpærerne“ med at sætte grønne Vinteræbler til Livs? Se, det var to spændende Problemer.

Onkel Oxholm giver Gæsterolle som K. F. U. M.-Speider paa Trelleås-Lejren 1925.

Saa kom Mødets Indvielsestale. Inde i Gymnastiksalen var der pyntet saa nydeligt op med Flag og Grønt, og da Tonerne fra „Den store Mester kommer“ var forstummede, blev der talt om den

samme store Mester, og hvordan han havde sagt til sine Disciple: „Jeg lever og I skulle leve.“ Og Lyset fra Guds Ord gød sig over Forsamlingen af vordende Mænd, som naar Sollyset skinner modnende hen over en Kornmark. Og der steg et Ønske op i somme Hjerter, at Høsten efter disse Dage maa blive rig. „Jesus lever, for at du skal leve,“ blev Indgangsordet, der satte sit Stempel paa Mødet. Saa kom Natten med sin Fred og Hvile. Men Gud i Himlen maa have hørt de mange Bønner om Strømme af Naade. Baade Ledernes Bønner og Mors Bøn derhjemme for hendes Dreng, og de gamle Latineres Bøn om, at Herren ogsaa vilde velsigne dette Møde med den Velsignelse, de selv fik de mange Gange; thi paa et Vink af hans Haand dalede der ned over Børkop Højskole, og hvad den rummede af Danmarks Haab og Fremtid, en Englevagt for Natten.

Inde i Gymnastiksalen var man samlet til den første Fællesbibeltime. Og der var Stilhed over hele Linien. „Salig“ var det første Ord, som lød derinde: „Salig den, hvis Overtrædelse er forladt, hvis Synd er skjult.“ Senere sad de i Smaakredse rundt omkring, samlede om de forskellige Ledere og delte Guds Ord med hinanden. Og Ordet gik fra Hjerte til Hjerte, Ordet, som giver Livet Værdi og bringer Næring til det, Gud har plantet i Sindene. De stille Bibelstunder er det Sted, hvor Kraften hentes, der fører til Sejr i Livets Kamp. Ungdom er Ungdom, og Ungdom er glad Ungdom, der kræver baade frisk Luft, Bevægelse og Sang, om Ungdom skal trives under et Møde. Men regne gjorde det! Vejene var vaade. Alting var vaadt, men alligevel sang de, sang sig varme, sang sig glade, sang, saa det klang gennem Skov og Vang. I Skoven var der rejst Flagstænger, som den gæstfri Konsul havde sat for at vise sine unge Gæster Vejen. Smukkeste er Dannebrog, naar det smælder i den friske Vind, men selv, naar det er vaadt og hænger ned, er det nu alligevel det smukkeste af alle Verdens Flag.

Da det gæstfri Hjem ved den dejlige Vejle fjord var naaet, var alle Genvordigheder glemte. Det er utroligt, som det hjælper, naar man kan finde Læ paa en tør Skrænt under Træerne og møder en hjertelig Modtagelse, Masser af Kager og Spande af Chokolade. Reg-

nede det før med Vand, saa regnede det nu med Vittigheder, omend Vandet ogsaa her gjorde sig pinligt gældende!

Den Aften, da de gennemblødte Drengene vendte hjem til Højskolen, da saa de morsomme ud. Hvem havde sine egne Klæder paa? Det gik Forstander Thomsen som Lucullus, han fik ved den Lejlighed Rede paa, hvor rig han var — i det mindste paa Skotøj.

Om Lucullus fortælles det, at han tvivlede paa, om han kunde forsyne et helt Optog med Kapper, men da de talte efter, viste det sig, at han ejede et titusinde Stykker. Slet saa mange Kapsko fandtes vel ikke paa Børkop; men forbløffende mange var der at laane ud af.

Naa, al Fugtighed tørrer, og da Forstanderen næste Dag fik de udlaante tilbage, var alt godt igen. Den forsynlige Ledelse havde bestilt Sær- og Lyntog over Munkebjerg, saa det hele fik et herskabeligt Præg. Livligt var der, de tumlede ned ad Bakkerne, spiste Stikkelsbær og hørte paa „Svend Vilhelm“, sang muntre Sange og raabte Hurra for Familien — og saa af Sted ud over Fjorden paa Damperen ad Brejninge til. Sangerkrigen paa Wartburg var den rene Børneleg mod Vædekampen imellem „Mallebrok“ og hans Modstandere. Men den fremmede Hærfører maatte pænt give tabt, da det „blodrøde Dannebrog“ viftede stolt og forenede alle Stemmer i en brusende Samklang — for saa at ende med de vuggende, glidende Toner „Row row, row your boat, gently down the stream“ — uden en eneste Mislyd, naar undtages Dampfløjten.

Mødet viste os ældre, at en ny Ungdom er ved at vokse op, en Ungdom, som har ligesom et Overskud i sig. En Ungdom, hvis Ideal er Selvbeherskelse. En Ungdom, der virkelig kan sige Nej, ja tilmed lade være med en Spøg, om det tjener Sagen — — —“

Dette blot som en Mundsmag paa dette kostelige lille Skrift, springende, men festligt og fornøjeligt som Manden selv.

VI.

MISSIONSUDSTILLINGERNE.

Aaret 1911 staar i Missionsudstillingens Tegn. Sammen med Kandidat Eilert Morthensen, som han hidtil havde samarbejdet med

ved Missionsmøder af friere Art, begyndte disse to Menighedsarbejdere en Kampagne over det ganske Land med 7 eller 8 Dages Missionsudstillinger, hvor de ved Udlaan fra D. M. S. opstillede Kulisser fra Kina og Indiens Missionsmarker. De fyldte Borde viste de hjemførte Morsomheder, Klædedragter og Kultusgenstande fra de fjerne Egne. Undertiden, som i Kolding i Januar 1911, havde de Missionselskabets Formand, Pastor Busch, til at aabne Møderækken. Saa skiftedes de to sammen med de hjemmeværende Missionærer til at holde oplysende og vækkende Foredrag om Missionen i Hedningeland under dansk Flag. Om Aftenen fremvistes Lysbilleder, hvorved Oxholm udfoldede sine fornøjelige Talegaver.

„Jeg gør ikke den Nytte paa Udstillingen, som jeg gerne vilde. Jeg sagde til Morthensen, at min Rolle maa være at spille en ældre Provst paa Visitats. Udstillingen her i Kolding ligger 20 Minutter herfra i et lille Anlæg og er virkelig vellykket. I Gaar begyndte vi med Gudstjeneste, hvor Pastor Busch talte stive $1\frac{1}{2}$ Time, og hvor han svedte, men vi nød det! Kl. 3 var Tilstrømningen saa stor (2600 Mennesker), saa Busch og jeg maatte tage Halvdelen af Flokken hen i Missionshuset. Busch talte atter glimrende uden tilsyneladende at trættes, om Kærligheden, der tjener, og Kærligheden, der skaber Lighed, saa den, der tjener Jesus af Kærlighed, kommer til at ligne ham. Verden ligner Verden. De Kristne kommer til at ligne Kristus. Om Aftenen talte jeg om William Burns, og med stor Tak kunde Busch og Morthensen og jeg om Aftenen lægge os til Ro. Allerede Halvdelen af vore Udgifter er dækkede ved den første Dags Indtægter. Missionsudstillingen er aabenbart Tidens Løsning i Øjeblikket. Det kan forene alle Partier og hæver dem ud af smaaligt Kævleri. Alene det, at 4 af Højskoleforstander Appels bedste Mænd fra Askov var her forleden for at se at fange nye Impulser til den grundtvigianske Ungdom, imponerede mig. Men det er ogsaa et glimrende Middel til at vække de troende paa, at faa dem umærkelig listede ud af de indgroede Vaner, og det er sidst og ikke mindst en glimrende Maade at vinde de unges Interesser for Hedningemissionen. Jeg mener, vi her har faaet Naade til at ramme det Missionsmiddel, som Gud vil have frem. Sely de levende Billeder sætter vi i Guds Tjeneste. —

I Dag var der Masser af Børn, og til min Forbavselse lykkedes det mig at tale til dem, saa jeg mærkede Gensvar, ikke blot, naar det var morsomt, men ogsaa i det alvorlige. Missionær Blomberg sagde engang til mig, at naar jeg ikke kunde tale til Børn, laa det deri, at jeg ikke var gammel nok endnu. Jeg maa altsaa være ældet paa een Gang. Thi det lykkedes mig til min Glæde i Dag fuldkomment. Med Hensyn til Missionsudstillingerne er det pludselig slaaet ned i mig: Mon vi ikke ad denne Vej vil kunne rejse en Lægmandsbevægelse for Ydre Mission? Ved at gaa rundt her i Kolding i 8 Dage, har jeg haft glimrende Lejlighed til at studere Virkningerne. Lægmandene er her kommet til at staa stille overfor en hidtil ukendt Sag. Og Mænd synes lettere at faa i Tale igennem Hedningemissionen end gennem alt andet Stof. Vi har faaet 12,000 Mennesker i Tale her i Kolding i denne Uge. Det har været en Oplevelse.“

Fra Kolding flyttede Missionsudstillingen til *Odense*. Besøget her var betydeligt mindre. „Men vi maa ikke klage. Salen er godt fyldt hver Aften. Det, vi savner her, er de troende Kredse fra hele Omegnen, der i Kolding stod bag ved det hele. Alligevel tvivler jeg ikke om, at det vil blive Byens Menighedsliv til Velsignelse. Det ender nok med, at vi erobrer Odense. Men Fynboen er tung, meget tung. De toneangivende Kredse kappes om at slæbe os til en Serie Middagsselskaber, hvormed den fine Verden regalerer hinanden i denne Tid — den rene Materialisme med baade aandeligt og legemligt Hovmod. De er meget kritisk indstillet og mest optaget af deres egne Meninger om al Ting. Jeg har en bestemt Følelse af, at Herren trods alt dette arbejder i Sjælene og vil manifestere sin Kraft, saa Odense vil blive taget „by surprise“. Vi længes efter at se varme Hjerter, som brænder for Herrens Sag.“ —

„Den fine Portion holder sig stadig hjemme, og der er for faa Mænd paa Udstillingen. I Dag aflagde vi begge Høflighedsvisit hos Biskoppen og Stiftsprovsten. De var begge meget venlige og saa morsomt nedladende mod os.“ — „Den fine Bys Prælater og den lille Missionsudstillings bredkirkelige Lægmand! Dog synes det, som om den bevidste Modstand i Byen tiltager, alt som Interessen i de brede Lag vækkes for Sagen, — og saa tager Arbejdet til. — I

Marts Maaned flyttede Udstillingen helt op til Thisted. „Her er modne lokalkendte Mænd til at fremvise Sagerne. I Gaar strømmede det ind fra By og Land. Og alle Møder i Thy og paa Mors er indstillet i denne Uge paa Grund af Udstillingen. Det er en Arbejds-methode af Betydning, naar blot nu ikke den djævelske Misundelse skal faa frit Spil. En bitter Mand (Georg Brandes) har sagt om os Danske, at vor Karakter bestaar af 3 M'er: Misundelse, Middelmaadighed og Medlidenhed (Øllebrødsbarmhjertighed). Jeg vil ikke helt give ham Ret, men smaalige er vi nu herhjemme, og det, at Morthensen og jeg kan arbejde saa broderligt sammen og samle saa mange Mennesker og saa mange Penge, det er der jo en og anden skævøjet Sognekonge, som har haft ondt af. Men dem om det! Jeg er glad for, at Thisted er det sidste Sted foreløbig. Thi det begynder at danse for mine Øjne med Hinduer og Kinesere, men jeg er meget taknemmelig for at faa dette med. Det er alligevel en stor Gerning, som nok skal sætte sine dybe Spor i Menigheden.“

I Maj Maaned 1911 var Oxholm en Tur i London og oplevede en Del ved sit Besøg paa China Inland-Missionens Hjem i London. Han boede under Opholdet i Exeter og skriver herom:

„Dette er det smukkeste, jeg endnu har set her i England. Jeg har tilbragt hele Morgenen alene i den gamle Domkirke, hvor jeg sad i en Krog og havde en herlig Stund. Ovenpaa Londons Uro føles dette smukke, smilende Sted med sin Fred og Rø meget velgørende. Missionsudstillingen, som jeg er her for at studere, er meget interessant. De har jo herovre en saadan Mængde dejlige Sager at udstille og gode Missionærer til at tale og forklare alting, at jeg kun kan sukke ved Tanken paa, hvor lidt vi formaar i det Retning. Vore Kulisser til Panoramaer fra Kina og Indien synes jeg dog var smukkere. Rejsen har været vellykket. I Søndags var jeg i St. James' Kapel i London og hørte Pastor Brostrøm, som klarede sig udmærket. Han er vel anskrevet ved Hoffet. Jeg var med til Alters der og har hilst paa mange Danske og har knyttet mange gode Forbindelser for Sagen. I Exeter mødte Lord Mayor til Missionsudstillingen i fuldt Costume, fulgt af 4 prægtige Kraftkarle med kronede Sceptre over Skuldrene. Kunde vi tænke os en Missionsudstilling i Køben-

havn aabnet af Borgmester Jensen — klædt i maarbæmmet Skarlagens Kappe med 4 Borgerrepræsentant-Drabanter efter sig? Neppel! Men denne London-Borgmester talte udmærket og aflagde et godt kristent Vidnesbyrd. En lille japansk, kristen Præst og jeg er blevet gode Venner. Han skrev sit Navn foran i min Bibel og bad mig huske ham i Bøn. Men mest Glæde har jeg haft af en persisk Missionær, med hvem jeg fik mange og lange Samtaler. De engelske Missionærer mener her, at Antikrist vil blive en Muhammedaner. En Missionær, lige hjemkommen fra Uganda, fortalte om, hvorledes Muhammedanismen med Stormskridt rykker frem. — — Jeg spiser hos Webster i Aften, medens de andre gaar til F. B. Meyer. K.F.U.K. i London har opfordret mig til at tale der i Aften, hvad der let lader sig gøre, da det ligger lige op ad Websters Gade, d. v. s. som Strandvejen til Kongens Nytorv. Men det er ingen Afstand her. Jeg er allerede vel bevandret i alle Linier og farer med elektriske Omnibusser og fortsætter i de underjordiske „Tuber“; men jeg finder London meget trættende for Benene. Det er ganske unaturligt at stuve saa mange Mennesker sammen paa eet Sted.“ —

Hjemkommen fra London deltog Oxholm — trofast som altid — i Indre Missions Sommermøde i Haslev (8. Juni). Det hedder: „Ricard gik meget dybt i Dag, og gamle Zeuthen gav ham et hjerteligt Tillidsvotum, som vi alle bekræftede ved at rejse os. Her er mere Aand og Dybde, end nogensinde før. Alt peger hen paa det centrale i Kristendommen: Jesu Kristi Kors, og Guds Ord belyses med klare Billeder hentet fra det daglige Liv. Jeg er glad ved at være med i hele den kære „hellige Familie.““ —

Forfrisket af Englandsrejsen havde Oxholm givet Tilsagn om at deltage baade i *Gymnasiastmødet* og *Studentermødet*, som afholdtes paa *Faarevejle Højskole* fra 5. August og de følgende 14 Dage

Bulletin fra Gymnasiastmødet lyder saaledes: „Her er godt og megen Velsignelse i Vente. Vi var paa Dragsholm i Dag, saa til Jarlen af Bothwell i Glaskisten i Kirkens Krypt og blev meget hjerteligt modtaget paa Dragsholm Slot, hvor der var dækket i Haven paa lange Borde, der bugnede af Chokolade og Frugt og megen Herlighed. Det var smukt og gjorde enorm Lykke blandt de unge. Jeg

holdt en lille Speech til Tak. Alt forløb vel. Her har været saa mange paa min Stue paa Højskolen for at tale med mig. Min Seng er dejlig lang, og det at have sit eget Værelse — ogsaa under Stu-

*4 glade Seniores paa Studentermødet paa Nyborg Strand.
(Grev Joachim Moltke, Pastor Steen, Oxholm og Pastor Lange).*

dentermødet i næste Uge — giver mig Frimodighed. Morthensen er her ogsaa. Han skal tale paa den grundtvigske Højskole i Vallekilde. Jeg driller ham og siger, at han ender nok galt! — Gunner Engberg holdt et meget varmt Foredrag om „Kraft og Renhed“. Nu er der Fred over Lejren; men de debatterer Foredraget i de omlig-

gende Stuer. Baron Zytphen-Adelers havde været saa venlige at udstyre min Seng med rigtige Sengeklæder og en Hovedpude med nitakket Grevekroner. Der tages Entré for at se den, naar den er redt! Drengene siger, at Onkel Oxholm bruger Grevekronen paa Hovedpuden til Redekam!

Turen til Vejrhøj, hvor Ricard udfoldede alle sine straalende Førerevner, blev uforglemmelig. De unge hyldede ham og bar ham i Guldstol op ad Vejrhøj. Vi savner Skovgaard-Petersen meget. I hans Sted talte Pastor Steen varmt og godt om *Syndsforgældelse*. Tonerne var klare, og Linierne var rene. Endnu har det ikke rigtig fænget. Latiner mødet staar endnu højest. Jeg savner mine Dreng og Nevøer med de klare Øjne. I Morgen begynder mine Bibeltimer: „Om den fornuftige Gudsdyrkelse.“ Tilmeldelseslisten til Bibelkredsene var til min Forbavelse overtegnet i et Øjeblik af en Del mig ganske ubekendte Studenter, saa mine gamle Fyre var lidt lange i Ansigterne, da de kom forsent. Men det er nok godt det samme. Jeg venter mig fremdeles meget af dette, men savner de kære Dreng fra forrige Uge. Komiteen er lidt mismodig. De synes ikke, det rigtige aandelige Røre vil komme. Derimod laves der et farligt Komers i Sovesalene. Men saa har vi haft et godt Bedemøde, hvor alle Lederne ydmygede sig for Herren, og sandelig om ikke Morgendagen bragte det attraaede Røre. Da jeg kender Herrens Trofasthed, blev det ingen Overraskelse for mig, at det hele her slog ud i lys Lue, og jeg skal love for, der er mægtigt Røre i Klyngerne. De staar hernede i den store Højskolegaard og synger og synger, afbrudt af Taler og Vidnesbyrd. Manden, som har sat Lunten til Krudttønden, er den norske Missionær Johannes Johnson fra Madagaskar. Med et mægtigt Aandens Vejr har han — selv rørt af Guds Aand — elektriseret de unge Studenter. Og i Aften fik Hans Koch Naade til at røre Hjerterne inde i Salen, saa alle vi „ældre, nyttige Deltagere“ har maattet tale saa med den ene og saa med den anden af de unge. Herren giver friske Kræfter. Jeg sover hver Nat i min Pragtseng og er ganske udhvilet om Morgenen parat til atter at tage fat. Ellers er det saa sin Sag at gaa fra Møde til Møde i min Alder, og Studenter er nu et kritisk Folkefærd. Lige nu kom der en lang, pæn

Theolog ind til mig for at sige Godnat endnu en Gang. De er saa rørende taknemmelige, de, som har fundet Fred og Hvile i Gud.“ —

Endnu i dette Aar 1911 fik Oxholm Kræfter til en Jyllandstur for at dyrke sine nye Nevøer paa Latinskoler og Gymnasier og pleje gamle Venskaber. I Viborg afholdt han sammen med Adjunkt Loft „udvidet, fortsat Gymnasiastmøde,“ og fortsatte næste Dag Rejsen til Vejle, hvor en Missionsudstilling skulde afholdes.

„Missionshuset byder paa en dejlig Sal, hvor alt præsenterer sig smukt og godt. I K. F. U. M. har vi indrettet den kinesiske Afdeling. Jeg er glad ved atter at begynde Arbejdet med Missionsudstillingerne og glad ved at se de unge komme mig i Møde overalt med synlig Gensynsglæde. Aldrig har jeg haft saa megen Indflydelse over unge, som just nu. Jeg mærker det hver Dag og for hvert Skridt. Det ydmyger og giver Ansvarsfølelse. Og Interessen for Missionsudstillingerne er i Stigen. Og det glædeligste er, at de unge tager fat selv og er meget ivrige i Tjenesten.“

Fra Vejle gik det tværs over Jylland til Ringkøbing, som ogsaa havde ønsket at se Missionsudstillingen, og derfra til Struer og Grøn-bæk. Julen fejrede Oxholm i Familiens Skød paa „Teltet“.

I 1912 afholdtes 2 Missionsudstillinger, én i Viborg og én i Haslev, hvor Oxholm og Kandidat Morthensen som sædvanligt var haardt spændt for. Om Haslevudstillingen fortæller han, at „vi maa hver Aften holde 2 Møder, og Salen tømmes kun for straks igen at fyldes af en Mængde Ungdom og et meget interesseret Publikum af gamle. Men det er et lidt forvænt Publikum, noget tunge og næppe vant til selv at tage fat i Arbejdet. Alligevel afgiver Højskolen, Seminariet og Landbrugsskolen et glimrende Materiale. De unge fra Højskolen især var meget interesserede. Og kan vi faa vakt en virkelig Forstaaelse af Hedningemissionen hos den vordende Lærerstand, er meget vundet. I Gaar anmeldte en udpræget grundtvigsk Højskole fra Vallø sit Besøg. Saa de folkekirkeligt forenede Egenskaber bevarer Udstillingerne da endnu. I Viborg kulminerede Besøget. Der var over 3000 Besøgende paa Missionsudstillingen. Vi maatte ty til Domkirken for at faa Plads til dem alle. Hvor er Domkirkens Arkitektur skøn en saadan Aften i Maaneskin! Viborg er

en meget fornem By, ganske forfærdelig fornem. Det er spændende, om Borgerskabet vil lukke op for dette „nye“. —

Paa Forstander Kristensen-Randers *Højskole i Ollerup* afholdtes *Studenter- og Gymnasiastmøderne i August 1912*. Oxholm deltog i dem begge med Liv og Sjæl. Denne Gang kom Studentermødet først.

„Dette er aldeles udmærket. Der er en glimrende Aand, og de unge straalere af Glæde. Mere gæstfri og venlige Værtsfolk end Forstanderens her skal man lede længe efter. Alt er nydeligt indrettet lige fra Maden til dens Servering og de smaa fixe Dekorationsbregner i Festsalen. L. P. Larsen er en aldeles glimrende Fører, der forstaar at lede med passende og dog fornøjelig Myndighed. Jeg nød i høj Grad Pastor Steinthals Foredrag: „Tænknings Plads i en troende Students Liv.“ Det var gnistrende intellektuelt, men gik vist desværre flere over Hovedet. Der raader en dejlig stille, blid Aand i ham. Alle Stridens Dønninger er gaaet til Hvile i hans Sjæl ved Guds naadige Faderhjerte. Hvor virker Naturen velgørende harmonisk og stemmer overens med alt det gode, vi hører. Vi gjorde i Dag en Udflugt pr. Dampskib over Svendborg-Bugten til Christiansminde, hvor vi drak Kaffe. Der blev sunget om Bord, sunget ude paa Badestedet og sunget i Vognene hjem. Der er noget friskt over hele den Skare paa henvend 300 unge Studenter, som stemmer op i lige Kraft til en Fædrelandssang som til en aandelig Vise. Yndigst af alt er det, naar hele den Skare i Overmaal af Ungdom og Glæde ligesom skifter om og bliver en stille, lyttende Skare, der bøjer sig ind under Aandens synlige Virkninger. Missionær Steinthal virker langt mere, end de selv forstaar, rensed og lutret som han er i Trængselernes Skærsild. Gennem en gammel Bekendt, Skovridder P., har jeg faaet udvirket en Indbydelse fra Grev Ahlefeldt paa Hvidkilde Slot til en Havefest for alle Studenterne.“ — — „Vi ser Søndagen og dens Altergang i Møde med stor Forventning. Herren er ved at lukke op for Velsignelsens Regnstrømme. Den kære Gunner Engberg fik Naade til at tale i Aften om den unges Altergang, vidunderligt, ramrende, sundt og præget af Guds Aand. Hans Indlæg om, at det vrede Hjerte og uforsonlige Sind intet havde at gøre ved Herrens

Bord, var inderligt dybt. Her foregaar meget i Aften. Her er urolige Aander og stridige Aander, men mange søgende, ærlige Sjæle. Min lille Stue er afvekslende Samlingsplads for snart nogle, som vil tale, andre som vil bede, en der er træt og vil hvile — og en Sjæl, der ikke kan finde Gud, men inderligt gerne vil have Fred.

— Nu er Studentermødet endt, og de rejste rigt velsignet. Dette Møde havde sit ganske egne Særpræg og lignede intet af de andre. Jeg tager nu op til Holger Larsens stille Landsbypræstegaard i Visenbjerg“ (den højest beliggende Præstegaard i Landet).

Om Oxholms Indsats særlig paa Ollerup-Mødet fortæller Pastor Paul Nedergaard i en Artikel i „Kristeligt Dagblad“ ved hans Død følgende: „Da vi fra Ollerup-Mødet 1912 var paa Sejlads rundt i Svendborgsund, overraskede „Onkel“ os med Ladninger af Karameller og fyldte Bolsjer. De blev tilsidst kastet i Grams fra et mægtigt Lerfad under jublende, næsten panisk Masen paa. Det blev omgaaende besluttet, at „Onkel“ i den Anledning skulde have en passende Mindegave. Et lyst Hoved foreslog at skænke det mægtige Lerfad. Vi fik fat paa Fadet, og højtideligt blev der ved Middagsbordet holdt Tale for Kammerherren. Talens Clou var Slutningen: „Og til Erindring om dette Møde vil De faa overrakt en af de Genstande (Lerfadet), som dansk Ungdom med størst Energi har samlet sig om.“ Lerfadet blev overrakt, og op sprang Kammerherren paa Stolen med Fadet under Armen: „Ja, er der noget, jeg ka li’, saa er det kristen Ungdom med Energi,“ begyndte han. — Ved dette Ollerup-Møde blev *Gymnasiastbladet* til, og „Onkel O.“ blev sammen med Hee Andersen og Ernst Bruun dets Fædre i den berømte Ollerup Mølle. Vi sad paa det lille Værelse. „Onkel“ lagde Planer for Bladet, og „Onkel“ gav det økonomisk Rygstød. Gymnasiastbibelkredsene skulde bære det. Og her var det jo Kammerherren havde sin fornemste Tjeneste — i vore Øjne.

Naar Sommermøderne var forbi, lagde han Planer til Rejser rundt til Nevøerne. Deres Billeder stod hjemme paa Teltet, og i Kalenderen var de noteret op, saa hver Dag blev der talt med Herren om nogle af Drengene, i Løbet af en Uge var de alle huskede. Forunderligt nok døde flere af dem ganske unge. Først Ernst, saa David,

saa Kaj, saa Niels, saa Ove. Disse Budskaber greb Oxholm om Hjerteret, og han savnede dem. Med levende Interesse fulgte han de andre, naar de tog Embedseksamen, naar de blev forlovede og gifte („nu har jeg igen faaet mig en Niece.“) Og efterhaanden, som de rykkede ud i Arbejdet, glædede han sig. De sidste Aar forhindrede Helbredet ham i at naa dem personligt, men „jeg kan naa jer med Bøn, og der glemmer jeg eder ikke.“ For Gymnasiaster og unge Studenter under ofte vanskelige Forhold betød denne Forbindelse og dette „Familieskab“ ikke saa lidt, selv om en og anden maaske kunde trække en Smule paa Skuldrene af det.

Ved en Privatfest i Studenterforbundet for Onkel Oxholm var en af „Nevøerne“, som senere døde som medicinsk Student, udtaget til at holde Talen for „Onkel“. Han sad forinden og sled i det. Alle Ordene skulde nemlig begynde med O. „Oh, Onkel Overkammerherre Oscar O. Neill Oxholm, Onkel of Ollerup o. s. v.“ Talen blev konstrueret paa Papiret, men Nevøen forbavsede os om Aftenen ved at holde følgende Tale: „Jeg har prøvet paa at lave en rigtig fin Tale, men det mislykkedes, og nu kan jeg kun sige: Tusind Tak, kære „Onkel“! Naar jeg har haft det rigtigt svært, eller jeg har været ved at blive draget bort fra den rette Vej, saa er jeg altid kommet til at tænke paa, at oppe paa „Teltet“ sidder „Onkel“ maaske nu og taler med Gud om mig. Og saa er jeg blevet bevaret. Thi jeg vil saa nødig volde „Onkel“ og hans Forbøn Skam eller Skuffelse.“ —

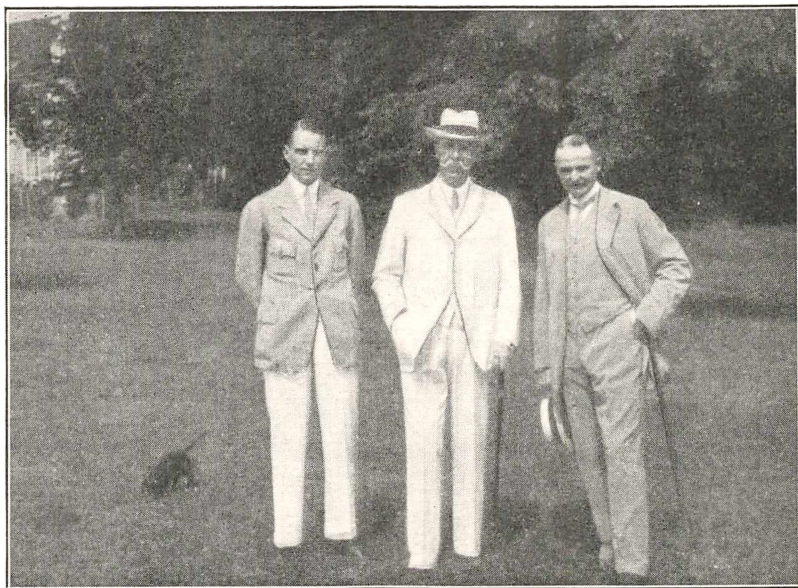
Oxholm omtaler fra dette Gymnasiastmøde med Glæde Rektor Hass for hans herlige, mandige, karske Indlæg i Debatten: „Og det var endda første Gang, han var med.“

VII.

GESANDTSKABSFÆRD TIL LONDON-PARIS-MADRID.

For en Stund vendte Oxholm tilbage til en kortvarig Hoftjeneste, idet han paa Kong Christian X's Anmodning foretog en Ambassaderejse til London, Paris og Madrid for at aflevere den afdøde Majestæt Frederik VIII's Ordenstegn og meddele det skete Tron-

skifte. Oxholm vendte stadig med barnlig Glæde tilbage til denne Episode i sit Rejseliv, og det vil derfor være paa sin Plads at give Rejsen en kort Omtale — bygget paa hans egne malende Skildringer til Hjemmet. Som Rejsелеdsager fik han sin fremtidige Svigersøn, Hofjærgemester Ove Vind til Sanderumgaard. Om Familieforbin-

Oxholm (i Midten) med sin ældste Søn Oscar og sin Svigersøn, Hofjærgemester Ove Vind til Sanderumgaard.

delse paa dette Tidspunkt var der dog ikke Tale. Rejsens første Maal var London.

„Det er som en underlig Drøm det hele atter at vaagne som Hofmand. Flere Gange kunde jeg have haft Lyst til at løbe min Vej; men det kan jeg jo ikke. Dette atter at vende tilbage til Diplomatiets Gerning føler jeg efter de mange Aars Forløb som et svært Tryk. Det er nok for, at jeg skal se, at jeg slet ikke mere passer til officielle Stillinger. Men Herren vil nok give mig baade aandelige og legemlige Kræfter, men min hele Tankegang er saa ubøn-

hørlig langt borte fra hele denne Sfære. Den Luxus, som jeg tidligere satte saa højt, mishager mig næsten nu, selv om jeg er taknemmelig for den Lettelse, der ligger i at faa et Par engelske Herrer attacheret og faa stillet et Par kongelige Vogne til Raadighed. Min Trøst er Ordet fra Dommerne 6, 14: „Har jeg ikke sendt dig?“ I Morgen er jeg tilsagt til Audiens hos Dronning Alexandra. — Besøget i Gaar hos Sir Edvard Grey var ikke uden Interesse. Han gør et meget tiltalende Indtryk, den store Mand, og har et skarpt og særpræget Ansigt, fuldt af Energi og Elskværdighed. Han er tilmed i sin Fritid en stor Zoolog og synes i det hele at være en Mand med mangfoldige Interesser. Gesandten Brun var henrykt over min Maade at tage Situationen paa. Han paastod, jeg var „født Ambassadør“. Han gav en nydelig lille Middag for mig her paa Hotellet i Gaar sammen med det engelske Hofs Kavallerer. Audiensen i Dag paa Kongeslottet var meget højtidelig. Jeg blev afhentet af Ceremonimesteren i en gammel Karet, og alt gik yderst korrekt og stilfuldt til. Jeg læste min Tale op for Kongen og Dronningen uden at standse og slap godt fra mit eget lille Tillæg paa Engelsk med Kong Christians særlige Hilsen. Vi talte saa lidt sammen i Almindelighed. Saa blev Ove Vind ført ind og fik sig en Kommandør-Orden, som han er henrykt for. Jeg fik store Fotografier med deres Haandskrifter. Endelig overgav jeg den engelske Majestæt Kong Frederik VIII's Høsebaandsordens Insignier. Ceremonimesteren betroede mig bag efter: „Det gjorde De nydeligt.“ Ved Frokosten, hvor hele Husstanden mødte i Galla, førte jeg Dronningen til Bords og sad til højre for hende. Bordet var dækket med lyserøde Nelliker. Og hele Festmaaltidet straaledede paa Guldtaalerkener. Jeg var meget glad for at samtale med Dronningen; jeg fandt hende grumme let at tale med. Hun har mange Interesser, og baade overfor hende og senere under mine lange Enesamtaler efter Frokost med Kongen, fik jeg Lejlighed til at aflægge et ærligt Vidnesbyrd for min himmelske Konge, alt takket være min kære K. F. U. M., som de gerne vilde høre noget nærmere om. Med Kongen talte jeg foruden om K. F. U. M. og Familienanliggender ogsaa Politik. Jeg endte med at udbede mig Til-

ladelse til at besøge Prinsen af Wales, naar jeg kom til Paris. Det takkede de for. —

Jeg er bedt til Indvielsen af Dr. Barnardos nye Børnehjem. Det er jeg meget optaget af. I Aften skal jeg være i London K. F. U. M. Hurra! Der befinder jeg mig godt.“

„Saa er London ovre, og jeg tager med Tak mod Opholdet i 24 Timer i Calais — som en Gave fra Herren. Thi jeg er træt af denne vældige Spektakel her i London. Det er mig ubegribeligt, at Mennesker kan holde det ud. At missionere under disse Forhold vilde være mig umuligt, da man har nok med at passe paa sig selv hele Tiden, at man ikke rives med af Strømmen. — Vi havde det hyggeligt hos Webster, et hyggeligt Bedemøde i hans Menighedslokale, hvor jeg aflagde et Vidnesbyrd. I Morges havde vi en dejlig Altergang i den danske Kirke. Det var velgørende. Jeg var paa Slottet for at tage Afsked med Dronningen (mere privatim), men, da hun hvilede, fik jeg hende ikke at se, men jeg fik et rart Brev fra hende senere. I den store K. F. U. M. overværede jeg et internationalt Forhandlingsmøde, og Generalsekretæren viste mig rundt i hele den store, dejlige Bygning. Der blev givet mig Lejlighed til at aflægge et Vidnesbyrd i den lille danske Afdeling, som er meget hyggeligt indrettet. Nu gaar det mod Frankrig. —

— Det er en hel Svir at sidde her paa Le Grand Hotel i Calais, en lille fredelig By, som Dronning Mary ærgrede sig over blev hende berøvet. Jeg lever op igen. Londons Luft er trættende i alle Henseende, Larmen, Uroen, Syndens Spor, som man ser om sig paa Gaderne overalt og Følelsen af, at alt drukner i dette Millionhav af Mennesker, samlet virker det yderst enerverende. Og saa Englænderens fortvivlede Levemaade. Tykt, fedt røget Flæsk paa Morgenstunden og saa al den Mængde Øl og Vin, som gør en saa tung og utilpas. Jeg tyndede alt op med Sodavand, og alligevel blev der Kludder i Fordøjelsen.

Nu puster vi her, og jeg har selvfølgelig været Byen 2—3 Gange rundt. Her findes en ejendommelig gammel Kirke i normannisk Stil; der findes et Billede af Hertugen af Guise, som indtager Byen. I Morgen Middag rejser vi til Paris. Det er i Grunden som en San-

gerfærd fra By til By, hvor man synger den samme Sang. Det bliver nok fint i Paris. Vind har bedt sin Tjener fotografere os, naar vi ankommer i Eskorten foran Æresregimentet paa Vejen til Elyseet.“

„Her i Hotel de Crillon (Paris) er her aldeles fyrsteligt. Men det koster os ikke noget. Regeringen koster det derimod 600 Francs om Dagen. Republikken er flot mod sine Gæster. Min Dagligstue, som er en hel Balsal, er overalt beklædt med Gobeliner. Regeringen havde fra Calais reserveret os 2 Lænestole i en 1ste Klasses Kupé, eller rettere en hel Salonvogn for os selv — med mørkegrønt Atlask. Vi fo'r gennem Landet med 100 Kilometers Hastighed i Timen. De siger, det er Verdens hurtigste Tog(!). — Naar jeg tænker paa mine 3die Klasses Jernbaneture i Jylland med Sneglefart fra By til By, maa jeg smile. —

Jeg traf den lille Prins af Wales her i hans Bolig paa Place de la Concorde — forfærdelig rar og gæstfri. Jeg var lige ved at sige „du“ til ham. Gamle Præsident Loubet var Venligheden selv og synlig rørt over, at jeg kom til ham. Han modtog mig i Versailles, og vi forlystede os med en Tur til Flyvepladsen, hvor 8 Flyvere gjorde Kunster i Luften. De fløj omtrent om Øerne paa os — 3—4 Stykker ad Gangen. Regeringen har stillet et dejligt Automobil til min Raadighed, som jeg har suset rundt i. Derved blev det muligt for mig at se alt det, jeg har set. Dette smukke, men grulig syndige Paris, som jeg lægger bag mig i Morgen og suser ad Pyrenæerne til i Expressen. Jeg har ikke glemt de gamle Manerer, og jeg er forbavset over den Lethed, hvormed jeg har begyndt mit gamle Kunsthaandværk igen. Men et saadant Liv kunde jeg ikke føre i Længden.“ —

Spaniens særprægede Natur gjorde Indtryk paa begge de 2 Ambassadører: „Mit dybeste Indtryk fik jeg af Escorial Slot. Hvor underligt at se dette mørke Slot i den vilde, gølge Klippeegn, som Castilien er, hvor disse underlige Mænd har siddet, de som dengang styrede Jorden. — I Morgen biler vi til La Granja, hvor vi skal modtages af Kongen, og Mandag giver de en Fest i Udenrigsministeriet for os. I Mellemtiden skal vi have nogle gode Timer i Galleriet og Vaabensamlingen, som er enestaaende i Verden. Luften er dejlig varm og tør, vi spiste her paa Hotel Ritz's Terrazze. Der er noget natur-

ligt muntert og elskværdigt over Spanierne. Men hvor er de vanrøgtede af Kirken og lidet oplyste. Hvor maa det være svært som Pastor Flidner at arbejde her imellem disse tunge og dorske Sydboere. — —

Nu er min officielle Mission snart endt, og kunde jeg nu flyve hjem paa 10 Timer, som i „Verdens Herre“, var det ikke saa ilde, men det gaar endnu ikke saa hurtigt. Madrid føles meget, meget langt borte, helt udenfor Lov og Ret. Ambassaden endte i Dag med en Galla-Frokost i Udenrigsministeriet, hvor hele det radicale Ministerium havde givet Møde. Byens Kommandant, Mairen, Formanden for Handelskammeret og adskillige andre. Efter Frokosten fik jeg en ret indgaaende Samtale med Konseilspræsidenten om spanske Forhold. Hver Gang han vilde ind paa danske Forhold, drejede jeg af som en Tyrefægter og førte atter Samtalen ind paa spansk Grund. Alt dette er morsomt, men trættende. Baade han og Udenrigsministeren betonedede mig, at Kong Alfons havde fundet mig klog og underholdende. Saa nu ved man da det, at Kongen af Spanien finder mig klog!

I Gaar blev vi afhentet i Udenrigsministeriets Automobil Kl. 9 Morgen. Saa fløj vi af Sted de 97 Kilometer ud over Sletten, op over Bjergene med dybe, maleriske Dale og duftende Fyrreskove ind imellem, henover funklende hvide Snetæpper. Kl. 12 ankom vi til La Granja Slottet, klædte os om i vor Pragt, og nu kom der en vældig Procession af mere eller mindre betydelige Notabiliteter — alle mulige store og smaa Personligheder, Granderne i deres middelalderlige Ridderdragter og høje Kravestøvler. Et Æreskompagni var opstillet med Musikkorps i Spidsen. De stemte i med „Kong Christian“, da vi passerede Soldaternes Rækker, og jeg hilste Fanen. Saa krøb vi op ad Trapper uden Ende. Et nyt Hold Soldater i den indre Slotsgaard omringede mig, saa jeg troede, jeg skulde arresteres. Men det var ment som Æresbevisning altsammen.

Hofchefen ventede mig med en Karet med fyrige sorte Heste for. Vi skulde køre det sidste Stykke Vej til det indre Slot. I strakt Karriére jog Kuskene dem frem imod Porten. Jeg tænkte gysende: Vi bliver da knust imod Kobberportene, men i sidste Sekund fløj

Dørene op, saa vore gode tykmavede Schweitzere paa Amalienborg kunde have nødtigt at komme her ned i Lære.

Endelig stod jeg i en Sal, garneret med Grander, hvor en ung Mand *sad* ved et Bord med et guldbroderet Tæppe og saa aandsfraværende ud, som om det hele ikke vedkom ham. Jeg gik ud fra, at det var Majestæten og fik saa sagt det, jeg skulde paa Fransk, men da Manden ikke rørte sig af Pletten, lagde jeg mine Brevskaber paa Bordet ved hans Side. Da jeg sluttede med en dyb Reverens og havde Følelsen af at have talt i et Voxcabinet, blev der med eet Liv i det hele. Den blege, unge Mand (Kong Alfons) rejste sig og blev pludselig noget af det mest tiltalende, man kunde ønske sig. Jeg blev forestillet for Dronningen og Infanterne. Kongen overrakte mig Storkorset af Carl d. III's Orden og heftede det selv paa mit Bryst. (Han havde svært ved at finde et bart Sted!) Granderne ilede til og hjalp mig med at faa Stjernen anbragt. Og den var ikke af Blik, som i sin Tid i Rusland. Frokosten var glimrende, og da jeg først fik mig placeret til højre for Dronningen og fik en engelsk Samtale i Gang, blev det hele i højeste Grad tiltalende.

Søndagen spiller slet ingen Rolle her i dette ærkekatolske Land. Det undrede mig! Stenhuggerne arbejdede paa Vejen og alt Forretningstilivet gik sin Gang. Jeg maa sige, at jeg endnu aldrig har oplevet i Danmark, at nogen Gesandt er blevet modtaget paa en Søndag. Naa, det maa de nu om. Kong Alfons var meget tiltalende, senere hen rejste Dronningen sig og forlod Stuen, og saa vinkede han mig hen til sig, og vi fik en ordentlig Samtale om mangt og meget. Han synes intelligent og spørger godt, er af et kvikt og muntert Naturel. Da vi senere skulde skilles, blev han ved med at tage mig i Haanden og sagde tilslut: „Jeg haaber, vi maa ses igen og snart.“ Jeg kom alligevel til at holde af dem begge to, men han er mest vindende. Men overfor disse romersk-katolske Mennesker føler man aldrig Menighedsfællesskab, og dertil kommer Sproget. Her er en saadan pæn og venlig og fornøjet Ungdom af Infanter og Infantinder. De smiler og nikker alle til mig — men et Ord om Kristendom kan jeg ikke faa indført hos dem. Nej, maa jeg saa bede om mine Hillerød-Drenge.

Jeg tager til Toledo i Morgen, og i Overmorgen skulde jeg efter Aftalen møde Vind i Paris. I Gaar lagde vi Hjemrejsen over Sevilla med en vidunderlig Domkirke og Huse fra Fønikiernes Tid. Der var Aquaducter fra Romertiden og et vidunderligt, velbevaret gammelt maurisk Kongeslot. Jeg var i Malerisamlingen og fandt der paa Galleriet Originalen til min Velasque „Korsfæstelsen“, den jeg altid har haft staaende paa mit Skrivebord derhjemme paa „Teltet“. Der var vidunderlige Ting, og Vaabensamlingen var storslaaet. Her er meget smukt at se i Klostre og Kirker, men en underlig Duft af Død, kirkelig Stivhed og Ro overalt, saavidt jeg kan forstaa, og alle Steder vrimler det med skumle Jesuitter og kronragede Præster. Det forekommer mig, at de skulede ondt til mig — „Kætteren“. Men maaske ser de altid saadan ud. Man kan jo gøre Skarn Uret.“ —

Efter Hjemkomsten tog Oxholm paa en Jyllandsrejse. I Randers havde gamle Fru Zeuthen stillet sin Dagligstue til Raadighed for Latinskoleeleverne fra Randers og Fredericia. „Det var underligt for mig at samles med Eleverne fra min gamle Skole, og jeg sagde dem ogsaa, at jeg var deres gamle Skolekammerat, hvad i høj Grad morede dem. Der kom 25 Stykker, og de fik først The, saa det blev til en hel Moltke-Aften“.

Derfra tog han til Holstebro til Missionsudstilling. „Missionær Johan Andersen gav os en vidunderlig Bibeltime og en instruktiv Aften om Indien. Han var henrykt for Udstillingen: „Bare man havde haft den Slags i min Ungdom,“ blev han ved med at sige. I Gaar maatte vi vise Udstillingen til Socialens Redaktør (han sad nemlig i Brummen, da Pressens andre Journalister var der). Vi blev gode Venner, og han mente: „Det er nok ikke alene Hedningemission, men Holstebromission, De agter at drive. Og de trænger saamæn ogsaa til at omvende sig her i Staden.“

Om den paafølgende Udstilling i Randers hedder det: „Aabningsdagen alene var her over 4000 Mennesker. Det tegner til en Succes. Lokalerne er aldeles glimrende, og Pastor Hornbech har arbejdet godt med de lokale Kræfter. „Stewarderne“ er vel instruerede, og Sangen er godt indøvet. Baade Hornbech og Waidtløw var utræt-

telige i at tale Tamulsk og Kinesisk til Børnene, der hyler af Glæde over alle disse ubegribelige Ord. Her har hver eneste Gang været c. 600 Børn paa Besøg om Formiddagen. — —

Alle er vi spændt paa, om „den store Krig“ nu virkelig skulde komme. Skulde Østrig virkelig indlade sig paa Krig, hvad jeg ikke haaber, saa kan det blive alvorlig nok, og Enden paa Historien bliver vel saa, at dette møre, gamle Land sprænges i Stumper og Stykker. Rygtet gaar her, at vi skal mobilisere. Svenskerne har nemlig ved Kongens Besøg i Stockholm gjort en gensidig Offensiv og Defensiv afhængig af, at *vi* har vort Kram i Orden. De norske Aviser slaar stærkt paa Forsoningstonen som en Livssag for Norden. Jeg tænker snart de 3 Konger vil mødes for at aftale en Fællesoptræden i Tilfælde af en Europakrig.“

Den næste Missionsudstilling var i Nykøbing, Falster: „De troende her i Byen er overrasket over, at vi Aften efter Aften har kunnet samle overfyldt Hus. Det er vist aldrig hændet her paa Falster, naar det gjaldt Guds Riges Sager.“ —

Oxholm var fra 11.—15. Juni 1913 sammen med Grev Joachim Moltke og flere andre Delegerede fra Danmark med til *K. F. U. M. s 8. Verdenskonference i Edinburgh* og kom atter her paa Grund af sine Sprogkundskaber til at spille en Rolle som Vicepræsident.

„Var i Dag i Kirke og fik en virkelig god Prædiken af den skotske Præst. Det er endnu ikke lykkedes mig at faa at vide, hvad Præsten eller Kirken hed. Men Musikken og Sangen var overjordisk skøn. Joachim Moltke og jeg talte om Eftermiddagen i K. F. U. M. Han talte om Kina og jeg om „det kristne Kald“. Mærkeligt bagefter at blive hilst med Klapsalver. Formanden, Mr. Bell, introducerede mig og nævnte i en smuk Tale, at jeg havde været i London i Fjor som Ambassadør. Jeg er valgt til Mødets Vicepræsident. Det er vist kun en tom Høflighed, men i alle Tilfælde en Høflighed imod Danmark. Jeg skal bo hos en eller anden Lord, der skal have været Guvernør i Bengalen og som nær var blevet myrdet, men blev reddet af en K. F. U. M.-Sekretær. Siden har han været „Bevælgelsen“

meget bevaagen. Man siger, de skal bo i et yndigt Hus med en uendelig Komfort. Vi faar se.“

Af et senere Brev: „Konferencen forløber ydunderligt programmæssigt. Vi var i Domkirken til den indledende Gudstjeneste. Det var godt, men hvor savnede jeg Motts lysende Skikkelse og fremragende Evner. Lord Kinaird og Sir Andrews Vidnesbyrd var af betydelig Vægt. Jeg bragte en Hilsen fra Danmark og maatte saa „take the chair“ (tage Ordstyrer-Pladsen). Det var underligt at staa der paa den høje Talerstol, hvorfra Mott præsiderede i 1910 saa glimrende. Jeg var til at begynde med lidt bange. Men Herren hjalp. Det blev en interessant Dag, da baade Japan, China, Bulgarien, Singapore og Tyrkiet havde Ordet og aflagde Beretninger. Jeg maatte holde Ørerne stive og tolke paa de 3 Verdenssprog. I Aftes var her stor Reception hos Lord-Provsten of Scotland.“ —

Sidste Brev fra Scotland: „Til Morgen holdt vi skandinavisk Møde, hvor alle 4 nordiske Nationer mødtes. Det var en befriende Følelse at kunne tale og bede uden Oversættelse. De valgte mig til Ordstyrer, og det var en ulige lettere Bestilling end den i Gaar. — Bedemødet forløb udmærket. Om Aftenen var der Fest i den skandinaviske Sømandskirke i Leith. Men da jeg havde været den ledende Kraft hele Dagen paa Udflugten til Dunroom Castle, var jeg gruelig træet, da jeg kom hjem i Aftes. Jeg har haft en stor Glæde ved at genfinde min gamle Ven P., som var Attaché i Wien efter mig, her som et troende Menneske og en bekendende Kristen. Engang var vi begge to wienervalsende Wienerattachéer, og nu finder vi hinanden her i Guds Riges Arbejde efter 30 Aars Forløb. Herrens Veje er forunderlige.“

Fra Edinburgh rejste Oxholm hjem og deltog i *Gymnasiastmødet i Rønde*, August 1913.

„Jeg bor nede i Byen og alle Drengene paa Højskolen. Men det hele er kun nogle Minutters Gang. Det hele synes at udvikle sig godt. Der er nogle aldeles dejlige Dreng imellem. Men jeg føler mig allerede lidt vel gammel, og de ganske unge er mig for unge. Det er med dem, som næste Aar skal være Student, jeg lettest kommer i Samtale. Pastor Axel Malmstrøms Bibeltid over Emnet: „*Jesus vor*

Frelser“ synes mig næsten bedre end Ricards i Gaar: „*Jesus som Idealet*“. Lørdag rejser jeg herfra og spiser hos Kongen paa Marselisborg, og vil Kongen beholde mig Søndag over, siger jeg ven-skabeligst: „Ja.““

Kort forinden Kammerherrens Sølvbryllup 15. August 1913 fik han den Jobspost, at hans mangeaarige Administrator og Ven, H., havde taget sig af Dage. „Det gjorde mig overordentlig ondt med H., selv om jeg paa en Maade var forberedt paa en Katastrofe.“

Det viste sig imidlertid, at her ikke blot forelaa Selvmord, men ogsaa svigefuld Forretningsførelse. Den stille Overretssagfører havde spekuleret vildt, og en Del af Oxholms Privatformue var gaaet tabt. Dette kunde ikke undgaa at kaste en vis Skygge ind i Oxholms Liv. Men samtidig viste det sig, at Lukasstiftelsen faa Aar efter havde saa stort et Overskud, at det kunde udbetale Oxholm den store Sum Penge, han Aar i Forvejen havde laant Stiftelsen som en Æresgæld. „Saaledes betaler det sig at laane sin himmelske Fader. *Han* kan bevare Kapitalen og endda give igen med Rentes Rente.“

En anden Glæde havde han i Sølvbryllupstiden. Derom har hans ældste Datter, Fru Hofjægermesterinde Else Vind, fortalt i Lukasstiftelsens Aarsberetning for 1926:

„Den Gang en Ungdomsven bedrog ham for nogle Penge, var Tabet af Pengene et Slag, der ramte ham haardt, men at være bedraget af et Menneske, han havde haft fuld Tillid til, det var det værste. Fader havde svært ved at bære det. Nogle Dage efter kom jeg ind i Faders Stue. Han stod med et Brev i Haanden, og Glæden lyste ud af hans duggede Øjne. „Her skal du se,“ raabte han, „Peter har sendt mig de 40 Kr, som jeg laante ham, tilbage; saa er der dog endnu et Menneske, man kan stole paa og have fuld Tillid til.“ Hvor har jeg ofte i Tankerne velsignet den Peter, der holdt sit Løfte om at betale tilbage. Han gav Fader mere Rigdom, end han selv anede, ved sin Ærlighed, som hjalp over den bitre Skuffelse med Ungdomsvennen.

Fader var, hvad man forstaar ved en dejlig Fader, altid saa mild, altid fuld af Spøg og Lune; han kunde fare op i Vrede en-

gang imellem, men det varede saa kort, saa lyste hans glade, milde Smil over os igen. Aldrig trængte han paa for at faa vor Fortrolighed; men vi vidste, at han altid var rede, naar vi kom. Han havde Taalmodighed til at lytte i Timevis. Han ejede det kærlige Hjerter, der opfattede selv det, som ikke blev sagt. Hans Hjerter var rigt og

Far med en af de 8.

stort nok til at naa langt ud over Hjemmets Grænser. Jeg husker en Juleaften paa „Teltet“, hvor han fandt en ung Mand paa Landevejen udenfor Kirken; han lagde Armen om ham og fik ham med hjem. Vi kendte ham ikke, men det var en af „Faders unge Mænd“, som vi altid sagde, og det var os nok. Han fik en Plads ved vort Juletræ ligesaa godt som vi. Eller Fader kom ind og sagde til Moder: „Der staar en ung Mand derude. Han maa nok spise med?“ Og saa kom han ind, spiste og blev mæt for saa at gaa ind i Faders Stue og tale med ham.

Mon ikke „Faders Stue“ ogsaa blev et godt Sted at mindes for mangen en ung Mand, fordi et kærligt Hjerter der slog ham i Møde. Man har engang sagt til Fader: „De tager Dem egentlig af alle de

unge Mænd, som vi andre ikke bryder os om at tage os af.“ Det maa vel antages at være sagt i Spøg, men der ligger dog en dybere Betydning bag de Ord. Jeg har set Fader samle en saadan stakkels ung Sjæl op ved Vejen, — som baade Præsten og Levitten var gaaet forbi — og ikke alene samle op, nej, som den gode Samaritan, han var — ikke slippe ham af Syne, men trofast holde Øje med ham Aar ud og Aar ind. Ja, hvor var Faders Trofasthed stor. Han brød aldrig Baand over. Jeg ved, at han gennem mange Aar i Ny og Næ sendte smaa Kort eller Breve ud til mangan en ung Mand, han ikke længe havde hørt fra: „Blot et lille Ord,“ sagde Fader, „at han kan se, der er nogen, der tænker paa ham og ikke har glempt ham.“ Og var Fader saadan mod andre, hvor elskelig var han saa ikke mod dem, der i Hjemmet stod ham nær og ved Blodets Baand var knyttet til ham.

Hvor er det godt og trygt for et Barn at vide, at hvordan det end gaar i denne forvirrede, syndige og sorgfulde Verden, saa vaager Faderøjet over det, sommetider ængsteligt og bedrøvet, men altid kærligt. Naar man møder saadan en uselvvisk, trofast, tilgivende Kærlighed hos et Menneske, saa viser det bedre end nogen Prædiken Vejen opad til Gud.

En Sang, Fader elskede og ofte citerede, var denne:

„Vor Fader har Lys i sit Vindu,
 det skinner i Natten frem,
 det er som et kærligt Øje,
 der siger: „Kom hjem, kom hjem!“

Som Barn tænkte jeg altid, det var Lyset fra „Faders Stue“, der her var Tale om. Jeg forstod, at det lille Lys i Faders Stue var en Genspejling af det evige Lys. Saa kan jeg iøvrigt ikke undlade at omtale hans lyse og glade Humør; hvor virkede han dog forfri-skende, naar han med sin glade Latter og sine spøgefulde Bemærkninger kom ind i Stuen. Han kunde være saa vittig og morsom, men aldrig saa han virkede saarende paa andre. Jeg har engang hørt nogen sige: „Det er forbavsende at høre nogen være saa morsom uden at være det paa andres Bekostning.“ I de senere Aar paastod

han, at vi otte Børn snakkede saa meget, at der ingen Grund var for ham til at sige noget mere. Naar vi sad omkring ham og sludrede, sagde han: „Jeg holder egentlig af at være Fyrtaarn; jeg lyser mildt over eder alle uden at behøve at sige noget, og I kan saa være de sladrende Smaabølger ved min Fod.“

Sølvbrylluppet blev dog en dejlig Fest i Hjemmet, og mange Velsignelsesønsker blev tilsendt fra fjern og nær. Paa Røndemødet havde Ricard holdt en Sølvbryllupstale, hvori han sagde, at Kammerherreinden var den yndigste Kone, man kunde se. „Jeg og Drenge maatte op paa Stolene for at ses og applauderes.“

I September Maaned 1913 ledede Oxholm atter en Missionsudstilling, denne Gang i Hillerød med sædvanlig stor Tilstrømning.

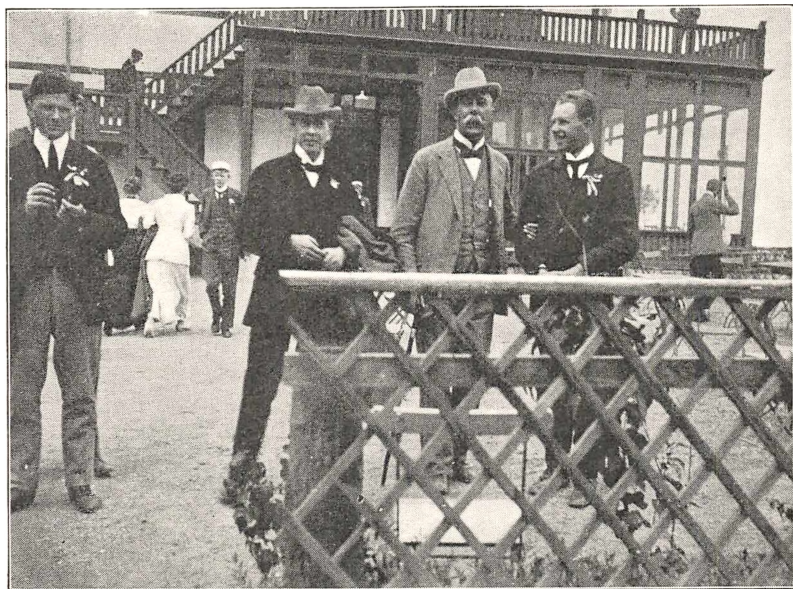
Vi er nu naaet til det bevægede Aar 1914, da Verdenskrigen brød ud. Den aarlige Begivenhed, en Missionsudstilling, fandt atter Sted — denne Gang i Februar paa Bornholm i Rønne. Alene paa én Dag var den besøgt af 900 Børn og 1500 Landboere. „Men det var nær gaaet galt, da det elektriske Lys gik ud — eller rettere „slap op.“ Vi flygtede til det store Missionshus, hvor Joachim Moltke holdt sit Foredrag for et overfyldt Hus. Missionær Johan Andersen talte samtidig i det lutherske Missionshus — aldeles beaandet.

Under *Gymnasiastmødet i Ollerup* trak Verdenskrigens Skyer op i Horisonten, og Mødet opløstes. Blandt andre følte Oxholm det som sin Pligt at være i Kongehusets Nærhed, om man skulde ønske hans Raad og Bistand, hvorfor han satte over Bæltet med en af de Færger, som overførte den fynske Garnison til Sjælland.

Alligevel fik han en Del med af Mødet — saaledes Besøget paa Juelsberg, hvor Godsejer Juel gav Gymnasiasterne en venlig og meget smuk Modtagelse i den dejlige Park, hvor Juel holdt en god Tale om Betydningen af den kristne Ungdomsbevægelse for Danmarks Fremtid: „Vi behøver ikke mere Frihed i Danmark, men det, vi højlig trængt til, er mere Kristendom. Biskop Ostfeldt talte om „den gode Hyrde.“ — „Jeg har grundet paa her paa Nyborg-Mødet, om den gamle Konservatisme har haft sin Besøgelsestid, og om det nu er den fremstormende Liberalisme („I. C.“ og „Venstre“), som skal føre Kristendommens Sag frem i Danmark. Jeg glæder mig

over, naar Sjællands Biskop taler, saaledes som Ostenfeld talte i Aftes. Det var formløst ganske vist, men mandig og inderlig Kærneføde.“

„Politik hører man heldigvis intet til her paa Mødet, men saa meget har jeg dog udfundet, at langt fra alle de unge er radicale —

Fra et Studentermøde i Nyborg.

Th. Glahn. J. Moltke. O. Oxholm. J. Toftegaard.

eller Socialister. Der findes endog stok-konservative Elementer iblandt. Prof. Ammundsen talte over Emnet: „Vor Gud han er saa fast en Borg“ og sluttede med „Klippe, du, som brast for mig,“ og sagde saa: „Den Klippe, hvori I skal skjule eder, det er den Klippe, som brast den Gang, Jesu Hjerter brast paa Golgatha Klippe. Det fuldbragte Værk kan man leve paa i Liv og Død.“ — —

Studentermødet fik en underlig Afslutning. En af de ledende Studiner, Frk. Grundfør, døde af et Hjerteslag under Badning. Hun var en forældreløs, troende Pige fra Randers. Hun havde gjort et

godt Arbejde blandt de unge Kvinder. Hun havde følt sig lidt utilpas under Mødet, men var nu bedre, indtil et Hjerteslag brat gjorde Ende paa Livet. Naturligvis gjorde det et vældigt Indtryk paa os alle, og der blev underligt stille i hele Lejren. Underligt nænsomt af Herren at tage hende hjem, om hvem vi alle vidste, hun hørte Herren til og ikke havde sørgende Slægtninge af nogen Art. Pastor Th. Glahn greb Lejligheden og talte gribende om Dødens Vished og Guds Kærligheds Dyb, og Rektor Conrad Hansen talte „om at faa den Helligaand“ under en Stilhed, som jeg aldrig har oplevet før. Gud har talt sit gribende Sprog igennem alt dette til os alle, og vi kunde se hans Vej for os. Det var let at faa de unge i Tale i Aftes. Guds Veje er underlige, men hans Visdom og Kærlighed uendelig stor.“

I Foraaret 1914 mistede Oxholm sin eneste kære, gamle Broder, Kammerherre Carl Oxholm, som maatte gennemgaa haarde Lidelser, før han slap herfra. Oxholm og Kammerherreinde Sophy Oxholm passede ham troligt og vaagede skiftevis over ham Nat og Dag.

„Carl er sød og god og giver mig alle mulige gamle Kælenavne fra Barndomstiden og holder af at have mig om sig. Men tale med mig kan han ikke, da Forkalkningen breder sig. Disse Nattetimer er vidunderlig rige. Aldrig har jeg før forstaaet Ordene: „Lovsange om Natten“ som nu. I disse ensomme Nattevagter taler jeg bogstaveligt Ansigt til Ansigt med Gud, om min Bror, om mine Børn derhjemme, om mit Ungdomsarbejde, nævner de enkelte Unges Navne for Tronen. Alt dette er rene Festtimer. Og saa takker jeg Herren for det store Under, at han fik Tag i os to. Jeg var saa glad for at sidde hos ham. Han levede op i Nattens Løb og sagde til mig: „Jeg beder saa bønligt, at der maa blive lukket op for mig, at jeg kan slippe ud af alle mine mange Smerter.“ Jeg svarede, at det skete i Guds Time, men der var en Mening dermed. Han svarede: „Du mener en stille Forberedelse, ja, det er rigtig nok.“ Vi talte saa godt sammen om Guds Riges Ting, og jeg sagde ham, at alt, hvad vi har gjort af galt, fælder Dom over os, og det gode, vi fik Lov til at gøre, skylder vi alene Guds Naade. Vi har ingen Fortjeneste! Min kære, gamle Broder. Jeg kan mærke, hvor glad han er

for at have mig her. Jeg sang for ham Kingos Forfængeligheds Salm: Far Verden Farvel.“

Jeg var alene med ham i Nat. Længe havde min kære Broder ligget og set hen for sig med et undersøgende Blik. Saa rakte han mig sin Haand, og jeg spurgte ham, hvad han saa. Han svarede: „Der er lyst forude.“

Jeg benyttede Lejligheden til at spørge ham, om han mente det var Gud, der kaldte ham hjem, og om han var beredt paa at møde sin Gud ret snart, og han tog mig saare ømt og inderligt om Hovedet og kyssede mig. Jeg gentog saa for ham „det lille Evangelium“, Johs. 3, 16: „Saaledes elskede Gud Verden, at han gav sin Søn, den enbaarne, for at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv.“ Ord for Ord hviskede jeg ind i hans Øre, og han trykkede hjerteligt min Haand og saa usigelig mild og smuk ud. Min inderlig kære, gamle Broder. Vi har alligevel mange lyse Barn-domsminder at dele sammen. Gud tage dig i sin Frelserfavn.“

Kammerherre Carl Oxholm, Stifteren af det Oxholm-Rosenfeldtske Fideikommis, døde 29. Marts 1914 og blev stedt til Hvile i Familiebegravelsen paa Kastrup Kirkegaard.

Denne Oplevelse, som jo strengt taget er af mere personlig intim Art, er dog medtaget, fordi den belyser Oxholms kærlige Hjertelag, der elskede sin gamle Broder indtil det sidste.

Af Begivenheder fra Aaret 1915 kan nævnes, at Oxholm deltog med Liv og Lyst i et Studenter- og et Gymnasiastmøde paa Nyborg Strand.

„Et Gymnasiastmøde er ikke et Studentermøde, men alligevel er der mere Alvor over dette, end der plejer at være. Frygten for Indblanding i det store Verdensopgør gør sig gældende. Pastor Prip talte i Aftes om „Guds Forsyn“. Den umiddelbare Tro, der lyste ud af hans Tale og Færd, gjorde ham saa skøn i mine Øjne. Medens han talte, sad jeg og tænkte, om Gud har lukket til for hans Arbejde i Syrien for at bruge ham til at vinde Danmarks kristne Ungdom for Herrens Kongstanke: Hedningemissionen. Jeg har nu gjort op med mig selv og resigneret i den Tanke, at dette maa blive mit sidste Gymnasiastmøde. Pastor Prip sagde i Aftes, at naar vi staar

overfor Valget af Vejen, maa vi opgive vor egen Vilje. Vi møder Hindringer udefra. Men de falder som Jerikos Mure ved Tro. Men Hindringerne ovenfra, dem maa vi regne med. Endnu spærrer Englene Vejen for Bileam. Jeg ved, at Gud har en Vej for alle mine egne Børn til Frelse. Jeg beder og bier, venter og tror, i Herrens Time skal det ske. Thi Gud er en uendelig trofast Medarbejder paa vor Glæde. I Morgen er det vor 27 Aars Bryllupsdag. Tak for alle de gode Aar. Det var en god Dag den 15. August og kan fejres bedre og bedre for hvert Aar.“

Det stod klart for Oxholm, at hans Rejseliv til Gymnasierne nu sang paa sit sidste Vers. Endnu tog han en Jyllandstur til Nibe, Viborg og Aalborg. „Den jyske Luft har en vækkende Virkning paa mig. Men nu maa alligevel dette enerverende Rejseliv hører op. Jeg føler, at min Rejsepræstgerning blandt Gymnasiasterne maa være endt.“

VIII.

LITTERÆR INDSATS. BREVSKRIVNING.

De kommende mere stille Aar benyttede Oxholm til at skrive rundt til alle de gamle Dreng. Han benyttede ogsaa „Lægmandsbladet“ og skrev en Bog og flere Pjecer.

Oxholms litterære Indsats var ikke særlig stor. Hans Evner som Arbejder i Guds Rige laa afgjort paa det personlige, mundtlige Vidnesbyrds Omraade. Foruden de mange smaa, omtalte Pjecer fra Gymnasiastmøderne, har han oversat *Andrew Murreys*: „*I er Grenene*“ og udgivet den paa „Eget Forlag“ (1919). Endvidere en opbyggelig Pjece med Titel „*Det sanddru Vidne*“, som handler om den lille fangne jødiske Pige i Naaman Syrers Hus. Den slutter saaledes: „Du kan ikke vidne for Verden om, at Jesus døde for alle, og at Frelsens sikre Vej gaar over Golgatha, før du bestemt ved, at han er død for dig, og du lader Jesu Blods Kraft rense dig selv, saa dit Liv bliver en stadig Lovsang for Herren. Du bliver først et sanddru Vidne, naar du selv er blevet et levende Vidnesbyrd om den levende Frelsers uforskyldte Naade, saaledes som den lille Tje-

nestekvinde var det om den levende Gud i Israels Land.“ Oxholm hentede som Regel Teksterne til sine Bibeltimer fra det Gamle Testamente og fyldte dem saa med Ny Testamentes Aand. Hans efterladte Bibel viser, hvor han var hjemme overalt i Gamle Testamente.

Det var derfor naturligt for ham, da han i 1911 tog sig for at skrive en virkelig Bog, da at behandle Abrahams, Isaks og Jakobs Historie, tilegnet „*den danske Ungdom*“. Dens Titel blev „*Fra Ur til Ægypten*“. Mærkeligt nok blev den i selv den mest venligsindede kirkelige Presse modtaget med megen Kølighed og, hvad værre var, det kneb med Salget. Efter Boghandlernes Nytaarsopgørelse kom den tilbage i store Mængder til Forlaget, hvis Leder en Dag beklagede sig til Oxholm om det relative lille Salg. „Deres Bog gaar ikke, kære Kammerherre. Hvor kan det dog være?“

Oxholm stod lidt. Saa kom det lune Blink frem i Øjet, som alle, der kendte ham, vidste forudvarslede en kærlig Morsomhed. „Det kan jeg da ikke forstaa! *Vi* to kan da umulig bære Skylden. Jeg har bedt meget for den Bog, medens jeg skrev den, og De har sikkert gjort det samme, da den blev sendt ud fra Forlaget! — — Men jeg skal se, hvad jeg kan gøre.“

Oxholm gik lige ned i Bethedas Boghandel og bestilte et større Antal „*Fra Ur til Ægypten*“. Saa brugte Kammerherren den, naar en af de talrige „*Nevøer*“ Landet over havde Fødselsdag. Det blev en staaende Gymnasiastvittighed denne: „Har du faaet U(h)r af Kammerherren?“ En Gang tog han en Gymnasiast i Skole. „Har du læst min Bog om Abraham?“ Den unge Mand trak lidt paa det? „Læst og læst. Jeg har kigget i den, saadan hist og her.“ „Har du skaaret den op?“ „Nej, ikke den hele.“ „Ja, du er en køn Plante!“ —

Man maa indrømme: Kritikken har ikke været uretfærdig! Bogen er springende og noget urolig i Anlægget, og andre har gjort det bedre. De psykologiske Iagttagelser er heller ikke helt sikre. Men undertiden glimter det af Aand. Men et Udpluk af „*Kerneord*“, som det fornylig er forsøgt af Ricards Forfatterskab, er det ikke muligt at give. Oxholm skulde høres og ses! Det var hans Personlighed, som gjorde det uudslettelige Indtryk paa Ungdommen. Meget mere vellykket er den ganske lille Bog „*Aabne Vinduer*“.

Tanker over Daniel Bogens Kapitel 6.“ Det er egentlig en Slags Forstudie til en Bog om Daniel. Denne Bog blev nu aldrig skrevet færdig og naaede aldrig i Trykken. Skuffelsen med „Ur“ var for stor. Dispositionen er klar. Daniel kendte Gud! Gud kendte Daniel. Daniel kendte Guds Røst. Gud kendte Daniels Hjerte. Sig mig, kære Læser, har du et saadant Hjerte? Sig mig, kære Læser, har du et saadant Vindue aabnet imod det himmelske Jerusalem? Kender du Jesus? Kender Jesus ogsaa dig? — — Se, Tanke føder Tanke, og fra hin tunge Sten over Løvekulen gaar Tanken videre til en anden tung Sten, der langt senere i Tiden blev lagt over en Døds-hule i Klippen, en Sten, der ogsaa blev forsynet med de mægtiges Segl. Dog sejrede Gud!

Brød Morgensolen frem over en levende Daniel, befriet fra Døden under de vilde Dyrs Kæber, brød end mere Paaskesolen frem over den levende Jesus, da han havde overvundet Døden! Jesus lever! Det er en troværdig Tale, aldeles værd at annamme, at Kristus Jesus kom til Verden for at gøre Syndere salige, blandt hvilke jeg er den største. Dette Selvvidnesbyrd har baade Fynd og Klem. I denne lille Bog graves dybt.

En anden lille — ogsaa værdifuld Bog — hedder: „*Jeg er med eder.*“ Det er *den unge Josefs Historie*. Disposition og Tendens er den samme. Fra Josefs Historie trækkes Linierne op til vore Dage. Josef var et lydigt Guds Barn, der vandrede i Kærlighed, men han var ogsaa en Drømmemester, iført en hvid Kjortel. Er du et Guds Barn, ses du paa lang Afstand. Din hvide Kjortel stempler dig, og saa hvisker Satan inde i Hjerterne: „Se, der er en af dem, som tror sig bedre end andre.“ Efter disse stadige Sidespring op til Nutiden føres Josefs Historie videre. Et Par særlig karakteristiske Bemærkninger skal gengives her.

„Hvilken Livsstilling du, kjære Læser, beklæder, ved jeg ikke, men det er jo ikke umuligt, du er Tjener i en stor Mands Hus (det var Öxholm selv). Er det Tilfældet, saa er det godt og nyttigt, om du har gjort dig fortjent til din Herres fulde Tillid. Vær glad, om det er Tilfældet, men noget er langt bedre: Velsigner Herren Huset for din Skyld?“ — — Længere fremme hedder det: „Nutildags

hører Mundskjænk og Bager ikke til Kongernes umiddelbare Omgivelser, men dengang var Herskeren Solen, hvorom Alt drejede sig, og paa Solsiden ville Alle gerne bygge og bo. Mundskjænken var en Vogter over Kongens Liv.“ Skriftet slutter saaledes med den sædvanlige Linieføring op til den nye Pagt: „Jøderne drog nu ind i Ægypten, hvorfra de senere igen skulde føres ud over Sinais Bjerg enten for at frelses eller for en Tid slaas ud af deres Kurs paa Forargelsens Klippe: Golgatha!“

Det mest karakteristiske litterære Efterladenskab af alle Oxholms Smaaskrifter er dog afgjort det Alvorsbudskab, han i 1914 ved Verdenskrigens Udbrud sendte ud som en Hilsen til alle sine unge. Han kaldte det et Manuskript og gav det Titelen „*Til mine Venner*“. Her har vi den rigtige „Onkel Oxholm“. Men Morsomhederne og Lunet er trængt tilbage for Situationens Alvor. Det er i Virkeligheden Oxholms Testamente til Ungdommen i Danmark. Og da det ikke blev udsendt i Boghandelen og ikke heller findes paa de offentlige Biblioteker, vil et Uddrag deraf være paa sin Plads her. For en opmærksom Læser vil det give os Manden, som han var. Manden med det varme Hjerter for Fædrelandets Fremtid og Ungdommens Vel. Det hedder bl. a.: „Det var under et af de stærke Uvejr, August Maaned i Aar 1914 var saa rig paa, at jeg en Aften hjemme (paa „Teltet“) stod og saa ud over Vandet, og der fik jeg den Lysfremtoning at se, der gav mig disse Tanker.

Krigsuroen havde, meget imod mit Ønske og Vilje, kaldt mig bort fra Gymnasiastmødet i Ollerup, og mine Tanker dvælede endnu hos den friske Ungdom, som jeg af Pligtfølelse for min Familie havde skilt mig fra. Hurtigere end jeg havde ventet, trak Uvejret op fra 3 Sider med tunge, sorte Skyer, medens Tordenen brummede i det fjerne. Ret et Billede paa det, som foregaar i Europa. Men det Uvejr, jeg her nævner, nøjedes dog med, da det i Nattens Løb brød løs, at antænde nogle enkelte Huse, medens ingen endnu kunde ane, hvad der vilde gaa til Grunde under den Verdensbrand, Krigsfakkelen truede med at antænde. Det var som Lyset, vore dejlige Sommernætters Lys, blev trykket ned imod Jorden, og den hede, tunge, af Elektricitet mættede Luft lagde sig knugende over

Brystet og frembragte den kvælende Fornemmelse, der har Uro og ængstelige Følelser til Følge.

Der var ingen Bevægelse i Luften, en ildevarslende Stilhed herskede overalt, kun afbrudt af de baskende Vingeslag, naar Fuglene foruroligede, søgte sig et nyt Natteleje. Det var, som naar de store, væbnede Hærmasser tause samler sig om de vordende Slagmarker, og man drager uvilkaarligt Vejret i korte, snappende Aandedræt. Der maa have været en Rift i Skyen, thi pludselig gød Maanen sit fulde Lys over Landskabet og slog sin lysende Bro over det foran mig liggende mørke Vand. Det var ganske betagende. Der var noget befriende over denne Lysaabnbaring, og der kom midt i Uvejrsmørket Fred med Himmellysets Klarhed fra oven. Naar Sindet enten ængstes eller glædes, søger Hjertet uvilkaarligt hen til dem, det rummer. Jeg saa foran mig i Lyset en stor Skare Ungdom, kære kendte, unge Ansigter, der gled mig forbi, eet for eet, i den straalende Lysvirkning, og jeg husker, at det slog mig med Undren, hvor mange der var! (i Sandhed Oxholms unge Venner var mange.) Saa drev Skyerne sammen, og paa én Gang blev det kulsort om mig.

Det var jer, I unge Venner fra Ollerup og Nyborg Strand, Ansigter fra K. F. U. M.-Lejrene, unge Skikkelser i hvide Bluser, raske Drengene i Spejderbaalets Skær. Soldater og Matroser og smaa Mælkedrengene med Klokkerne i Haanden. Det var disse vekslende Skikkelser, der kom i rivende Fart og gled mig forbi paa Lysstrømmen. Og nu stod jeg i Mørke med dette Spørgsmaal paa mit Hjerte: *Fik du dem det sagt?*

Sagt hvad? Sandheden, den store, bærende, bevarende, frelsende Sandhed, der ligger i dette ene Navn *Jesus Kristus*. Ved en af disse pudsige Tankeforbindelser, der i Øjeblikket synes ganske naturlige, men senere forekommer én selv saa mærkelige, førtes mine Tanker tilbage til min Skoletid. Det var dengang, man fik det altsammen for, højstens „én paa Kassen“ til Hjælp; og Latin kunde eller formodedes vi alle dengang at kunne. Blandt Ciceros Taler var der én, der hed „pro Milone“, da den var skrevet til Forsvar for en Mand af Navn Anenius Milo. Nogen særlig god eller nyttig Statsborger var bemeldte Milo ikke, men han havde engang, da han var

„ved Fadet“, hjulpet Cicero hjem fra en Landsforvisning, og nu skulde dennes glimrende Veltalenhed redde Milo fra en lignende Skæbne. Men Talen blev aldrig holdt; thi da Cicero mærkede Forsamlingens Uvilje og saa, hvorledes Pompejus' Soldater trak sig mere og mere sammen om Talerstolen, fandt han det klogere at sige noget helt andet end paatænkt. Cicero kom godt fra det, men Milo maatte frelse sig ved Flugt og gik frivilligt i Landflygtighed. — Men hvordan mon det saa ud i Ciceros Samvittighed? „Pro Milone“ er nu et Spottenavn, en fælles Benævnelse for alle Taler, der „af Hensyn“ holdes anderledes end oprindelig bestemt, ventet eller tænkt.

I Grunden et passende Sidestykke til den bekendte ypperlige Tegning af den ynkelige Hr. Fløvmand, der med selvtilfreds Mine sidder og tænker paa, hvad han kunde have svaret. Saadan var mine Tanker: „*Fik du dem det sagt?*“ Nogle fik jeg det vel nok sagt til, og med en vis Grad af Sandhed tør jeg tilføje — til saa mange jeg kunde naa;“ men burde jeg ikke have naaet flere? Jeg har aldrig prøvet mit Mod overfor Pompejus' Soldater, dog tror jeg at turde sige, at hverken Tilhørernes Uvillie eller Ungdommens Kritik — jeg er erfaren i begge — har faaet mig til at slaa af paa Sandheden; men alligevel tør jeg ikke kaste med Sten efter Cicero; thi ogsaa jeg har mine „pro Milone“.

Der er noget, der hedder „Undladelsessynder“; dem er der altid Flertal af i Registret. De nævnes i Matthæus 25. Kapitel. Vi spørger „naar?“ og der svares: „dengang du ikke.“ Det var, dengang vi gik hjem sammen fra Udflugten, eller dengang nede ved Stranden, eller hvergang jeg slog om, fordi du var uoplagt, og jeg fandt det klogere at tale om alt andet mellem Himmel og Jord end just det, der forbinder Himmel og Jord, skønt jeg meget vel forstod, at du ventede paa, at jeg skulde begynde. Hvad var jeg ellers kommet til Møde for? En lille Utilnæmelighedstue har mangen Gang væltet mine gode Forsætters store Læs. Er det ikke en Slags „pro Milone?“ Man udsætter det afgørende Ord til en belejliger Tid. „I Morgen“ er den Ondes Feltraab! Men Feltraabet „I Dag“ er Guds-Frelsens Stemme. Jeg svnes. jeg har saa meget forsømt Arbejde, megen spildt

Tid paa Samvittigheden, naar jeg staar Ansigt til Ansigt med mine unge Venner — med dansk Ungdom.

Rimelige Skønsomhedshensyn undskylder ikke Forsømmelserne. Saa aldrig i Stormvejr, tal aldrig til en tom Mave. Forsøg ikke paa at borde et Lokomotiv for at omvende den fungerende Fører, tal ikke til en „Post for Gevær“. Forklar ikke en ung Mand med Tandpine, at Livet er lutter Glæde, og regn ikke med hans Anger, der har „Kneb“, lige saa lidt som med den druknes Taarer. Men glem heller ikke, at der er Sandheder, der er saa grundlæggende, at de, hvad enten de møder Uoplagthed eller Adspredthed, Velvilje eller Kritik, maa siges, som de er, hvor Lejlighed gives, og den gives, naar vi mødes. „Har du, naar vi var sammen, mærket Sporene af disse grundlæggende Sandheder i mit Liv?“ Jeg vil være naiv nok til at ønske det. Har du intet fundet deraf hos mig, vil jeg aldrig kunne faa dig til at gribe den fulde Sandhed i Johannes Evangelium 3, 16 (at „saaledes elskede Gud Verden, at han gav sin Søn, den enbaarne, for at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv.“) Men har der været et harmonisk Samvirke os imellem, saa er du endt i Sandhedens fulde Lys, og saa vil det uforanderlige Himmellys ogsaa danne Bro for dig over Fremtidens mørke Vande.

Der trækker Uvejr op fra alle Sider lige nu, og det Spørgsmaal baade vækker én og lægger én paa Sinde eet: Mon vi gaar Ram forbi? Dér er een, som ved det, *Gud ved det*, men ved du ogsaa, at han ved det? Ved du det, fordi dit Hjerte lever med Herren, saa ved du ogsaa, at nu har baade Gud og Danmark Brug for sine Børn. Et vældigt, velsignet Arbejde venter paa jer unge. Nu eller aldrig maa Firsernes „Grine-Dæmon“ drives ud. Nu har den onde Aand ødelagt og forpjanket nok herhjemme. Nyborgmødet endte med en Himmelfart, en trofast Tjenerinde blev i et Nu af Gud sat over meget, fordi hun havde været tro i det lidet. „Kostbar i Herrens Øjne er hans helliges Død.“ Ollerupmødet baade spredtes og holdtes sammen under Spændingens Kanonmunding. Ved Gammel Rys historiske Steder mødtes i Aar ingen dansk Ungdom. Der er Spænding og Alvor over de dejlige Høstdage — dejligere end nogen Sinde.

Men er der Alvor over Jer? 1807 — selv 1848 og 1864 skabte Mænd, Kvinder, Sang og Toner i Danmark, hvis Minder aldrig vil blegne, hvis Velklang aldrig fortoner, men, hvad vil 1914 frembringe? Det staar til eder, unge Landsmænd og Landsmandinder, at give Svaret.

Letfærdighed i Sæder, i Tale og paa Tryk maa udryddes. Og det staar til eder, de levende Vandstrømmes Børn, at skylle alt dette onde ud af Livet herhjemme.

Vær med til at rense vort „dejlige Modersmaal“ for de afskyelige Tilsætninger, der har gjort dets milde Klang saa haard og saa skurrende.

Der maa mere Villie, mere Virke ind i vort Folk; men begynd med jer selv, thi det staar til eder, der kender den Gud, „som virker i os baade at ville og at virke,“ at lade ham bevise sig i eders eget Liv, den Gud, om hvem Jesus siger: „han giver gerne,“ og om hvem Paulus erfarede, at han giver „langt udover, hvad vi beder og forstaar.“

Men ogsaa udenfor os selv ligger der mægtige Opgaver og venter paa et nyt Slægtled, som vil helt med Herren. Alle de utilfredsstillende løste sociale Opgaver — og dersom vi gaar som en bevaret, selvstændig Nation ud af denne Krise, en hel ny Partifordeling indenfor Stat og maaske Kirke, alt dette venter paa eder, men hvorledes vil du møde disse Krav?

En ny, kraftig, villende, virkende Aand kræves.

Den tidligere Aand har bevist sin Uformuenhed.

Men har I modtaget Helligaanden fra Herren, eders Gud? Det er hans Plan, at det er hans Ungdom, der skal udføre Arbejdet. Svigt nu ikke! Vi gamle beder den Bøn: „Vi beder altid for eder, at vor Gud vil agte eder Kaldelsen værdig og med Kraft fuldkomme al Lyst til det gode og Troens Gerning.“ Vi gamle længes efter at se den Bøn opfyldt i eders Liv. *I er Danmarks Fremtid.*“

Saaledes taler en ansvarsbevidst Ungdomsfører i Farens Stund til sine unge Venner. Maaske dette „Svigt nu ikke,“ som var Kærnepunktet i Oxholms litterære Budskab, endnu har Bud til en og anden?

En særlig Naadegave fik Oxholm som Brevskriver. Tidens Jag

levner ikke Tid til Brevskrivning. Mennesker har nu om Dage svært ved at blive stille. Der er kun Tid til en hastig Konversation og et Par løst henkastede Linier.

Men Menneskene berøves herved rige Værdier. Thi den alvorlige Samtale og den oprigtige Brevskrivning er Skriftemaalets Time, hvor et Menneske bliver klar over sin aandelige Rigdom — eller Fattigdom; og det er Livsdrømmens Time.

Oxholm forstod som faa denne Brevskrivningens Hemmelighed og ofrede megen Tid paa sin Korrespondance. Hans Haandskrift var med Aarene blevet et Studium for hans Venner. Der stod ikke mange Ord paa et 4-Siders Brev. Men der stod som Regel det, der skulde staa. Til Beroligelse for alle hans unge Venner, som igenem Aarene stod i Brevveksling og rig Tankeudveksling med „Onkel“, og som benyttede hans store, kærlige Fortrolighed, er alle Brevskaber, som er sendt ham fra unge Venner, blevet brændt efter hans Død. Oxholm havde selv omhyggelig brændt sin Mors Breve, og det var sikkert i hans Aand, der blev handlet, da Generalsekretær Engberg tilraadede og Overkammerherreinden bestemte, at Oxholm skulde have alle sine Skriftemaalshemmeligheder med sig i sin Grav. Men selv om altsaa Sporene af hans store Brevvirksomhed er udslettede af „Teltet“s Kaminovne (og det var Dynger, som blev brændt), saa ligger der rundt om i danske Præstegaarde, i unge Lægers og Juristers Hjem en lille Stabel Breve — omvundet med Snor kan hænde. De gemmer disse gamle Epistler med Oxholms opmuntrende Bemærkninger.

Hvad stod der gennemgaaende i hans Breve? En kort Stikprøve vil vise os det: „Min kære unge Ven! Tak for Brev og Billede og Tillid. Herren gengælde jer kære Dreng al eders Kærlighed og Tillid. Det kaster Lys paa Lys over mine Dage, som maaske endnu ikke kan kaldes Livsaftener, saa dog Eftermiddage. Som det synes, har Herren beskaaret mig den Naadegave, at I unge kommer til mig. Og jeg er saa taknemmelig derfor, saa meget mere, som jeg ikke forstaar, hvad I ser i mig. Kære E., jeg var saa glad for at være sammen med dig igen, min rare, gamle Dreng. Vær altid sikker paa, at der er en stor Hjertekrogs-Plads ogsaa for dig. Tak for

Forbøn. Er der nogen, som behøver den, er det din gamle, trofaste Onkel Oxholm.“ — Eller et andet Brev, stærkt personligt: „Min kære E.! Saa har din gamle Onkel atter været paa en Hjælpeekspedition ud til mine kære Drengene. Denne Gang var det Gymnasiasterne i Aalborg, som havde kaldt, — og saa var jeg en Svipstur oppe i Skivum-Fleskum Herred for at besøge en, som nok var ved „at bøje af fra Vejen.“ Jeg opfatter mig selv, skal du vide, som Ungdomsbevægelsens Zoneredningskorps. „*Den store Udrykningsvogn*“ det er, naar Onkel selv kommer anstigende paa sine snart gamle, stive Ben. „*Den mindre Ambulance*“ er mine Breve, som rykker ud med kort Varsel. Og saa har jeg en hel lille beskeden *Haandsprøjte*, som hedder et Postkort. Undertiden spørger jeg mig selv: Kan I læse min Haandskrift? Og bryder I jer om mine Breve? Mange af eder skriver saa sjældent til mig. Vil I gerne have Svarporto vedlagt, saa sig bare til! Tak for dit Brev. Du kan da endnu skrive et ordentligt langt Brev, saa man faar noget at vide. Godt, at det, du kalder „Bibelkritikken“, ikke har rokket din personlige Tro, dit faste Stade i Kristus. Den tyske Bibelkritik har ogsaa gjort Ulykker nok. Det, at du bestemt mener, der er Kildeskrifter i Mosebøgerne, er vist rigtig nok. Ogsaa jeg bruger Buhls Bibeloversættelse af Gamle Testamente og har moret mig over alle hans J. P. Q. R. S. o. s. v. Og denne Kildesondring kan give god Mening. Men det, der for mig staar urokkelig fast som Klippen, er dette: Bibelen beretter Historie. De historiske Bøger er Israelshistorie, Krønikebøgerne er ikke „Krøniker“, men Fædrelandshistorie for Israels Folk. Og alt Guds Ord, som vi finder det, er lutret og rensat. Og læg Mærke til, at hvor Bibelen taler om de sædelige Forvildelser, tales der rent ud af Posen uden Forsøg paa Udsmykninger, og Faldene er altid sat i Domsbelysning. De rent menneskelige Fejlhuskninger, som vi finder rundt om i Bibelen, er — som alt, hvad vi Syndere rører ved — et Udtryk for det menneskelige Islæt i Skriften. Men Aanden er Herrens, og Skriften kan, som ogsaa Jesus selv har sagt det, ikke rokkes. Ja, her har du mit Bibelsyn. Jeg har befriet mit Sind og sender dig og dine de hjerteligste Hilsener. Svampene myldrer op, og Kelleris Hegn staar i Efteraarets skønneste

Farver. Du kunde snart ved et Besøg paa „Teltet“ glæde din altid trofaste „Onkel“ O. O.“

I 1916 fik Oxholm atter Kræfter til at deltage i Missionsudstillingerne i Aarhus, hvor ikke mindre end 7000 Børn og 2200 Voksne aflagde Besøg i Ugens Løb. Derfra gik Rejsen til Hjørring og sidst til Esbjerg, hvor han atter holdt et Møde med Gymnasiasterne.

I August 1916 deltog Oxholm i *Gymnasiastmødet i Ry*, hvorfra han hjemsender glade Breve: „Der er mægtig Fart over dette Møde, og jeg venter mig store Ting. I Aftes kom en af mine Frederiksborgdrenge igennem den snævre Port. Jeg har faaet et Brev fra selveste Surendanath (en kendt kristen Inder), som jeg maa sige nær var gaaet mig lige saa meget til Hovedet som til Hjerte. At jeg nu tilmed har faaet en Hindu-Nevø, synes mig alligevel en temmelig „historisk Begivenhed“. At være Onkel fra Skagen til Gjedser var ikke saa lidt, men fra Kvistgaard til Madras det er dog endnu mere.“

I Oktober afholdtes Missionsudstilling i Esbjerg med et Besøg af 17,000 Mennesker, hvor Oxholm for sidste Gang gjorde en personlig Indsats for denne Sag, han elskede saa højt — Hedningemissionen.

IX.

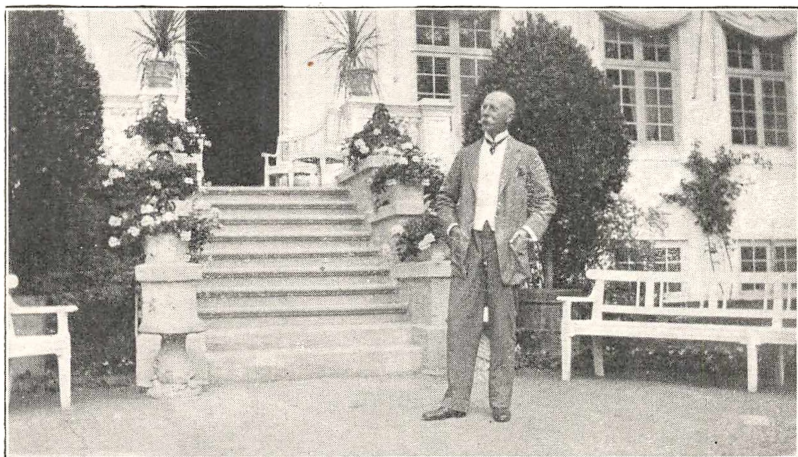
HJEMGANG. — EFTERMÆLET.

I 1917 havde Oxholm den store Glæde, at hans Søn Fritz oplevede en Omvendelse, og at det viste sig, at den var ægte og holdbar.

En af Brødrene udtalte sin Ængstelse for, at „Fritz skulde gaa hen og blive „højtidelig“ ligesom nogle af Mors K. M. A.-Damer.“ Men Frygten viste sig ubegrundet! Oxholm deltog med Glæde i Studentermødet paa Nyborg Strand. Sidst paa Aaret fik han den Glæde, at Hofjægermester Ove Vind til Bækkeskov og Sande-rumgaard forlovede sig med den ældste Datter Elsa. Han havde ikke drømt om, at den Mand, som fulgte ham paa Ambassaden til London, Paris og Madrid, skulde blive hans Svigersøn. Men det var med stor Glæde, at Oxholm gav sit Minde til deres Forbindelse og Bryllup. En af de største Glæder, som blev beredt Oxholm, var, da Hans Majestæt Kong Christian X den 8. April 1918

kaldte ham til sig paa Amalienborg for at meddele ham hans Udnævnelse til Overkammerherre.

Som man vil forstaa ogsaa af denne Bog, havde Oxholm elsket og højagtet sin i Forhold til ham unge Konge, og Motiveringen til Udnævnelsen til Overkammerherre, at Kongen ønskede atter at knytte Forbindelse med sin Bedstefaders trofaste Hofmarskal, var Oxholm til megen stor Glæde.

Oxholms Besøg paa Sanderumgaard.

Ved hans Udnævnelse til denne høje Stilling ligger der i hans Skrivebordsskuffe en afrevet Seddel fra K. M. A.-Kalenderen, hvorpaa der staar Ordet fra Esajas 40, 9: „Du, som bærer et godt Budskab, stig op paa et højt Bjerg, opløft din Røst og frygt ikke og sig: „Se eders Gud.““ Dette Ord var ham en stadig Støtte i hans nye Stilling ved Hoffet. Han var hermed vendt tilbage til den Verden, som det var ham saa naturligt at færdes i. Alligevel slap han ikke Ungdommen af Syne, men fortsatte sin Virksomhed med Missionsudstillinger og Soldatermission, indtil en Hjertesvaghed tvang ham til at føre et ret stille Liv (i Forhold til tidligere), dels paa „Teltet“, dels om Sommeren paa Nyborg Strand og særlig i Datterens og Svigersønnens skønne Hjem paa Sanderumgaard paa Fyn,

hvor Oxholm altid befandt sig saa vel — særlig efter at Hjemmet var blevet beriget med Børnebørn.

Igennem en Aarrække var Oxholm Leder af hele Ungdomsarbejdet i Nordsjælland som Formand for K. F. U. M.s 3. Kreds. Her udførte han et rigt velsignet Arbejde, indtil Kræfterne svigtede og

Børnebørnenes gode Ven.

yngre Medarbejdere overtog Dagens Byrder. Men stadig stod Oxholm bagved Ungdomsbevægelsen med det loyale Sindelag.

Mangt og meget kunde fortælles fra disse sidste Aar, men de hører Familielivets Privatliv til og skal ikke offentliggøres. Han deltog i Genforeningsfesterne i Kongens Følge og fremviste siden efter rundt omkring baade levende Billeder og Lysbilleder fra Kongens Ridt over Grænsen. Datteren, Sophy Oxholms Indvielse og Udsendelse som Missionær til Indien i D. M. S.s Tjeneste, var en anden af Oxholms store Glæder fra de sidste Aar.

Han foretog et Par Rejser til Sydens varme Klima, men en Hjerteforkalkning, som voldte ham mange Knuder, gjorde, at han mistede Vejret, naar han gik op ad Bakke. Under sin sidste Sygdom paa „Teltet“ i 1926 ønskede han sig plejet af en af sine tro Lukas-søstre. Det var Lukasstiftelsens Forstanderskab en Glæde at stille

Rejsen endt.

en Diakonisse til Raadighed for Stiftelsens elskede Formand. Og Overkammerherren var glad for at have Søster Marie hos sig til det sidste. Alligevel stod han op af sin Seng en af de sidste Nætter og gik selv ud for at varme sig Vand til en Kop The, for ikke at forstyrre nogen i Nattesøvnen. Uselvsk og hensynsfuld til det sidste. Flere af Børnene naaede hjem, og han sagde kærligt Farvel og paa Gensyn til dem alle. Det var hans mest brændende Bøn at se alle sine Børn som frelste Mennesker, en Bøn, som altid er efter Guds Hjerte. Han døde ganske stille paa „Teltet“ 30. Juli 1926. Han var

klar til det sidste, og hans Afskedsord lød: „Nu gaar jeg inden for Forhængen!“

Stedets Præst, Pastor Porsdal, Humlebæk, talte varme og kærlige Mindeord om den afdøde i Hjemmet. Bisættelsen fandt Sted i Frue Kirke for at give saa stor en Kreds af Oxholms mangfoldige Venner ved Hoffet og i de unges Lejr Lejlighed til at følge ham. Hans Majestæt Kongen, omgivet af Hoffets Kavallerer, højtstaaende Officerer af Hær og Flaade samt et helt Opbud af Præster i Ornat deltog i Bisættelsen. Stiftsprovst Ussing talte varmt og hjertegrebet. Hans Tale, som giver en glimrende Karakteristik af Oxholms hele Person, skal her gengives som Helhed.

Oxholms Kiste paa „Teltet“.

X.

STIFTSPROVST, DR. THEOL. H. USSINGS TALE
VED OVERKAMMERHERRE OXHOLMS BISÆTTELSE.

Vi er samlet til en Afskedshøjtid. Det kom saa hurtigt. Endnu i sidste Maaned stod han rank og aarvaagen i sin Tjeneste. Endnu i sidste Uge deltog han med sit levende, varme Hjerte i alle sit Hjems Oplevelser. Men Herren sendte Bud, og vi véd, han var rede. I hans Lommebog, der fulgte ham overalt, laa sammen med hans kæres Billeder en lille Seddel, skrevet med hans Haand: „Se, jeg sender en Engel for dit Ansigt at bevare dig paa Vejen og føre dig til det Sted, som jeg har beredt dig.“ Det Ord har lyst for ham i Livet, og nu er han ført til det Sted, Gud har beredt.

Derfor skal Grundtonen ved denne Højtid heller ikke være Sorg, men Tak og Pris til Ham, der giver Sejr. Tak for alt, hvad Gud gav ham, vi mindes her, i hans Liv, og Tak for alt, hvad Gud ved ham har skænket os.

Danmark har haft en god Søn i ham.

Danmarks Konger, tre i Tallet, og Kongens Hus har i over en Menneskealder haft en trofast og hengiven Tjener i ham, en Tjener, der ikke alene kunde gøre sin Herres Vilje, men som kunde bede for sin Herre og hans Hus.

Danmarks Folk har i ham ejet en Mand med en ægte dansk Natur, frisk og lys og dog trofast og udholdende, saa velsignet ens imod alle, Ven med høje og lave.

Danmarks Kirke og Menighed har i ham ejet en ydmyg Kristen, der selv kun regnede sig for en af Herrens mindste, men netop derfor fik Lov til at blive til en stor Velsignelse. Visselig, her er noget at takke for.

Skal vi da for Guds Ansigt samle vore Tanker om hans Minde, da frembyder der sig mange Herrens Ord, Ord, som han har elsket og levet i, Ord, i hvilke hans Medarbejdere og Venner vilde finde udtrykt forskellige Sider af hans Liv. Mine Tanker er standset ved det Ord af Jesus: „Sandelig siger jeg eder, *uden I omvender eder og bliver som Børn, kommer I ingenlunde ind i Himmeriges Rige.*“

„Uden I bliver som Børn,“ — hvor passer de Ord godt paa ham! Ingen, som kom i Berøring med ham, kunde undgaa at faa et Indtryk af hans forunderlig lyse *Barnesind*. At have faaet et saadant Sind i Vuggegave, er en af Guds bedste Gaver her paa Jord. At faa Lov at bevare det igennem Livet, er noget nær den største Lykke paa Jorden. Frisk og lys, aaben mod alle med et venligt Smil, hurtig til en Spøg, der kastede Lunets Lys over smaa og større Genvordigheder — ja, den, der ejer noget af den Gave, har *Sol* over sit Liv og bringer Solskin med ogsaa til andre.

Men idet jeg siger dette, er det, som om jeg saa ham selv for mig med et Blink i Øjet og hørte ham sige: Du glemmer da ikke, at Jesus siger: Uden I *omvender* eder? Nej, visselig skal det ikke glemmes, thi det naturlige Barnesind kan slides op og visne, og der er det i Livet, det aldrig magter, end mindre da Døden. Men *han* fik den endnu større Gave at omvende sig og blive et Guds Barn.

Det er vel adskilligt over en Menneskealder siden, at han gav Gud sit Hjerte. Forunderligt, at just i den sidste Del af det 19. Aarhundrede, da Fritænkeri og Verdslighed gav Tonen an iblandt os, har Gud mødt og vundet en hel Kreds af dem, der fik Lov at føre an i vore Dages Kamp for Guds Rige.

Hvad *Kamp* det har kostet ham, kender jeg ikke til — ingen naar det uden Kamp. Dog synes jeg, at jeg, igennem de faa Antydninger, jeg kender, kan skimte, hvorledes hans Barnesind gjorde ham det lettere end mange andre. Var det ikke, da Gud traadte ham nær i hans eget Liv — og hvor er det stort, hver Gang det sker for et Menneske! — som om han saa paa det nye, han endnu ikke forstod, med store, forundrede Barneøjne, bange og spørgende, men snart opdagende den himmelske Faders straalende Kærligheds-Øje igennem det, og da let og glad gav sig over som Barnet.

Og som der var Barneglæde i Overgangen, har den ogsaa faaet Lov at lyse gennem hele det efterfølgende Liv. Sorg og Kamp — ja, det har ogsaa han maattet prøve. Men hvor velsignet, naar han altid i Sorgen kunde mærke Faderhaanden, der lader alt tjene Guds Børn til gode, og i enhver Kamp kendte Vej til ham, der giver Sejr.

Det er det, Jesus kalder at være *rig i Gud*. Han var rig paa

Guds Børns *Glæde*, derfor var det let at kende, at der var Lovsang i hans Liv fra Dag til Dag. Og han var rig paa *Kærlighed* — ikke blot saaledes, at han daglig kunde takke for Guds Kærlighed i Jesus Kristus, men saaledes, at Kærlighedens Kilder sprang i hans eget Hjerte. Mange vil maaske kende den lille Spøg, han brugte: at han ikke var rig paa andet end Børn. Men bagved laa den dejlige Alvor: et rigt *Hjem*, fyldt af Guds Kærlighed. Han delte alt med sin elskede Hustru, hendes Ridder og Støtte til det sidste. Han var rig ved som Barn at kunne glædes med sine Børn, og hans levende, varme, forstaaende Kærlighed blev deres Rigdom.

Men Guds Riges Kærlighed begrænses ikke til den snævre Kreds, der er indenfor Hjemmet. Paa en Tavle i hans Arbejdsværelse stod der med store Bogstaver: „*Ageren er Verden.*“ Næppe trængte han til at minde sig selv om, at Kærligheden skulde se helt ud over Jorden; snarere var vel den Tavle et Middel for ham til altid at takke Gud, der gav ham Lov at leve med for Verdens Frelse. Missionens Sag i de fjerne Verdensdele havde en stor Plads i hans Hjerte og Forbøn. Men derfor glemte han ikke de Opgaver, der laa nærmest. Der hang ogsaa en anden Tavle i hans Værelse, hvorfra det Bibelord lyste: „*Hvor har du sanket Aks i Dag?*“ Han vidste, at vi for hver Dag har Grund til at spørge os selv: er du blevet til Vel-signelse for nogen Sjæl paa denne Dag? Derfor lyste hans Kærlighed langt omkring; utrættelig glad var han ved at tage sig af smaa og store, gamle og unge. Hvor var det ham let at blive Kammerat med de unge, fra hvilken Kreds de saa kom. Tusinder af vore kristne Ungdomsforeningers Medlemmer kendte ham som deres Ven, ja, fik Lov at kalde ham „Onkel“ — saa han da ikke blot var rig paa Børn, men overvætted rig paa Nevøer. Og dem, han ikke kunde naa med sit Vidnesbyrd, det, han frejdig afgav for høje som lave, glemte han ikke i sin *Bøn*. Hvor levende mindes jeg den Glæde, der lyste ud af ham, naar han fortalte om Bønner for Sjæle, der efter mange Aar naaede igennem til deres Frelse.

Visselig, her er noget, som hele den danske Menighed har Grund til at sige Herren Tak for. Gud være Tak for alt, hvad Han gav

vor Ven i hans lange, rige Liv! Gud være Tak for alt, hvad Han igennem ham har virket af Velsignelse i vor Kirke og vort Folk!

— — —

Til Slutning bragtes en særlig Tak fra St. Lukas Stiftelsen, hvis Formand Overkammerherre Oxholm havde været i over 25 Aar, og Filadelfia, hvis store Barmhjertighedsværk han omfattede med saa varm en Kærlighed. Og endelig forenedes man i den store Forsamling i Bøn for hans nærmeste, hans Hustru og Børn, dem herhjemme og dem i det fjerne.

— — —

Ligtoget kørte gennem Københavns Gader til Kastrup Kirkegaard nær Oxholms Fødested Rosenfeldt. Her fandt Begraveslen Sted Dagen efter. Pastor Ohlmann talte, og Pastor Porsdal foretog Jordpaakastelsen. Tæt op ad Kastrup Kirke hviler den hjemgange kære Overkammerherre. Kredsløbet er sluttet: Rejsen var endt.

„Kan du igennem din Kamp og din Graad
frelse det barnlige Skær til det sidste,
da har du Regnbuen over din Daad,
Glorien over din Kiste.“

XI.

MINDESTENENS AFSLØRING.

Paa Kastrup Kirkegaard ved Vordingborg afsløredes Lørdag den 28. April 1928 det Monument, som Overkammerherrens unge Venner, særlig i K. F. U. M., havde ladet rejse. Foruden den afdødes Enke og den ældste Søn, Legationssekretær Oxholm fra London, Svigersønnen, Hofjægermester Vind og Frue fra Sanderumgaard, samt Lensgrevinde Holstein-Holsteinsborg, saas talrige af Omegnens Præster, saaledes Pastor Hee-Anderen fra Herlufholm, Pastor Lænkholm fra Vordingborg og Pastor Lysholm fra Everdrup samt Pastor Porsdal fra Humlebæk. K. F. U. M.s Generalsekretær, Pastor Svend Bøgh, traadte frem ved Mindestenen, der er rejst paa Graven tæt op ad Kirkemuren nær ved det gamle Familiegravsted. Præsten talte varmt og kærligt om den elskelige Overkammerherre, hvis Ger-

K. F. U. M.s Generalsekretær, Pastor Svend Bøgh afslører Mindestenen paa Graven. Legationssekretær Oscar Oxholm takker paa sin Moders og Familiens Vegne for Stenen: „Rejst af unge Venner.“

ning har sat dybe Spor i dansk Ungdoms Hjerter. „Onkel Oxholm“ var altid glad med de glade, ung med de unge og viste Udholdenhed og Trofasthed ogsaa mod saadanne unge, som mange andre havde svært ved at holde af. Oxholm holdt ud med dem. Landet over findes nu en Flok af Mænd, som nu staar i deres bedste Manddomskaar, som med Tak mindes deres paa en Gang barnlige og dog saa erfarne Raadgiver.“

Saa faldt Dækket for Monumentet, en smuk Granitsten med et sort Kors og Indskriften: „Frelst af Naade!“ Derefter staar den afdødes Navn og Data og nederst paa Stenen et Skriftsted: „Død, hvor er din Brod? Gud ske Tak, som giver os Sejren ved vor Herre Jesus Kristus.“ Paa Sökkelen staar der: „Rejst af unge Venner.“

Legationssekretær Oxholm udtalte nogle smukke Mindeord om sin Fader: „Han var en Mand, der gav megen Kærlighed, og var saa lykkelig ogsaa at modtage megen Kærlighed.“ Til Slut bragte Overkammerherreinden en Tak til Danmarks kristne Ungdom, som havde givet dette sidste Bevis paa gengældt Kærlighed ved at rejse Mindestenen. Højtideligheden var indledt med Salmesang: „Vær priset Jesus Krist, Guds Lam,“ og sluttede med Salmen: „Jesus os til Trøst og Gavn.“

Om Sommeren kan man jævnlig træffe unge, som paa deres Sommerudflugter lægger Vejen om ad Kastrup Kirkegaard. Det turde være et Bevis paa, at Oxholm ikke er glemt. Da han døde, følte det af mange som et smerteligt Tab. Man vidste nok, at Støvet's Aar forlængst var passeret. Men Hjertet slog saa varmt, og Sindet var saa ungt, at mange synes, at det var en for tidlig Død.

Men Gud har sin rette Tid til alt. Oxholm fik Hjemlov, inden unge, nidkære Ildgerningsmænd kasserede Ungdomssagens dygtigste Forkæmpere. Den Smerte at blive dolket i Ryggen af sine egne aandelige Børn, blev Oxholm skaanet for. Det vilde ogsaa have saaret hans kærlige, følsomme Hjerte dybt. Vi under ham de helles Sabbatshvile og siger af Hjertet Gud Tak, at vi mødte paa vor Vej: „Onkel Oxholm, Kongens Tjener, Ungdommens Ven.“

Trykte Kilder.

- Hauch Fausbøll: De kgl. danske Ridderordener og Medailler. 1929.
A. Fibiger: Guds Vandringsmænd. Side 168-173. (O. Lohse) 1930.
Lukasstiftelsens Aarsberetning 1919-20-22-23 og særlig 1926.
O. Oxholm: Fra Ur til Ægypten (Hagerup) 1911.
O. Oxholm: Smaa Vink. Fra Mødet i Ry. 1906.
O. Oxholm: Slostraalen fortæller. Fra Mødet i Aarup 1908.
O. Oxholm: Mariehønen fra Børkop. Fra Mødet i Børkop 1910.
O. Oxholm: Til mine Venner 1914.
O. Oxholm: »Jeg er med eder!«
O. Oxholm: »Aabne Vinduer.« En Bog om Daniel. 1904.
O. Oxholm: »Det sanddru Vidne.«
Sv. Dahl og Engelstoft: Dansk biografisk Haandleksikon. 1904.
Danmarks Adelsaarbog. Aargangene 1887 og 1931.
Kraks blaa Bog.
Hof- og Statskalenderen.
Gymnasiastbladets forskellige Aargange.
Dansk Kirkeliv. Advent. (Artikkel af Pastor Eilert Morthensen) 1926.
J. P. Trap: Kongeriget Danmark III Præstø Amt.
Løgstrup: Verdensmissions-Conferencen i Edinburgh. 1910.
P. A. Klejn: Vordingborgs Historie. 1923.
C. H. Rørdam: To danske Kongedøtre. 1931.
H. P. B. Barfod: Hs. Majestæt Kong Christian IX. 1888.
-

Rettelse:

Side 40, 5. Linie fra neden, læs: fra Mørke til Lys.

